

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS MOKYKLOS
TARPTAUTINĖS IR EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS INSTITUTAS

DALIUS URBŠYS
TARPTAUTINĖ TEISĖ (NUO 2017)

**„GINČO, KYLANČIO IŠ SUTARTIES“ SĄVOKA PAGAL BRIUSELIS I BIS
REGLAMENTĄ**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas: Prof. dr. Katažyna Bogdzevič

Vilnius, 2023 m.

Turinys

SANTRUMPŲ SAŽAŠAS	3
ĮVADAS.....	4
1. „GINČO KYLANČIO IŠ SUTARTIES“ SAŽVOKA EUROPOS TARPTAUTINIO CIVILINIO PROCESO TEISĖJE	10
1.1. „Ginčo kylančio iš sutarties“ raida	10
1.1.1. 1968 m. Briuselio konvencija.....	13
1.1.2. Reglamentas „Briuselis I“	18
1.1.3. Reglamentas „Briuselis Ibis“	21
1.2. Doktrininiai „ginčo kylančio iš sutarties“ pagrindai	28
1.2.1. Patikimas teisingumo vykdymas.....	32
1.2.2. Teisinis tikrumas ir nuspėjamumas.....	38
1.2.3. Ekonominis pagrįstumas.	50
2. REGLAMENTO „BRIUSELIS IBIS“ II SKIRSNIO NUSTATYTI „GINČAI KYLANTYS IŠ SUTARČIŲ“	55
2.1. 7 straipsnio 1 punktas:	55
2.1.1. a) papunktis - bylos, kylančios iš sutarčių.	55
2.1.2. b) papunktis – <i>lex specialis</i> a) punktui	60
2.1.3. c) bylos, kylančios iš sutarčių, kai netaikomas <i>lex specialis</i> a) papunkčiui..	64
IŠVADOS	68
PASIŪLYMAI.....	69
ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS	70
SANTRUMPA LIETUVIŲ KALBA	71
SANTRUMPA ANGLŲ KALBA.....	72
LITERATŪROS SAŽAŠAS	73
PATVIRTINIMAS APIE DARBO SAVARANKIŠKUMĄ	86

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

ES, Sąjunga – Europos Sąjunga

ESTT – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

ETT, TT – Teisingumo Teismas pagal SESV 281 straipsnį

LAT – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

LR CK – Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

LR CPK – Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

OL – Europos Sąjungos oficialusis leidinys

SESV - Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

TPT – tarptautinė privatinė teisė

IVADAS

Tiriama problema. Nuolatinis naujų teisės aktų priėmimas tiek tarptautiniu, tiek Europos ar nacionaliniu lygmenimis ir besikeičianti teismų praktika bei doktrina plečia teisės mokslo ribas ir daro jį sudėtingą¹. ES nuolat gyvenančių asmenų teisinės apsaugos stiprinimas, suteikiant ieškovui galimybę lengvai patekti į teismą, kuriame jis gali nuspręsti iškelti bylą, o atsakovui – pagrįstai numatyti, kuriame teisme jam gali būti iškelta byla, yra vienas iš pagrindinių viso reglamento² „Briuselis I“³ tikslų⁴. Šio tikslo įgyvendinimą užtikrina civilinių ir komercinių bylų pagal Reglamentą 1215/2012⁵, kylančių iš sutarčių, sudarytų tarp dviejų ar daugiau subjektų skirtingose ES valstybėse narėse, susijusi jurisprudencija. „Briuselis Ibis“ reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, tačiau jame nėra apibrėžta „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvoka ir toliau susiduriama jos su kvalifikavimo sunkumais, būdingais atskiriant šio naujos redakcijos imperatyvaus ES teisės akto 7 straipsnio 1 dalies a) punktą nuo 1 dalies b) punkto ir požiūrio padalijimą tarp 1 dalies a) punkto ir 1 dalies b) punkto⁶. Šios sąvokos interpretavimas siejamas su ginčo teisinių santykių ir šalių pobūdžiu: „Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritis, kaip ir Briuselio konvencijos taikymo sritis, apribota sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“. Iš nusistovėjusios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT arba Teisingumo Teismas) praktikos matyti, kad šią taikymo sritį iš esmės nulemia aplinkybės, kurios apibūdina teisinių santykių tarp ginčo šalių pobūdį ar šio ginčo dalyką⁷. „Dėl sąvokos „byla dėl sutarties“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, [...] po to, kai buvo priimtas Sprendimas *Peters Bauunternehmung*⁸, susijęs su

¹ Konsultacinė Europos teisėjų taryba (CCJE), Nuomonė Nr. 15 (2012) „Dėl teisėjų specializacijos“, priimta 13-ajame CCJE plenariniame susirinkime, Paryžius, 2012 m. lapkričio 5-6 d., 8 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://rm.coe.int/1680747666>.

² SESV 288 straipsnio 2 dalis – „Reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse“.

³ 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – reglamentas „Briuselis I“), OL L 12, 2001 1 16, p. 1.

⁴ ETT 2002 m. vasario 19 d. sprendimas *Besix SA prieš WABAG ir Plafog*, C-256/00, ECLI:EU:C:2002:99, 25 ir paskesni punktai, žiūrėta 2022 m. Sausio 8 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=46720&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1014607>

⁵ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija) (toliau – „Briuselis Ibis“ reglamentas), OL L 351, 20.12.2012, p. 1–32.

⁶ *Ulrich Magnus and Peter Mankowski* (red.), *Brussels Ibis Regulation - Commentary*. Miunchenas: *Sellier*, 2016, 149.

⁷ ESTT 2011 m. spalio 18 d. sprendimas *Realchemie Nederland BV prieš Bayer CropScience AG*, C-406/09, ECLI:EU:C:2011:668, 39 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111401&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1273783>; 2013 m. rugsėjo 12 d. sprendimas *The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs prieš Sunico ApS ir kt.*, C-49/12, ECLI:EU:C:2013:545, 33 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=140942&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1278654>.

⁸ ETT 1983 m. kovo 22 d. sprendimas *Peters Bauunternehmung* 34/82, EU:C:1983:87, 9 ir 10 punktai, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61982CJ0034>

Briuselio konvencijos⁹ interpretavimu, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad ši sąvoka negali būti suprantama kaip nuoroda į nacionaliniame teisme nagrinėjamo teisinio santykio kvalifikavimą pagal taikytiną nacionalinę teisę. Atvirkščiai, minėta sąvoka turi būti interpretuojama savarankiškai, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 44/2001 sistemą ir tikslus, siekiant užtikrinti vienodą jos taikymą visose valstybėse narėse.¹⁰ „Taigi, nors Teisingumo Teismas nepateikia bendros ir abstrakčios sąvokos „byla dėl sutarties“ apibrėžties, vis dėlto jis apibrėžia šios sąvokos kontūrus kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgdamas į teisės aktų pakeitimus ir nurodydamas, ar egzistuoja sutartinė prievolė.“¹¹ Pavyzdžiui, jeigu sutartis sudaryta vykdant viešojo pirkimo procedūrą ir yra susijusi su viešojo greitkelio statyba, ji tarp šalių sukuria teisinį santykį, kurios pagrindas – laisva valia priimtoms teisės ir pareigos, todėl ji priskirtina prie civilinių ir komercinių bylų, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį¹². Atsižvelgiant į tai, kad „turėtų būti užtikrintas 1968 m. Briuselio konvencijos, Reglamento (EB) Nr. 44/2001 ir šio reglamento tęstinumas [...], kad tęstinumą taip pat turi užtikrinti Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aiškindamas 1968 m. Briuselio konvenciją ir ją pakeičiančius reglamentus“¹³, kad ESTT nuolat plečiamas civilinių ir komercinių bylų dėl „ginčo kylančio iš sutarties“ spektras, kad stebima analogiškų bylų skaičiaus dinamika nacionaliniuose teismuose¹⁴, tačiau pačiame „Briuselis Ibis“ reglamente nėra konkretizuotas sąvokos „ginčas kylantis iš sutarties“ turinys, yra poreikis apibrėžti ir detalizuoti esminius šios sąvokos kriterijus, kaip jie interpretuojami naujausioje ESTT jurisprudencijoje ir tarptautinės privatinės teisės mokslininkų

⁹ 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (toliau – 1968 m. Briuselio konvencija), OL L 299, 31/12/1972 P. 0032 – 0042.

¹⁰ ESTT 2013 m. kovo 14 d. Sprendimas *Česká spořitelna*, C-419/11, EU:C:2013:165, 27 punktą, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=135027&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1216465>; 71. 2018 m. spalio 4 d. sprendimas *Feniks Sp. z o.o. prieš Azteca Products & Services SL*, C 337/17, EU:C:2018:805, 38 punktą ir nurodyta jurisprudencija, žiūrėta 2022 m. sausio 20 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206435&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1316435>.

¹¹ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, pateikta 2022 m. birželio 16 d.(1), Byla C-265/21, 30 punktą, žiūrėta 2023 m. sausio 15 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=261006&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1183720>.

¹² ESTT 2021 m. spalio 6 d. sprendimas *Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad v TOTO SpA - Costruzioni Generali and Vianini Lavori SpA*, C-581/20, ECLI:EU:C:2021:808, 43 punktą; žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62020CJ0581>.

¹³ Reglamento Nr. 1215/2012 34 konstatuojamoji dalis

¹⁴ LAT 2021-10-21 nutartis CB Nr.e3K-3-258-943/2021, TAR, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/86edd4d0d53111ec8d9390588bf2de65>; 2021-09-28 nutartis Nr. DOK-4992, TAR, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d. <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/47969850278811ecad73e69048767e8c>; 2021-06-03 nutartis CB Nr. e3K-3-149-969/2021, TAR žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,

<https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/525814b0cace11eba2bad9a0748ee64d>;

LAT 2022-01-18 nutartis CB Nr. e3K-3-121-916/2022, TAR žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9356fa807ec911ec993ff5ca6e8ba60c>; LAT 2023-03-30 nutartis CB Nr. e3K-3-92-943/2023, TAR, žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c5192080d49411ed9978886e85107ab2>.

darbuose. Tyrimo metu pagrindinis iškeltos problemos analizės dalykas buvo priimti ESTT ir nacionalinių teismų sprendimai, ESTT generalinių advokatų išvados, taip pat šią sritį analizuojančių teisės mokslininkų darbai.

Baigiamojo darbo aktualumas. „Ginčo kylančio iš sutarties“ pagal reglamentą „Briuselis Ibis“ sąvoka nėra vien tik šių dienų aktualija. Šios sąvokos atsiradimas sietinas su teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo istorija bei Europos šalių jurisdikcijos klausimų suderinimu, stebint pokyčius nuo ankstyvųjų dvišalių sutarčių iki galingos viršnacionalinės priemonės, kurią šiandien turi ES.¹⁵ Nepaisant to, kad reglamentas „Briuselis Ibis“ įsigaliojo visai neseniai, nuo Europos Komisijos pasiūlymo priėmimo ir reglamento priėmimo 2012 m. sukaupta nemažai mokslinės literatūros, kurioje nagrinėjamos jo naujovės ir potencialas, įskaitant, *inter alia*, išsamų Ulrich Magnus ir Peter Mankowski „„Briuselis Ibis“ reglamentas – komentarą“¹⁶ bei Andrew Dickinson ir Evos Lein traktatą „Briuselio I reglamentas nauja redakcija“¹⁷. Aktualios ESTT praktikos pavyzdys – Maastrichto Europos ir lyginamosios teisės žurnale Michiel Poesen analizuojamas atvejis, kai ESTT buvo prašoma paaiškinti tris Europos Sąjungos privatinės tarptautinės teisės klausimus. „Pirmasis klausimas susijęs su sąvokos „su sutartimi susijusių klausimų“ interpretavimu Reglamento Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 7 straipsnio 1 dalies a) punkto prasme. Šia sąvoka vadovaujamosi taikant jurisdikciją, reglamentuojančią sutartinius ieškinius. ESTT prašoma paaiškinti, ar keleivių ieškinys oro linijų bendrovei, vykdytų pirmąją skrydžio dalį, kuri buvo užsakyta su kita oro transporto bendrove, yra sutartinio pobūdžio. Antrasis klausimas susijęs su paslaugos teikimo vietos interpretavimu, kaip apibrėžta „Briuselio I“ naujos redakcijos reglamento 7 straipsnio 1 dalies b) punkto antroje įtraukoje, kuri suteikia jurisdikciją nagrinėti ieškinius pagal paslaugų teikimo sutartį toje vietoje, kurioje paslaugos buvo suteiktos. ESTT prašoma nustatyti oro linijų bendrovės, kuri dalį skrydžio užsakė kitoje oro linijų bendrovėje, paslaugų teikimo vietą. Trečiasis ir galutinis klausimas susijęs su reglamento „Briuselis I“ naujos redakcijos taikymo sritimi. Šis klausimas kyla *Beckerio* byloje¹⁸“.¹⁹

¹⁵ Hamed Alavi, Tatsiana Khamichonak (2015). A Step forward in the harmonization of European jurisdiction: Regulation Brussels I Recast. *Baltic Journal of Law & Politics* 8:2 (2015): 159–181, <https://versita.com/menuscrypt/index.php/Versita/article/view/140>

¹⁶ *Supra* note 6.

¹⁷ Alavi H., *supra* note 15, 159-181.

¹⁸ ESTT 2018 m. kovo 7 d. sprendimas *flightright GmbH prieš Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA, Roland Becker prieš Hainan Airlines Co. Ltd ir Mohamed Barkan ir kt. prieš Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA*, C-274/16, C-447/16 ir C-448/16, EU:C:2018:160, žiūrėta 2023 m. kovo 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200011&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1198849>.

¹⁹ Michiel Poesen. Jurisdiction over ‘matters relating to a contract’ under the Brussels I (Recast) Regulation: No direct contractual relationship required. (2018) *25 Maastricht Journal of European and Comparative Law* 516-523. <https://doi.org/10.1177/1023263X18794405>

„Kalbant apie draudimo, vartotojų ir darbo sutartis, silpnesnioji šalis turėtų būti ginama pagal jurisdikcijos taisykles, kurios yra palankesnės tokios šalies interesams negu bendrosios taisyklės; atsižvelgiant į šiame reglamente nustatytus išimtinės jurisdikcijos pagrindus, turėtų būti paisoma sutarčių šalių autonomijos, išskyrus draudimo, vartojimo arba darbo sutarčių atvejus, kai laisvė nustatyti teismo jurisdikciją yra ribota“.²⁰ Reglamento „Briuselis Ibis“ įtaką ginčams susijusiems su vartotojų, draudimo ir darbo sutartimis ir jame nustatytą silpnesnių šalių apsaugos režimą plačiai nagrinėjo dr. A. Galič.²¹ Labiausiai reikšmingi pakeitimai susiję su ribotu taikymo srities išplėtimu atsakovų atžvilgiu iš trečiųjų valstybių ir jurisdikcija, pagrįsta atvykimu į teismą. Nors šie pakeitimai iš esmės pagerina silpnesnių šalių procedūrinę apsaugą, kyla naujų dilemų, kurios gali kelti pavojų jurisdikcijos režimo tikrumui ir nuspėjamumui²². Pvz. Analizuojant sąvokos „ginčas kylantis iš sutarties“ turinį galimas teiginys, kad reglamento „Briuselis Ibis“ II skyriaus 2 skirsnyje „Specialioji jurisdikcija“ 7 straipsnio 1 punkte įtvirtinto jurisdikcijos teisinio tikrumo ir nuspėjamumo „interpretavimo abejonės, daugiausia susijusios su tuo, kaip reikia vertinti Teisingumo Teismo per pastaruosius 30 metų suformuotos gausios jurisprudencijos raidą, kyla, pirma, dėl to, kad Teisingumo Teismo pateiktas sąvokos „byla dėl sutarties“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktą, interpretavimas nėra vienodas, ir, antra, dėl to, kad Teisingumo Teismas pakeitė savo jurisprudenciją, atsisakydamas siauro šios sąvokos aiškinimo“.²³ Atsižvelgiant į išdėstytus generalinio advokato M. Špunar (lenk. k. - *Szpunar*) išvados argumentus, konstatuotina, kad Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su sąvokos „byla dėl sutarties“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktą, interpretavimu, negali būti laikoma vienoda, o tai paaiškina ne tik sunkumus, su kuriais dar ir šiandien susiduria nacionaliniai teismai, siekdami nustatyti, ar bylos patenka į šią sritį, ar ne²⁴, bet ir šio baigiamojo darbo aktualumą.

Darbo tikslas ir struktūra. Magistro darbas susideda iš dviejų dalių. Pirmosios dalies tikslas – identifikuoti tarptautinės privatinės teisės „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos teisinius šaltinius, jų raidą ir šios sąvokos doktrininis pagrindus. Antrosios dalies tikslas – kompleksiskai analizuojant reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto normas, reglamentuojančias atskirų kategorijų sutartis, įvertinti kiekvienos sutarties, iš kurios kyla ginčas, teigiamas ir neigiamas puses teisės doktrinoje ir ESTT jurisprudencijoje, ir tai ar įtvirtinti reglamento pakeitimai iš tikrųjų

²⁰ „Briuselis Ibis“ reglamento 18, 19 konstatuojamosios dalys.

²¹ Aleš Galič. Jurisdiction over Consumer, Employment, and Insurance Contracts under the Brussels - Regulation Recast: Enhancing the Protection of the Weaker Party [article] Austrian Law Journal, Vol. 2016, Issue 2 (2016), pp. 122-134. DOI: 10.25364/1.3:2016.2.2. 2016 ALJ 122 (2016), <https://elibrary.verlagoesterreich.at/article/10.25364/1.3%3A2016.2.2>

²² *Ibid*

²³ *Supra note* 11, 27 punktas.

²⁴ *Ibid.* 65 punktas.

užtikrina didesnę nuspėjimą ir teisinį saugumą civilinių ir komercinių santykių šalims, o ne kelia pavojų jurisdikcijos režimo teisiniam tikrumui ir veiksmingumui.

Darbo uždaviniai. Darbo tikslui pasiekti keliami šie uždaviniai:

1. Nagrinėjant „ginčo kylančio iš sutarties“ pagal „Briuselis Ibis“ reglamentą sąvoką, identifikuoti jos turinį charakterizuojančius esminius kriterijus bei jų pagrindinius bruožus.

2. Atlikti identifikuotų reglamente „Briuselis Ibis“ neapibrėžtos „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos kriterijų analizę ESTT jurisprudencijos kontekste.

3. Įvertinti „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos pagal reglamentą „Briuselis Ibis“ reikšmę ESTT praktikoje bei tarptautinės privatinės teisės mokslininkų darbuose ir iškelti egzistuojančias problemas, susijusias su šios sąvokos interpretavimu kylančiuose ginčiuose, bei pateikti galimus šių problemų sprendimų pasiūlymus.

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas. Tarptautinėje privatinėje teisėje (toliau – TPT) „ginčų kylančių iš sutarties“ pagal reglamentą „Briuselis Ibis“ sampratą labiau suponuoja doktrininė koncepcija ir ESTT jurisprudencija, nes teisės aktuose ir pačiame reglamente šios sąvokos turinys neapibrėžtas, nėra identifikuoti esminiai šios sąvokos kriterijai. Šio darbo mokslinis naujumas pasireiškia tuo, kad juo siekiama atskleisti šios sąvokos turinį, atsižvelgiant į ESTT sprendimus ir generalinių advokatų išvadas, analizuojant Lietuvos ir užsienio TPT mokslininkų darbus, susijusius su specialiąja jurisdikcija, reglamentuojančia „ginčus kylančius iš sutarties“ pagal „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 punktą. Darbe kreipiamas ypatingas dėmesys į tai, kad „ginčo kylančio iš sutarties“ pagal „Briuselis Ibis“ reglamentą sąvokos turiniui akivaizdžiai trūksta analizės (iki šiol dauguma aukščiau minėtų TPT mokslininkų darbų tik bendro pobūdžio komentarai) ir tikslumo (daugumoje komentarų neidentifikuoti sąvokos turinio kriterijai). Pažymėtina, kad mokslo darbų, kuriuose būtų identifikuoti „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos turinio kriterijai, dėl kurių interpretavimo kyla specialiosios jurisdikcijos nuspėjamumo ir taikymo problemos, nėra. Darbo naujumas yra: pirma – būtinybė iširti, kokie yra „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos turinio esminiai kriterijai pagal „Briuselis Ibis“ reglamentą; antra – nurodyti problemines sritis susijusias su šios sąvokos tinkamu interpretavimu ir taikymu praktikoje; trečia – pateikti naujus pasiūlymus, padėsiančius teismams nustatyti, ar bylos patenka į „ginčo kylančio iš sutarties“ pagal šį reglamentą sritį.

Tyrimo metodai. Magistro darbe naudojami šie tyrimo metodai:

1. *teleologinis metodas* padeda nustatyti, kokių tikslų ES įstatymų leidėjas siekė naujos redakcijos reglamento „Briuselis Ibis“ pakeitimais ir ar šie tikslai pasiekti, sprendžiant „ginčus kylančius iš sutarties“.

2. *lingvistinis metodas* naudojamas ne tik atskleidžiant analizuotų teisės aktų normų, reglamentuojančių „ginčo iš sutarties“ turinį tarptautinės privatinės teisės kontekste, bet jis

pasitelktas ir interpretuojant teisės doktrinoje egzistuojančias skirtingas nuomones „ginčo kylančio iš sutarties“ pagal „Briuselis Ibis“ reglamentą klausimais.

3. *kritinės analizės metodas* padeda atlikti nacionalinių teismų ir ESTT sprendimų analizę, siekiant įvertinti nutartyse ir sprendimuose išdėstytus motyvus ir argumentaciją bei nustatant teismų praktikos teigiamą ir neigiamą įtaką „ginčo kylančio iš sutarties“ šalių teisių apsaugos efektyvumui.

4. *loginis metodas* darbe naudojamas siekiant pagrįsti asmenines darbo autoriaus pozicijas ir samprotavimus, vertinant probleminius klausimus bei siūlomus analizuotos problemos sprendimo būdus.

5. *sisteminis metodas* pasitelktas skirstant surastą tyrimo medžiagą į atskiras darbo dalis, lyginant teismų sprendimų ir teisės mokslininkų pozicijas bei argumentus tarpusavyje. Šis metodas buvo reikšmingas atskleidžiant pagal „Briuselis Ibis“ reglamentą „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos vietą tarptautinės privatinės teisės aktų sistemoje ir galimas šių aktų tarpusavio kolizijas, interpretuojant „ginčą kylantį iš sutarties“.

Ginamieji teiginiai. Siekiant pagrindinio darbo tikslo, ginami šie baigiamojo darbo teiginiai:

Civilinėse ir komercinėse bylose jurisdikcijos nustatymą ES teisėje reglamentuojantis „Briuselis Ibis“ reglamentas neapibrėžia universalių kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų galima nustatyti „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos turinį.

Neidentifikuotas „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos turinys sukelia daugiausia problemų nacionaliniams teismams šios sąvokos jurisdikcijos interpretavimo ir taikymo srityje, ypač tada, kai sutarties kontrahentai yra keliose ES valstybėse narėse.

1. „GINČO KYLANČIO IŠ SUTARTIES“ SĄVOKA EUROPOS TARPTAUTINIO CIVILINIO PROCESO TEISĖJE

1.1. „Ginčo kylančio iš sutarties“ raida

1849 m. sutarties įvykdymo vietą į įstatymų koliziją įtraukė vokiečių teisininkas Friedrichas *Carlas von Savigny*. Ilgą laiką tai buvo labai svarbu ne tik nustatant jurisdikciją sutartiniuose reikaluose, bet ir taikytiną teisę.²⁵ Civiliniame procese sutartinės prievolės įvykdymo vieta išpopuliarėjo daug vėliau, visų pirma po to, kai Europos Sąjungos lygmeniu buvo nustatytos jurisdikcijos taisyklės.²⁶

1968 m. rugsėjo 27 d. tuometinės Europos Bendrijų valstybės narės, veikdamos pagal Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 220 straipsnio ketvirtąją įtrauką, priėmė Briuselio konvenciją dėl jurisdikcijos ir sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo su tolesniais pakeitimais, padarytais Konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie tos konvencijos (toliau – 1968 m. Briuselio konvencija)²⁷. Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktu buvo nustatyta speciali sutartims skirta jurisdikcija, pakeitusi atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos bendrąją jurisdikciją:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra vienoje Susitariančiojoje Valstybėje, ieškinyms dėl susijusių su sutartimi klausimų gali būti pareikštas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose“.²⁸

1988 m. rugsėjo 16 d. tuometinės Europos Bendrijų valstybės narės ir kai kurios ELPA valstybės priėmė Lugano konvenciją dėl jurisdikcijos ir sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (toliau – 1988 m. Lugano konvencija)²⁹, panašią į 1968 m. Briuselio konvenciją. 1988 m. Lugano konvencija 2000 m. vasario 1 d. buvo pradėta taikyti Lenkijai³⁰.

„2000 m. gruodžio 22 d. Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 44/2001, kuris santykiuose su valstybėmis narėmis, išskyrus Daniją, valstybių narių teritorijose, kurioms taikoma SESV,

²⁵ Daria Levina, Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure. *Journal of Private International Law*. Aug2022, Vol. 18 Issue 2, p266-295. 30p. <https://web-p-ebshost-com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=7&sid=38bddf51-038f-4077-a648-81a7f1b756e9%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=159297385&db=asn>

²⁶ *Ibid.*

²⁷ *Supra note 9.*

²⁸ *Ibid.*

²⁹ 1988 m. rugsėjo 16 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, EUR-LEX, žiūrėta 2023 m. Kovo 13 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A41988A0592>. Čia ELPA – „Europos Laisvosios Prekybos Asociacija (ELPA) (angl. *European Free Trade Association, EFTA*) buvo sukurta 1960 m. gegužės 3 d. kaip alternatyva Europos valstybėms, kurioms buvo neleidžiama ar kurios nenorėjo stoti į Europos Ekonominę Bendriją (dab. *Europos Sąjunga*)“, žiūrėta 2023 m. kovo 13 d., https://lt.wikipedia.org/wiki/Europos_Laisvosios_Prekybos_Asociacija.

³⁰ *Supra note 5*, 7 konstatuojamoji dalis.

pakeičia 1968 m. Briuselio konvenciją. [...]. 1988 m. Lugano konvencija buvo pakeista Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo³¹, kurią 2007 m. spalio 30 d. Lugane priėmė Bendrija, Danija, Islandija, Norvegija ir Šveicarija (toliau – 2007 m. Lugano konvencija)³².

Nauja reglamento „Briuselis I“ redakcija buvo priimta 2012 m. gruodžio 12 d. ir pradėta taikyti 2015 m. sausio 10 d. Ji grindžiama savo pirmtakų Briuselio konvencijos³³ ir Reglamento „Briuselis I“ patirtimi. Šiuos reglamentus papildė gausi Teisingumo Teismo praktika, kuria siekiama sukurti vadinamąją Briuselio tarptautinės privatinės teisės sistemą ES³⁴, kitų mokslininkų³⁵ įvardijamą kaip „Briuselio režimas“, kuris sąveikauja ir su kitais Europos Sąjungos, tarptautinės ir valstybių narių teisės aktais.

Aiškindamas Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą, „1976 m. gruodžio 12 d. *Sprendime Tessili prieš Dunlop* (12/76, Rink. p. 1473) Teisingumo Teismas nusprendė, kad prievolės įvykdymo vieta, kaip ji suprantama pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą, turi būti nustatoma pagal teisę, kuri reglamentuoja atitinkamą prievolę pagal teismo, į kurį kreiptasi, kolizines normas, kuri gali apimti tarptautinės konvencijos, nustatančios vienodą teisę, nuostatas (1994 m. gruodžio 28 d. *Sprendimas Custom Made Commercial prieš Stawa Metallbau*, C-288/92, Rink. p. I-2913), išskyrus atvejus, kai šalys pačios nurodo tą vietą nustatydamos sąlygą, galiojančią pagal sutarčiai taikytiną teisę (Byla 56/79 *Zelger prieš Salinitri* [1980] Rink. p. 89)³⁶. „Reikia pažymėti, kad minėto *Sprendimo Tessili* 14 punkte Teisingumo Teismas, paaiškindamas sutartinių prievolių įvykdymo vietos nustatymo pagal sutarčiai taikytiną teisę motyvus, pažymėjo, kad įvykdymo vietos nustatymas priklauso nuo aptariamų prievolių sutartinių aplinkybių ir kad Susitariančiųjų Valstybių sutarčių teisėje labai skiriasi požiūris į įvykdymo vietą“³⁷.

„Pakeliui nuo pradinės Briuselio konvencijos iki „Briuselis I“ reglamento tuometinis 5 straipsnis patyrė nemažai pakeitimų, nenuostabu, kad 5 straipsnis visada buvo pačiame jurisdikcijos priešakyje ir sulaukė daugybės sprendimų tiek Europos, tiek nacionaliniu lygmeniu

³¹ *Supra note* 5, 7 konstatuojamoji dalis.

³² *Supra note* 30.

³³ *Supra note* 9.

³⁴ Xandra Kramer, Alina Ontanu, Michiel de Rooij, padedama Erlis Themeli ir Kyra Hanemaayer. The application of Brussels I (Recast) in the legal practice of EU Member States Synthesis Report. 6, 7 psl. <https://www.asser.nl/projects-legal-advice/the-application-of-brussels-i-recast-2016-2018/>

³⁵ Vėbraitė, Vigita. Europos Komisijos pasiūlymo dėl Reglamento „Briuselis I“ pakeitimo įtaka Europos Sąjungos civilinio proceso ateities tendencijoms. *Verslo ir teisės aktualijos*, 2012, 7(2), p. 330, DOI: <http://dx.doi.org/10.15388/Teise.2016.98.9971>; Jarusevičius, Justinas. Civilinės ir komercinės bylos ribos Reglamente dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. *TEISĖ*, 2016 98, p. 91, DOI: <http://dx.doi.org/10.15388/Teise.2016.98.9971>; Levina, D., *supra note*, 25: 267.

³⁶ ETT 1999 m. rugsėjo 28 d. sprendimas byloje *GIE Groupe Concorde prieš The Master of the vessel Suhadiwarno Panjan*, C-440/97, ECLI:EU:C:1999:456, 8 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=44733&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1025476>.

³⁷ *Ibid.*, 17.

ir, kita vertus, daug dėmesio skiriant akademiniam rašymui³⁸. Vertindamas „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnį, pakeitusį „Briuselis I“ 5 straipsnį, Peter Mankowski pabrėžia, kad „Briuselis I“ reglamento „5 straipsnis visada buvo bendros sistemos dalis, o jo pagrindinis vaidmuo buvo nuo pat 1968 m., kai buvo priimta pirmoji Briuselio konvencija“³⁹. Minėto sprendimo *Tessili prieš Dunlop* 13 punkte ETT nurodė, kad „Briuselio konvencijos 2 straipsnyje įtvirtinta bendroji taisyklė, pagal kurią teismo jurisdikcija priklauso nuo atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos (buveinės), nors pagal 5 straipsnį jurisdikcija suteikiama ir kitiems teismams, kuriuos pasirenka ieškovas. Ši pasirinkimo laisvė buvo įvesta atsižvelgiant į tai, kad tam tikrais aiškiai apibrėžtais atvejais egzistuoja ypač glaudus ryšys tarp ginčo ir teismo, į kurį patogiausia kreiptis dėl bylos nagrinėjimo“⁴⁰.

Kaip matyti iš reglamento „Briuselis I“ 12 konstatuojamosios dalies ir reglamento „Briuselis Ibis“ 16 konstatuojamosios dalies, reglamento tikslai – „reikia skatinti ir stiprinti gerą teisingumo vykdymą ir veiksmingą proceso eigą“⁴¹. Siekiant šių tikslų įgyvendinimo pagrindinis uždavinys yra teismo jurisdikcijos „ginčo dėl sutarties“ nuspėjamumas. Dėl šio uždavinio sprendimo kyla daugiausia ginčų, todėl pritartina P. Mankowski išvadai, kad „praktiškai pasitvirtino, kad reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnis yra bene svarbiausias viso Briuselio I - Lugano režimo straipsnis, dėl kurio ETT pateikiama daugiau prašymų priimti prejudicinius sprendimus nei dėl bet kurio kito šio reglamento straipsnio“⁴².

Lietuvos nacionalinėje teisėje analogiškai teisės mokslininkams⁴³ naująją „Briuselis I“ redakciją interpretuoja ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, konstatuodamas, kad „Reglamentas Nr. 44/2001, kuris pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. konvenciją, grindžiamas šia konvencija ir yra jos tęsinys. Reglamentas 1215/2012 pakeičia reglamentą 44/2001, todėl Teisingumo Teismo pateiktas pastarojo reglamento nuostatų aiškinimas taikomas ir reglamento 1215/2012 nuostatoms, kai šių dviejų Sąjungos teisės aktų nuostatas galima laikyti lygiavertėmis [...]“⁴⁴. Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-459-1075/2018, kurioje buvo sprendžiamas ginčas, kilęs iš žodinio susitarimo dėl jungtinės veiklos įgyjant nekilnojamąjį turtą. Šioje nutartyje LAT, be kita ko, nurodo, kad „aiškindamas 1968 m. Briuselio konvenciją, kuri vėliau tapo 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir

³⁸ *Supra note* 6, 145 psl.

³⁹ *Supra note* 9.

⁴⁰ ETT 1976 m. gruodžio 12 d. sprendimas *Tessili prieš Dunlop*, 12/76, ECLI:EU:C:1976:133, 13 punktas, žiūrėta 2022-01-07, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61976CJ0012>.

⁴¹ *Supra note* 3 ir 5.

⁴² Mankowski, *supra note*, 6: 144.

⁴³ *Supra note*, 35.

⁴⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-209-969/2017, TAR, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/76c0f7102a9911e78397ae072f58c508>.

vykdymo, o šis savo ruožtu buvo pakeistas Reglamentu 1215/2012, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tam, jog būtų nustatyta prievolės įvykdymo vieta pagal konvencijos 5 straipsnį, vertinama prievolė, atitinkanti iš sutarties kylančią ieškovo teisę, kuria grindžiamas ieškiny. ⁴⁵ Be to, tokios prievolės įvykdymo vieta turi būti suprantama pagal reikalavimui taikytiną materialiąją teisę, o ši nustatoma pagal teismo, kuriame iškelta byla, tarptautinės privatinės teisės (kolizines) normas. ⁴⁶ [...] Atsižvelgiant į tai, kad tarp Lietuvos ir Jungtinės Karalystės nėra sudaryta tarptautinių sutarčių šioje byloje nagrinėjamu klausimu, nustatant taikytiną teisę ginčo prievolei reikia remtis CK normomis“. ⁴⁷

Tolesnėse šios darbo dalies 1.1. punkto papunkčiuose, siekiant darbo pirmojo uždavinio sprendimo, detaliau apžvelgiama „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos raida ES civilinį procesą reglamentuojančių teisės aktų kontekste.

1.1.1. 1968 m. Briuselio konvencija

Sutarties įvykdymo vieta, kaip jurisdikcijos pagrindas, atsirado po Europos mokslinės ir teismų praktikos, daugiausia susijusios su Europos civilinio proceso suderinimu. ⁴⁸

1983 metais ETT sprendė, kad „bylos dėl sutarties“ sąvoka turėtų būti laikoma savarankiška sąvoka, kuri, taikant Konvenciją, turi būti interpretuojama daugiausia atsižvelgiant į Konvencijos sistemą ir tikslus, kad būtų užtikrintas visiškasis jos veiksmingumas. Šiuo klausimu buvo pažymėta, kad nors minėtame 5 straipsnyje numatyta tam tikra speciali jurisdikcija, kurią ieškovas gali pasirinkti, taip yra dėl to, kad tam tikrose aiškiai apibrėžtose situacijose egzistuoja ypač glaudus ryšys tarp ginčo ir teismo, į kurį gali būti kreiptasi dėl jo nagrinėjimo, siekiant veiksmingo proceso eigos. Konvencijos 5 straipsnio 1 punkte nurodant nagrinėjamos prievolės įvykdymo vietas teismus išreiškiamas susirūpinimas, kad dėl glaudžių ryšių, kuriuos sukuria šios

⁴⁵ ETT 1987 m. sausio 15 d. sprendimas *Hassan Shenavai prieš Klaus Kreischer*, C-266/85, ECLI:EU:C:1987:11, 9 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61985CJ0266>.

⁴⁶ ETT 1987 m. sausio 15 d. sprendimas *Hassan Shenavai prieš Klaus Kreischer*, C-266/85, 7 punktas; 1976 m. spalio 6 d. sprendimas byloje *Industrie Tessili Italiana Como prieš Dunlop AG.*, C-12/76, ECLI:EU:C:1976:133, 13–15 punktai, žiūrėta 2022-01-07, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61976CJ0012>; 2009 m. balandžio 23 d. sprendimas byloje *Falco Privatstiftung, Thomas Rabitsch prieš Gisela Weller-Lindhorst*, C-533/07, EBLI:EU:C:2009:257, 46-56 punktai, žiūrėta 2023 m. sausio 28 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=77990&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&ir=&occ=first&part=1&cid=1230482>; Mankowski, *supra note*, 6: 249, 252

⁴⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-459-1075/2018, 22 ir 25 punktai, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/456473b0f7e611e880d0fe0db08fac89>. Šios LAT nutarties 26 ir 28 punktuose detalizuotos CK kolizinės normos: „CK 1.37 straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad sutartinėms prievolėms taikoma prievolės šalių susitarimu pasirinkta teisė. Toks šalių susitarimas gali būti nustatytas pagal šalių sudarytos sutarties sąlygas arba gali būti nustatomas pagal faktines bylos aplinkybes. Šalys savo susitarimu gali pasirinkti tam tikros valstybės teisę, kuri bus taikoma visai sutarčiai arba atskirai jos daliai ar atskiroms dalims“; „CK 6.52 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad prievolė turi būti įvykdyta toje vietoje, kuri nurodyta sutartyje ar įstatymuose arba kurią nulemia prievolės esmė“.

⁴⁸ Levina, D., *supra note* p. 269.

prievolės šalių sutartis, visi sunkumai, kurie gali kilti įvykdant sutartinę prievolę, gali būti pateikti tam pačiam teismui – prievolės įvykdymo vietos teismui.⁴⁹

Europos Teisingumo Teismas ne vieną kartą yra nusprendęs, kad bendras Briuselio konvencijos principas yra tas, kad jurisdikcija paprastai priklauso atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismams; tik išimties tvarka iš šios bendrosios taisyklės jurisdikcija priskiriama ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismams.⁵⁰ Buvo laikomasi nuomonės, kad specialieji jurisdikcijos pagrindai turi būti aiškinami taip, kad būtų pašalinta galimybė abejonoms dėl atsakovų nuolatinės gyvenamosios vietos jurisdikcijos.⁵¹

Kaip Teisingumo Teismas nusprendė dėl 5 straipsnio 1 punkte vartojamos formuluotės „byla dėl sutarties“, atsižvelgiant į Konvencijos tikslus ir bendrą struktūrą, svarbu, kad, siekiant kuo labiau užtikrinti iš jų kylančių teisių ir pareigų lygybę ir vienodumą iš Konvencijos nuostatų, skirtų Susitariančiosioms Valstybėms ir atitinkamiems asmenims, ši sąvoka neturėtų būti interpretuojama tiesiog kaip nurodanti vienos ar kitos atitinkamos valstybės nacionalinę teisę.⁵²

Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktu buvo nustatyta speciali „ginčo iš sutarties“ jurisdikcija, kuri, kaip minėta, pakeitė atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos bendrąją jurisdikciją. Pvz. „Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog jurisdikcija nagrinėti ginčus, kilusius iš sutartinių prievolių, privalo būti nustatoma pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą ir kad ji taip pat taikytina ir tuo atveju, jei sutarties, kuria yra grindžiamas ieškinys, buvimas yra šalių ginčo objektas“⁵³.

Konvencijos 5 „straipsnio nuostatos interpretavimas buvo grindžiamas principais, kuriuos ETT suformulavo savo sprendimuose *De Bloos*⁵⁴ ir *Tessili*.⁵⁵ Pagal *De Bloos* „nagrinėjamą prievolę“ reikėjo suprasti kaip prievolę, „atitinkančią sutartinę teisę, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys“.⁵⁶ Todėl prievolės įvykdymo vietos teismų jurisdikcija turėjo būti nustatoma atskirai

⁴⁹ ETT 1983 m. kovo 22 d. sprendimas *Martin Peters Bauunternehmung GmbH prieš Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging*, 34/82, EU:C:1983:87, 10 - 12 punktai, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61982CJ0034>.

⁵⁰ Von Mehren, Arthur Taylor ir Eckart Gottschalk. *Adjudicatory Authority in International Private Law: A Comparative Study*. 2007 m., 157, 158), [Adjudicatory Authority in Private International Law : A Comparative Study: EBSCOhost \(mruni.eu\)](https://www.mruni.eu/Adjudicatory-Authority-in-Private-International-Law-A-Comparative-Study-EBSCOhost); ETT 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Athanasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder*, 189/97, ECLI:EU:C:1988:45, 7 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61987CJ0189>

⁵¹ *Ibid.*, 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Athanasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder*, 189/97, ECLI:EU:C:1988:45, 8 punktas.

⁵² *Ibid.*, 15 punktas.

⁵³ ETT 1982 m. kovo 4 d. sprendimas *Effer SpA prieš Hans-Joachim Kantner*, 38/81, ECLI:EU:C:1982:79, 7 ir 8 punktai, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61981CJ0038>

⁵⁴ ETT 1976 m. gruodžio 14 d. sprendimas *De Bloos prieš Bouyer*, 14/76, ECLI:EU:C:1976:134, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A61976CJ0014>

⁵⁵ ETT 1976 m. spalio 6 d. sprendimas byloje *Industrie Tessili Italiana Como prieš Dunlop AG.*, C-12/76, ECLI:EU:C:1976:133.

⁵⁶ *Supra note* 51: 13 punktas.

kiekvienai pagrindinei iš sutarties kylančiai prievolei. Pagal *Tessili* sutartinės prievolės įvykdymo vieta turėjo būti nustatoma remiantis sutarčiai taikoma teise (*lex causae*), kuri turėjo būti nustatyta remiantis teismo vietos teisės normomis.⁵⁷⁵⁸

De Bloos prievolės sampratos interpretavimas buvo taikomas ir *Šenavai* byloje, nurodant, kad Briuselio konvencijos „5 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, numatyta, kad bylose, susijusiose su sutartimi, atsakovui byla gali būti iškelta „atitinkamos prievolės įvykdymo vietos“ teismuose. Ši vieta paprastai yra glaudžiausias ryšys tarp ginčo ir jurisdikciją turinčio teismo ir paaiškina, kodėl šis teismas turi jurisdikciją sutarčių bylose“⁵⁹. „Prievolės įvykdymo vieta buvo pasirinkta kaip jurisdikcijos kriterijus, nes, būdama tiksli ir aiški, ji atitinka bendrąjį Konvencijos tikslą – nustatyti taisykles, užtikrinančias tikrumą dėl jurisdikcijos paskirstymo tarp įvairių nacionalinių teismų, nagrinėjančių su sutartimi susijusias bylas“⁶⁰. „Darytina išvada, kad pagal minėto 5 straipsnio 1 punktą bylose, susijusiose su sutartimi, atsakovui byla gali būti iškelta atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose, net jeigu taip nurodytas teismas nėra tas, kuris yra glaudžiausiai susijęs su ginču“⁶¹. „Dėl šios priežasties buvo „būtina nustatyti Konvencijos 5 straipsnio 1 punkte nurodytą „pareigą“ ir jos „įvykdymo vietą““⁶². Paaiškinant šias išvadas buvo konstatuota, jog „Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad ši pareiga negali būti aiškinama kaip reiškianti bet kokią prievolę, kylančią iš nagrinėjamos sutarties, o veikia kaip atitinkanti sutartinę teisę, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys“⁶³, ir kad „Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkte numatyta pareiga yra sutartinė prievolė, kuri yra faktinis teismo proceso pagrindas. Šis interpretavimas buvo patvirtintas sudarant 1989 m. gegužės 26 d. Konvenciją dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose įvykdymo“⁶⁴⁶⁵, kurios 4 straipsnis be kita ko nustatė, kad:

⁵⁷ 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Athanasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder*, 189/97, *supra note* 51: 13 punktas.

⁵⁸ Levina, D., *supra note*, 25: 269.

⁵⁹ ETT 1987 m. sausio 15 d. sprendimas *Hassan Shenavai prieš Klaus Kreischer*, C-266/85, ECLI:EU:C:1987:11, 18 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61985CJ0266>

⁶⁰ ETT 1994 m. birželio 29 d. Sprendimas *Custom Made Commercial Ltd. prieš Stawa Metallbau GmbH*, byla C-288/92, ECLI:EU:C:1994:268, 15 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61992CJ0288>.

⁶¹ *Ibid.*, 21 punktas.

⁶² *Ibid.*, 22 punktas.

⁶³ Sprendimas *De Bloos prieš Bouyer*, 14/76, *supra note*, 54: 10 ir 13 punktai.

⁶⁴ 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo ir prie Protokolo dėl jos išaiškinimo Teisingumo Teismo su pakeitimais, padarytais Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimas ir jų pataisymai, padaryti pagal Graikijos Respublikos stojimo konvenciją (89/535/EEB) (toliau – 1989 m. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo), EUR-LEX, žiūrėta 2023 m. kovo 14 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A41989A0535>.

⁶⁵ *Op. cit.* 60, 24 ir 25 punktai.

„1968 m. konvencijos su pakeitimais, padarytais 1978 m. konvencijos 5 straipsniu, 5 straipsnio 1 punktą pakeičiamas taip: 1) byla „dėl sutarties gali būti iškelta atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose; [...]“.⁶⁶

„Dėl „įvykdymo vietos“ Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad teismas, į kurį kreiptasi, pagal konvenciją turi nustatyti, ar įvykdymo vieta priklauso jo teritorinei jurisdikcijai, ir kad šiuo tikslu pagal savo kolizines normas⁶⁷ jis turi nustatyti, kokia teisė taikytina atitinkamam teisiniam santykiui, ir apibrėžti pagal šią teisę – atitinkamos sutartinės prievolės įvykdymo vietą“.⁶⁸

Aukščiau nurodytoje ETT jurisprudencijoje, susijusioje su Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkto interpretavimu, išskirtini pirmieji esminiai „ginčo iš sutarties“ kriterijai – „pareiga“ ir šios „pareigos įvykdymo vieta“.

Kai yra sudaryta sutartis ir joje nustatyta sutartinės prievolės įvykdymo vieta, kuri priklauso teismo, į kurį kreipiasi ginčo šalis, teritorinei jurisdikcijai, esminis kriterijus yra „įvykdymo vieta“, tačiau kokio teismo jurisdikcijoje spręsti „ginčą dėl sutarties“ pagal Konvencijos 5 straipsnio 1 punktą, kai šalys nėra sudarę sutarties? Kaip nustatyti „pareigą“ ir jos „įvykdymo vietą“?

„Iš teismų praktikos matyti: jei Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą nereikalauja, kad būtų sudaryta sutartis, vis dėlto, kadangi nacionalinio teismo jurisdikcija, susijusi su sutartiniais santykiais nustatoma atsižvelgiant į nagrinėjamos prievolės įvykdymo vietą, taikant šią nuostatą būtina nustatyti pačią prievolę.“⁶⁹ Viena vertus, nustatęs, kad nėra sudaryta sutartis, „Teisingumo Teismas kelis kartus nusprendė, kad sutartinių santykių sąvoka minėtos nuostatos prasme nėra taikoma tokioms situacijoms, kai nėra jokių vienos šalies kitos šalies atžvilgiu laisvai priimtų prievolių“.⁷⁰ Kita vertus, „Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog vien to, kad viena

⁶⁶ *Supra note 9*, 4 straipsnis.

⁶⁷ **kolizinė norma**, tarptautinės privatinės teisės norma, nustatanti, kuri teisės sistema ar kurios valstybės teisė turi būti taikoma esant teisės normų kolizijai (<https://www.vle.lt/straipsnis/kolizine-norma/>). Kolizija [lot. *collisio* — susidūrimas]: [...] teis. įstatymų, reguliuojančių tuos pačius arba artimus visuomeninius santykius, prieštaravimas (<https://www.zodziai.lt/reiksme&word=Kolizija&wid=10086>).

⁶⁸ Sprendimas *Custom Made Commercial Ltd. prieš Stawa Metallbau GmbH*, C-288/92, *supra note*, 60: 24 ir 25 punktai.

⁶⁹ 2002 m. rugsėjo 17 d. sprendimas *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA prieš Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH (HWS)*, C-334/00, ECLI:EU:C:2002:499, 22 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0334>

⁷⁰ *Ibid.*, 23 punktą; 1992 m. birželio 17 d. sprendimas *Jakob Handte & Co. GmbH prieš Traitements Mécanochimiques des Surfaces SA*, C-26/91, ECLI:EU:C:1992:268, 15 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61991CJ0026>; 1998 m. spalio 27 d. sprendimas *Réunion européenne SA ir kt. prieš Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV ir Capitaine commandant le navire „Alblasgracht V002“*, C-51/97, ECLI:EU:C:1998:509, 17 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0051>; 2004 m. vasario 5 d. sprendimas *Frahul SA prieš Assitalia SpA*, C 265/02, ECLI:EU:C:2004:77, 24 punktą, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=DBE7F7E11F4C7ACEAF9E7600011F117D?text=&docid=48893&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1139669>

iš susitariančiųjų šalių pareiškė kitai šaliai ieškinį dėl civilinės atsakomybės, nepakanka, kad būtų galima teigti, jog šis ieškinys reiškia reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkte numatytą „bylą dėl sutarties“. Taip būtų tik tuo atveju, jeigu elgesys, dėl kurio pareikštas ieškinys, reikštų sutartinių prievolių, kurias galima nustatyti atsižvelgiant į sutarties dalyką, neįvykdymą^{.71} „Vadinasi, tokiu atveju, [...], tam, kad būtų nustatytas nacionaliniame teisme pareikšto ieškinio dėl civilinės atsakomybės pobūdis, reikia, kad tas teismas pirmiausia patikrintų, ar toks ieškinys, neatsižvelgiant į kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę, yra sutartinio pobūdžio. Pažymėtina, kad daugelyje valstybių narių ilgamečiai verslo santykiai, susiklostę nesant rašytinės sutarties, iš esmės gali būti suprantami kaip savaime atsiradę sutartiniai santykiai, kurių pažeidimas galėtų užtraukti sutartinę atsakomybę“^{.72}

Analogiškai, kai Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktas nereikalauja, kad būtų sudaryta sutartis, tuo atveju, kai pagal reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punktą ir reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punktą nereikalaujama sudaryti rašytinės sutarties, tam, kad „bylos dėl sutarties“ nuostata būtų taikoma, būtina nustatyti sutartinės prievolės buvimą. Iš šios teisės normos analogijos nesunku identifikuoti sąvokos „ginčas, kylantis iš sutarties“ pagal reglamentą „Briuselis Ibis“ turinio kriterijų – *sutartinės prievolės egzistavimą*, jeigu nereikalaujama sudaryti rašytinės sutarties.

„Svarbu patikslinti, kad tokią prievolę galima laikyti atsiradusia savaime, ypač jeigu ji siejama su šalių valią išreiškiančiais vienareikšmiais veiksmais“^{.73} Atsižvelgdamas į tai, ESTT priėjo išvados, kad kiekvienu „atveju nacionalinis teismas turi visų pirma patikrinti, ar ypatingomis jo nagrinėjamos bylos aplinkybėmis ilgamečiams šalių verslo santykiams būdingi savaime atsiradę jų tarpusavio įsipareigojimai, dėl ko tokius santykius būtų galima laikyti susiklosčiusiais sutartiniais santykiais“^{.74} Šios Teisingumo Teismo išvados pagrindu Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkto ir reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkto kontekste nesunkiai indentifikuojamas dar vienas sąvokos „ginčo kylančio iš sutarties“ kriterijus – *jeigu nėra sudaryta rašytinė sutartis, susiklostę ilgamečiai šalių civiliniai ir komerciniai santykiai, sukuriantys tarpusavio įsipareigojimus, laikytini „ginču kylančiu iš sutarties“*. Atkreiptinas dėmesys, kad šio kriterijaus, t.y. tokių savaime susiklosčiusių santykių buvimas nėra preziumuojamas, o privalo

⁷¹ 2014 m. kovo 13 d. sprendimas *Marc Brogssitter prieš Norman Watches EURL ir Karsten Fräßdorf gamybą*, C-548/12, EU:C:2014:148, 23 ir 24 punktai, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=149139&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1302492>

⁷² 2016 m. liepos 14 d. sprendimas *Granarolo SpA prieš Ambrosi Emmi France SA*, C-196/15, ECLI:EU:C:2016:559, 22, 23 punktai, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=181683&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1304969>

⁷³ *Ibid.* 24 punktas.

⁷⁴ *Ibid.* 25 punktas.

ginčo šalies būti įrodytas⁷⁵. „Be to, toks įrodymas turi būti grindžiamas nuoseklių aplinkybių visuma, tarp kurių, be kita ko, gali būti ilgamečiai verslo santykiai, šalių sąžiningumas, sandorių teisėtumas ir jų raida bėgant laikui, vertinama pagal kiekį ir vertę, galimi susitarimai dėl taikomos kainos ir (arba) suteikiamų nuolaidų bei šalių susirašinėjimas“.⁷⁶

Teleologinis „ginčo iš sutarties“ kriterijus – teisinio saugumo principo pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą veiksmingumas, taip pat yra išaiškintas ETT praktikoje. „Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad teisinio saugumo principas yra vienas iš Briuselio konvencijos tikslų [...], tačiau specialios jurisdikcijos taisyklė bylose, susijusiose su sutartimi, nustatyta 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo su pakeitimais, padarytais 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo, 5 straipsnio 1 punkte, netaikytina, kai, <...>, atitinkamos pareigos įvykdymo vietos negalima nustatyti dėl to, kad ji yra išipareigojimas nedaryti to, kas nepatenka į jokių geografinius apribojimus ir todėl jai būdinga daugybė įvykdymo vietų. Tokiu atveju jurisdikcija gali būti nustatyta tik taikant šios konvencijos 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatytą bendrąjį kriterijų“.⁷⁷ Kodėl rengiant reglamentą „Briuselis Ibis“ nebuvo atsižvelgta į šio „ginčo kylančio iš sutarties“ kriterijaus interpretavimą ETT praktikoje, neaišku? Galbūt būtų sumažėjusi ne tik šio darbo apimtis, bet ir prašymų ESTT priimti prejudicinį sprendimą dėl „ginčo kylančio iš sutarties“ skaičius, jeigu atsižvelgus į nurodytą, dar 2002 metais suformuotą ETT praktiką, būtų papildytas reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunktis blanketine šio reglamento 4 straipsnio norma? Galiausiai dėl tokio reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunkčio papildymo Briuselio konvencija ir ją pakeitęs „Briuselis I“ reglamentas nebūtų buvę „tarpiniu žingsniu ieškant palankesnio teismo (*forum shopping*)“, o būtų buvę formalistinio jurisdikcinio konservatizmo garantu.⁷⁸

1.1.2. Reglamentas „Briuselis I“

⁷⁵ 2016 m. liepos 14 d. sprendimas *Granarolo SpA prieš Ambrosi Emmi France SA*, C-196/15, *supra note*, 72: 26 punktas.

⁷⁶ *Ibid.*

⁷⁷ ETT 2002 m. liepos 11 d. sprendimas *Rudolf Gabriel*, C-96/00, ECLI:EU:C:2002:436, 57 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47097&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1603435>; (pagal analogiją dėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkto žr. 2002 m. gruodžio 1 d. sprendimo *Besix*, C-256/00, 24, 27 punktus).

⁷⁸ 2002 m. rugsėjo 17 d. sprendimas *Tacconi*, C-334/00, *supra note* 69: 20 punktas; Taip pat, žr. Andrew Dickinson & Eva Lein, *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford University Press 2015, 1.04 punktas, žiūrėta 2022 m. Sausio 8 d., <https://global.oup.com/academic/product/the-brussels-i-regulation-recast-9780198714286?cc=lt&lang=en&>

Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos turi būti aiškinamos autonomiškai, atsižvelgiant į jo sistemą ir tikslus⁷⁹. „Teisingumo Teismas jau yra nurodęs, kad, viena vertus, Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunkčio tekstas visiškai atitinka Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkto pirmo sakinio tekstą ir, kita vertus, šių teisės aktų aiškinimo tęstinumas ne tik buvo aiškiai nurodytas kaip Bendrijos teisės aktų leidėjo siekis, bet ir atitinka teisinio saugumo principą, taigi šių nuostatų taikymo sritis turi būti tokia pati.“⁸⁰

ESTT 2013 m. liepos 18 d. sprendime byloje *ÖFAB*, C-147/12, pažymėjo „pirma, kad, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, sąvokos „byla dėl sutarties“ ir „byla dėl delikto“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a) papunktį ir 3 punktą, turi būti interpretuojamos savarankiškai, iš principo remiantis šio reglamento sistema ir tikslais⁸¹. Antra, kadangi reglamentas tarp valstybių narių pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, iš dalies pakeistą konvencijomis, susijusiomis su naujų valstybių narių prisijungimu prie šios konvencijos [...], Teisingumo Teismo pateiktas Briuselio konvencijos nuostatų išaiškinimas taikomas ir reglamento nuostatoms, kai šių Bendrijos instrumentų nuostatas galima laikyti lygiavertėmis“⁸². [...] „Atsižvelgiant į tokį lygiavertiškumą, reikia užtikrinti, remiantis minėto reglamento 19 konstatuojamąja dalimi, šių dviejų instrumentų aiškinimo tęstinumą“⁸³. „Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad šios specialios jurisdikcijos taisyklės turi būti aiškinamos siaurai ir negalima jų aiškinti plačiau, nei minėtame reglamente aiškiai įtvirtinti atvejai“⁸⁴. Šiuo aspektu reikia pažymėti, [...], kad sąvoka „byla dėl sutarties“, kaip ji suprantama

⁷⁹ ETT 2008 m. spalio 2 d. sprendimas *Nicole Hassett prieš South Eastern Health Board ir Cheryl Doherty prieš North Western Health Board*, C-372/07, ECLI:EU:C:2008:534, 17 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=68909&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1290093>; 2009 m. balandžio 23 d. sprendimas *Draka NK Cables Ltd, AB Sandvik international, VO Sembodja BV ir Parc Healthcare International Limited prieš Omnipol Ltd.*, C-167/08, ECLI:EU:C:2009:263, 19 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=77986&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1292607>; ESTT 2011 m. spalio 25 d. sprendimas *eDate Advertising GmbH ir kt. prieš X ir Société MGN LIMITED*, C-509/09 ir C-161/10, ECLI:EU:C:2011:685, 17 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111742&pageIndex=0&doclang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1297153>.

⁸⁰ 2013 m. balandžio 25 d. generalinio advokato *Niilo Jääskinen* išvada *Corman-Collins SA prieš La Maison du Whisky SA*, C-9/12, ECLI:EU:C:2013:273, 36 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=136842&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1611554>

⁸¹ ESTT 2011 m. spalio 25 d. sprendimas *eDate Advertising ir Martinez*, C-509/09 ir C-161/10, *op. cit.*, 79: 38 punktas ir nurodyta teismų praktika; 2013 m. liepos 18 d. sprendimas *ÖFAB*, C-147/12, 27 punktas.

⁸² ESTT 2013 m. liepos 18 d. sprendimas *ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB prieš Frank Koot and Evergreen Investments BV*, C-147/12, ECLI:EU:C:2013:490, 28 punktas, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=139747&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299774>

⁸³ *Ibid.*, 29 punktas.

⁸⁴ *Ibid.*, 31 punktas.

pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a) papunktį, „neturėtų būti suprantama kaip apimanti situaciją, kai nėra jokio vienos šalies laisvai prisiimto įsipareigojimo kitos šalies atžvilgiu.“⁸⁵ Taigi, specialios jurisdikcijos taisyklės, Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a) papunktyje numatytos byloms dėl sutarčių, taikymas suponuoja išvadą, kad „laisvai prisiimta vieno asmens kito asmens atžvilgiu teisinė prievolė, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys, sutartinių teisinių santykių atveju preziumuojama kaip 5 straipsnio 1 punkte numatytos specialios jurisdikcijos taisyklės prielaida“.⁸⁶

Viena vertus, minėtoje *Granarolo* byloje Teisingumo Teismas aiškindamas Reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punktą priėjo išvados, kad nacionalinis „teismas turi patikrinti, ar egzistuoja tokia nuoseklių aplinkybių visuma, leidžianti nuspręsti, kad net nesant rašytinės sutarties, tarp šių šalių savaime susiklostė sutartiniai santykiai“.⁸⁷ Kita vertus rezultata dažnai lemia nagrinėjamos jurisdikcijos taisyklės politika, o ne bendras teisinio saugumo rūpestis⁸⁸. Šiuo atžvilgiu galima išvelgti paradoksą (galbūt net prieštaravimą): ESTT aiškiai mano, kad sąvoka „sutartis“ turi būti suprantama kaip išsami sąvoka, nors kitoje byloje Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkte numatytos sąvokos „ieškiniai, kilę iš sutartinių teisinių santykių“ neaiškina siaurai.⁸⁹

„Kritika dėl jurisdikcijos teismuose pagal sutarties įvykdymo vietą pasiekė aukščiausią tašką, kai Briuselio konvencija buvo pertvarkyta į Reglamentą „Briuselis I“, o 5 straipsnio 1 punkto peržiūra užėmė svarbiausią vietą. Reformos metu buvo pritaikytas vadinamasis faktinis metodas⁹⁰, siekiant lokalizuoti sutartinės prievolės įvykdymo vietą. Jurisdikcija, susijusi su pirkimo–pardavimo ir paslaugų teikimo sutartimis, buvo lokalizuota „valstybėje narėje, į kurią pagal sutartį prekės buvo ar turėjo būti pristatytos arba kurioje [...] paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos“. „Priimta formuluotė buvo grindžiama „*anti-Tessili*“ arba „bet kuo, išskyrus *Tessili*“ maksima ir buvo siekiama tikslo „nutolimas nuo požiūrio, kai kiekvienos ginčijamos prievolės įvykdymo vieta nustatoma remiantis kolizinėmis *lex fori* normomis.“⁹¹ Kitaip nei pagal Briuselio

⁸⁵ žr. 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Petra Engler prieš Janus Versand GmbH*, C-27/02, ECLI:EU:C:2005:33, 50 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49850&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1287935>

⁸⁶ dėl Briuselio konvencijos aiškinimo žr. *Ibid.*, 50 ir 51 punktus ir 2013 m. kovo 14 d. sprendimas *Česká spořitelna, a.s. prieš Gerald Feichter*, C-419/11, ECLI:EU:C:2013:165, 46 ir 47 punktus ir nurodytą teismų praktiką, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=135027&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1216465>

⁸⁷ 2016 m. liepos 14 d. sprendimas *Granarolo SpA prieš Ambrosi Emmi France SA*, C-196/15, *supra note* 72: 27 punktas.

⁸⁸ Mankowski, *supra note*, 6: 7 straipsnio 27 dalis; 2011 m. spalio 25 d. sprendimo *eDate Advertising ir kt.*, C-509/09 ir C-161/10, *supra note*, 81: 40 punktas.

⁸⁹ 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Engler*, C-27/02, *op. cit.*, 85: 48 punktas.

⁹⁰ Levina, D., *supra note*, 25: 274.

⁹¹ ETT 2007 m. gegužės 3 d. sprendimas *Color Drack GmbH v Lexx International Vertriebs GmbH*, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, 39 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,

konvenciją, pagal Reglamentą „Bruselis I“ (ir šiuo metu „Bruselis Ibis“) įvykdymo vietos teismų jurisdikcija nustatoma remiantis savarankiška įvykdymo vietos sąvoka, kurios turinys nepriklauso nuo teismo vietos ir taikytinos materialinės teisės. Pagal reformuotą nuostatą įvykdymo vieta turi būti nustatoma „pragmatiškai“ remiantis tik faktinių aplinkybių kriterijumi. Šiuo sprendimu siekiama ne tik išvengti nuorodos į nacionalines teisės normas, bet ir sutelkti jurisdikciją visiems ieškiniams, kylantiems iš vienos sutarties, vienoje vietoje. Tačiau tai, kas išdėstyta, susiję tik su prekių pardavimo ir paslaugų teikimo sutartimis“.⁹²

„Dabartinėje „Bruselis I“ 5 straipsnio 1 dalies nuostatoje nustatytos skirtingos jurisdikcijos taisyklės, taikomos prekių pirkimo–pardavimo ir paslaugų teikimo sutartims, o kita vertus, ir likusioms sutartims. Prekių pardavimas ir paslaugų teikimas yra dažniausios ir, be abejo, svarbiausios sutarčių rūšys tarptautinėje prekyboje. Be to, galima teigti, kad prekių pirkimo–pardavimo ir paslaugų teikimo sutartyse yra lengviau nustatyti charakteringo įvykdymo vietą nei kitų rūšių sutartyse. Praktiniu požiūriu tai galėjo pateisinti skirtingą jų vertinimą, nors tam tikrų rūšių sutarčių dažnumas tarptautinėje prekyboje arba paprastumas nepaaiškina, kodėl toks diferencijavimas turėtų pateisinti skirtingas jurisdikcijos taisykles skirtingoms sutarčių rūšims.“⁹³ Su šia D. Levinos išvada nesutiktina, nes visų rūšių sutartims, kuriose šalys nesusitarė dėl sutartinių prievolių įvykdymo vietos, turi būti taikomos vienodos jurisdikcijos taisyklės pagal bendrąjį principą, nustatytą tiek Bruselio konvencijos 2 straipsnio 1 dalyje, tiek reglamento „Bruselis I“ 2 straipsnio 1 dalyje, tiek reglamento „Bruselis Ibis“ 4 straipsnio 1 dalyje.

1.1.3. Reglamentas „Bruselis Ibis“

Kaip minėta anksčiau „praktikoje pasitvirtino, kad reglamento „Bruselis Ibis“ 7 straipsnis yra bene svarbiausias viso Bruselio I - Lugano režimo straipsnis, dėl kurio ETT pateikta daugiau prašymų priimti prejudicinius sprendimus nei bet kuris kitas straipsnis“⁹⁴. Kiekvienas jurisdikcijos pagrindas pagal reglamento „Bruselis Ibis“ 7 straipsnį apibrėžia specifinį objektą ir jame esantys jurisdikcijos pagrindai buvo aiškiai ir tvirtai pripažinti pateisinamais ir pageidautiniais siekiant teisinio tikrumo.⁹⁵ Šį P. Mankowski teiginį kritiškai vertina D. Levina, nes pagal ją – „ES teisės aktų leidėjo pasirinktas sprendimas atskleidžia kompromisinį reformos pobūdį, nes nuostata

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=61471&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1142126>

⁹² Levina, D., *supra note* 25, 275 (Cituota iš: P. Mankowski, „5 straipsnio komentaras“, iš: U. Magnus ir P. Mankowski (red.), *Bruselis I Reglamentas. Europos tarptautinės privatinės teisės komentarai* (Sellier European Law Publishers, 2-asis leidimas, 2012), 134; Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento (EB) dėl jurisdikcijos ir pripažinimo bei vykdymo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose priėmimas (pateikė Komisija). Bruselis, 1999-07-14. COM (1999) 348 galutinis, 14 punktas).

⁹³ *Ibid.*

⁹⁴ Mankowski, *supra note*, 6: 143, 144.

⁹⁵ *Ibid.*, 156.

atskiriama į reformuotas ir nereformuotas dalis, o pirmiau aptartos problemos lieka visiškai neišspręstos dėl sutarčių, kurios nepatenka į „Briuselio Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio taikymo sritį. Tai apima ne tik sutartis, kurios nelaikomos prekių pardavimu ar paslaugų teikimu, bet ir sutartis, kurios laikomos tokiomis, tačiau kurių įvykdymo vieta yra už ES ribų, taip pat prekių pardavimo ir paslaugų teikimo sutartis, kurių įvykdymo vieta nėra nustatyta „pagal sutartį“ arba „sutinkamai su sutartimi“, kaip apibrėžta reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies b) punkte.⁹⁶ Ar tikrai visiškai neišspręstos problemos dėl sutarčių, kurios nepatenka į „Briuselio Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 punkto taikymo sritį ir kurių įvykdymo vieta yra už ES ribų arba kurių įvykdymo vieta nėra nustatyta „pagal sutartį“ arba „sutinkamai su sutartimi“? Tikėtina, kad reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunktį papildžius blanketine norma – šio reglamento 4 straipsnio 1 dalimi, kiekvienai „ginčo kylančio iš sutarties“ šaliai turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme.⁹⁷

Kalbant apie specialias jurisdikcijos taisykles, teismas paprastai prašo „bylų, susijusių su sutartimi“ pagal reglamentą „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalį.⁹⁸ Apžvelgus ESTT praktiką dėl to, kas yra „ginčai kylantys iš sutarties“ „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 dalyje, matyti tendencija deformalizuoti ir atitinkamai išplėsti „ginčų kylančių iš sutarčių“ taikymo sritį⁹⁹. „Todėl kiekvienas jurisdikcijos klausimas pagal 7 straipsnį turėtų būti vertinamas atskirai, atsižvelgiant į jo individualias aplinkybes ir tinkamai, netaikant ribojančių gairių, kylančių iš 4 straipsnio egzistavimo. *Effet utile* ir jurisdikcijos principų veiksmingumas turėtų būti pagrindinis maksimumas.¹⁰⁰ Tai, kad reikėtų vengti interpretavimo, peržengiančio 7 straipsnyje aiškiai išvardytas „specialios jurisdikcijos“ nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo principo, pagal kurį jurisdikciją turi atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismai¹⁰¹, yra ne kas kita, kaip *petitio principii*¹⁰², jei nagrinėjamas klausimas, kokios bylos yra numatomos.¹⁰³ Pavyzdžiui,

⁹⁶ Levina, D., *supra note* 25, 276 (Cituota iš: K Mumelter, *Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje* (Berliner Wissenschafts-Verlag), 2007), 207, 208, 209).

⁹⁷ „Briuselis Ibis“ reglamentas, *supra note*, 5: 16 konstatuojamoji dalis.

⁹⁸ *Negotiorum gestio and the Brussels Ibis Regulation*, in: Peter Mankowski (ed.), *Research Handbook on the Brussels Ibis Regulation*, Edward Elgar Publishing, 2020, 64-94, žiūrėta 2023 m. sausio 28 d., https://www.researchgate.net/publication/348151545_Negotiorum_gestio_and_the_Brussels_Ibis_Regulation_in_Peter_Mankowski_ed_Research_Handbook_on_the_Brussels_Ibis_Regulation_Edward_Elgar_Publishing_2020_64-94.

⁹⁹ *Ibid.* 6.

¹⁰⁰ Mankowski, *supra note*, 6: 156 (Cituota iš: *Matthias Lehmann: Dickinson/Lein*, 4.25 dalis).

¹⁰¹ *Ibid.* ETT sprendimas *Anastasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder Münchmeyer Hengst & Cie*, 189/87, *supra note*, 51: 19 punktas 1992 m. birželio 17 d. sprendimas *Jakob Handte & Co. GmbH prieš Traitement Mécano-chimiques des Surfaces SA*, C-26/91, ECLI:EU:C:1992:268, 14 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61991CJ0026>

¹⁰² **Petitio principii** - (lot. *pradmens* reikalavimas; sk. petocijo principiji) - logikos klaida: argumentuojama dar neįrodytu teiginiu. Prieiga per internetą: https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Petitio_principii. Žiūrėta 2023-04-25.

¹⁰³ Mankowski, *supra note*, 6: 156.

jis nedraudžia plačios apimties priskirti sąvokai „sutartis“, apimančiai vienašalius pažadus¹⁰⁴ ar net sutampančius reikalavimus, jei veiksmai, dėl kurių skundžiamasi, gali būti laikomi sutarties pažeidimu.¹⁰⁵ Visapusiškumo principas pats savaime rodo tokį dosnumą (nors kiekviena jo dalis neturėtų būti aiškinama pernelyg plačiai).¹⁰⁶⁺¹⁰⁷

„Pagal dabartinę „Briuselio Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies b) punkto formuluotą užkertamas kelias charakterizavimo problemoms, kilusioms dėl *Tessili* pardavimo ir paslaugų teikimo sutarčių, kartu pateikiant naujų kvalifikavimo problemų, nustatančių, ar konkreti sutartis yra prekių pirkimo, ar paslaugų teikimo sutartis. 7 straipsnio 1 dalies b) punkte šios dvi sutarčių rūšys atskiriamos, numatant skirtingas prekių pardavimo ir viešųjų ryšių su paslaugomis taisykles. Taip jis per daug sureikšmina tam tikros rūšies sutarties kvalifikavimą ir reikalauja, kad teismas atliktų sudėtingą charakterizavimo analizę. Atsižvelgiant į tai, kad ne visos sutartys yra vienareikšmiškai laikomos prekių pardavimu ar paslaugų teikimu, jurisdikcijos analizės dalis yra didelė, nes ji gali duoti skirtingus rezultatus, priklausomai nuo charakterizavimo rezultato“.¹⁰⁸

„Tai dar kartą iliustruoja *Tessili* atvejis, kai italų manufaktūrininkas ir pardavėjas tiekė slidinėjimo kostiumus Vokietijos pirkėjui. Darant prielaidą, kad sutartis kvalifikuojama kaip prekių pardavimas, jurisdikcija atsirastų pristatymo vietoje. Bet kokia vieta tiksliai turėtų būti laikoma pristatymo vieta? Ar tai turėtų būti vieta, kurioje tiekėjas atliko veiksmus, sudarančius įvykdymą, t.y. veiksmus, susijusius su slidinėjimo kostiumų pristatymu (šiuo atveju *Komo*, Italija)? O gal tai turėtų būti vieta, kur įvyko šių veiksmų rezultatas, t.y faktinis pirkėjo (šiuo atveju *Hanau*, Vokietijos) slidinėjimo kostiumų gavimas? Be to, pagal sutartį tiekėjas buvo įpareigotas ne tik tiekti prekes, bet ir jas gaminti. Atsižvelgiant į tai, ar sutartis turėtų būti kvalifikuojama kaip paslaugų teikimas, o ne prekių pardavimas? Šis požiūris į sutartį keičia ir mūsų požiūrį į įvykdymo vietą: dabar būtent čia buvo teikiamos paslaugos. Kadangi slidinėjimo kostiumai buvo gaminami

¹⁰⁴ ETT 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Petra Engler prieš Janus Versand GmbH*, C-27/02, ECLI:EU:C:2005:33, 48 punktas, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49850&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1287935>

¹⁰⁵ 2014 m. kovo 13 d. sprendimas *Marc Brogsitter prieš Norman Watches EURL ir Karsten Fräßdorf*, C-548/12, EU:C:2014:148, 24 ir *paskesni punktai*, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=149139&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1302492>

¹⁰⁶ 2004 m. birželio 10 d. sprendimas *Rudolf Kronhofer prieš Marianne Maier, Christian Möller, and Others*, C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364 16 punktas, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62002CJ0168>; 2012 m. Lapkričio 29 d. generalinio advokato *Nillo Jääskinen* išvada *Melzer prieš MF Global UK Ltd*, C-228/11, ECLI:EU:C:2012:766, 54 punktas, žiūrėta 2023 m. sausio 8 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=130661&pageIndex=0&doclang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1322122>;

¹⁰⁷ Mankowski, *supra note*, 6: 156.

¹⁰⁸ Levina, D., *supra note* 25, 277 (Cituota iš: K Mumelter, *Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje* (Berliner Wissenschafts-Verlag), 2007), 185; Gsell, „Savarankiškai nustatyta jurisdikcijos vieta vykdymo vietoje pagal Briuselį I reglamentą“ (2002) 6 *Praxis des Internationales Privat- und Verfahrensrechts*, 486).

Komo mieste, Italija būtų laikoma veiklos įvykdymo vieta ir todėl būtų tinkamas jurisdikcijos pasirinkimo taškas.¹⁰⁹ Atliekant __ identišku faktinių aplinkybių jurisdikcijos analizę beveik nėra jokių politinių priežasčių, pateisinančių tokius skirtumus“.¹¹⁰

„Reglamento „Bruselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies b) punkte siūloma remtis vieta, kurioje įvykdytas turėtų vykti pagal sutartį, bet ką daryti, jei sutartyje tai nėra aiškiai nurodyta? Akivaizdu, kad reformuota nuostata nepalieka jokių kitų galimybių, kaip tik remtis taikytina materialine teise, kuri vėlgi grįžta prie *Tessili* paradigmos, kuri jau pasirodė esanti nepagrįsta.“¹¹¹ Su šia D. Levinos išvada taip pat nesutiktina, nes sutartyje nenumačius sutartinės prievolės įvykdymo vietos, tačiau nustačius sutartinę prievolę, „ginčo, kylančio iš sutarties“ jurisdikcija būtų nustatoma pagal bendrąjį principą – ieškinytis turi būti pareiškiamas atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teisme (reglamento „Bruselis Ibis“ 4 straipsnio 1 dalis).

„Net ir tais atvejais, kai nereikia nurodyti taikytinos teisės, sutarties įvykdymo ypatybės dažnai turi ryškų normatyvinį pobūdį, dėl kurio neįmanoma nustatyti vien faktinės įvykdymo vietos.“¹¹² Pavyzdžiui, atsakymuose į tai, kada įvykdymo objektas laikomas perduotu gavėjui arba perduotu disponuoti šaliai, arba kada jis laikomas išsiųstu¹¹³, yra norminių elementų ir į juos negalima atsakyti paprasčiausiai remiantis faktais. Įvykdymo vieta čia neišvengiamai bus pažadas, apimantis ir faktinius, ir normatyvinius elementus.“¹¹⁴

Aukščiau nurodytus T. Dornis ir D. Levina samprotavimus paaiškino ir atsakymus į pateiktus klausimus praktiškai pateikė ESTT išnagrinėjęs bylą, susijusią su „ginču kylančio iš sutarties“, kurioje „nagrinėjama komercinio platinimo sutartis yra išimtinės distribucijos (išskyrus vieną klientą) sutartis, kurią Belgijoje įsteigta bendrovė sudarė su Portugalijoje įsteigta bendrove dėl produktų pardavimo Ispanijos rinkoje, nors nė viena iš šių bendrovių Ispanijos teritorijoje neturi filialo ar padalinio“.¹¹⁵ Šioje byloje ESTT, išnagrinėjęs su panašiomis kaip nagrinėjamos bylos aplinkybėmis susijusią savo praktiką, priėjo prie išvados, kad „Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktą turi būti interpretuojamas taip, kad pagal šią nuostatą jurisdikciją nagrinėti

¹⁰⁹ Levina, D., *supra note 25*, 277 (Cituota iš: Gsell, „Savarankiškai nustatyta jurisdikcijos vieta vykdymo vietoje pagal Bruselį I reglamentą“ (2002) 6 *Praxis des Internationales Privat- und Verfahrensrechts*, 487).

¹¹⁰ *Ibid.*

¹¹¹ Levina, D., *supra note 25*, 278.

¹¹² *Ibid.* (Cituota iš: A Markus, *Tendencijos esminėje sutarties vykdymo vietoje tarptautinėje rinkoje Civilinio proceso teisė* (Helbing Lichtenhahn Verlag, 2009), 174, 177)

¹¹³ Levina, D., *supra note 25*, 278 (Cituota iš: A Markus, *Tendencijos esminėje sutarties vykdymo vietoje tarptautinėje rinkoje Civilinio proceso teisė* (Helbing Lichtenhahn Verlag, 2009), 146; A Markus, „Jurisdikcijos vieta pagal reglamentą „Bruselis I“ ir peržiūrėta LugŪ po ETT sprendimo *Color Drack*“ (2007 m.) „*Journal of Swiss Law* 319, 321“).

¹¹⁴ *Ibid.*, 279.

¹¹⁵ ESTT 2018 m. kovo 8 d. sprendimas *Saey Home & Garden NV/SA prieš Lusavouga-Máquinas e Acessórios Industriais SA*, C-64/17, EU:C:2018:173, 43 punktą, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200063&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1309086>

ieškinį dėl nuostolių atlyginimo nutraukus komercinio platinimo sutartį, dviejų skirtingose valstybėse narėse įsteigtų ir veikiančių bendrovių sudarytą dėl produktų komercinio platinimo trečios valstybės narės, kurios teritorijoje šios bendrovės neturi jokio filialo ar padalinio, nacionalinėje rinkoje, turi teismas tos valstybės narės, kurios teritorijoje yra pagrindinė paslaugų teikimo vieta, kaip ji apibrėžta sutarties nuostatose, jei tokių nuostatų nėra – kurios teritorijoje yra faktinė šios sutarties įvykdymo vieta, o jeigu tuo remiantis jos negalima nustatyti – kurios teritorijoje yra teikėjo gyvenamoji vieta“.¹¹⁶ Remiantis šiais Teisingumo Teismo išaiškinimais darytina išvada, kad reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punktą „bylose, kylančiose iš sutarčių“ būtų aiškesnis ir atitiktų Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamus nuspėjamumo ir artumo tikslus¹¹⁷, jeigu jo a) papunktis būtų papildytas blanketine norma – šio reglamento 4 straipsnio 1 punktu. Tokiomis aplinkybėmis kaip nurodytoje *Saey Home & Garden* byloje teismas, kuriame pareikštas reikalavimas dėl „ginčo, kylančio iš sutarties“, kurioje nėra nustatytos pagrindinė paslaugų teikimo vieta ir faktinė šios sutarties įvykdymo vieta, turėtų jurisdikciją pagal reglamento „Briuselis Ibis“ 4 straipsnio 1 punkto imperatyvą – atsakovams, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiama tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.¹¹⁸

„Ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos kriterijus susijęs su faktine sutartinės prievolės įvykdymo vieta analizuojamas D. Levinos straipsnyje, kuriame ji pastebi, kad „faktinės įvykdymo vietos sąvokos taikymas yra problemiškas tais atvejais, kai įvykdymo vieta yra geografiškai neribota vieta. Tai iliustruoja ETT sprendimas byloje *Besix*.¹¹⁹ Šalys, Belgijos ieškovas ir atsakovas Vokietijoje, susitarė dėl nekonkuravimo sąlygos dėl statybos projekto Kamerūne. Atsakovas pažeidė nekonkuravimo sąlygą, o ieškovas kreipėsi į teismą dėl žalos atlyginimo. ETT neigė teismo sprendimą dėl įvykdymo vietos, motyvuodamas tuo, kad draudimas nekonkuruoti yra susilaikymas nuo veiksmų ir yra geografiškai neribotas.¹²⁰ Generalinis advokatas M. Alber pažymėjo, kad šioje byloje negalima teigti, kad Teisingumo Teismas turėtų nustatyti įvykdymo vietą. Reguliacija nėra *de fine* vieta, kurioje galima pareikšti ieškinį šioje byloje¹²¹ – „iš neseniai priimto 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo

¹¹⁶ 2018 m. kovo 8 d. sprendimas *Saey Home & Garden NV/SA prieš Lusavouga-Máquinas e Acessórios Industriais SA*, C-64/17, *supra note*, 115: 47 punktą.

¹¹⁷ šiuo klausimu žr. ESTT 2010 m. vasario 25 d. sprendimas *Car Trim GmbH v KeySafety Systems Srl.*, C-381/08, EU:C:2010:90, 48 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=72407&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&ir=&occ=first&part=1&cid=1293812>; 2010 m. kovo 11 d. sprendimas *Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH prieš Silva Trade SA*, C-19/09, EU:C:2010:137, 41 ir 42 punktai, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=79844&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&ir=&occ=first&part=1&cid=1295722>.

¹¹⁸ „Briuselis Ibis“ reglamentas, *supra note*, 5.

¹¹⁹ ETT 2002 m. kovo 16 d. sprendimas *Besix*, C-256/00, *supra note*, 4.

¹²⁰ *Ibid.*, 55 punktą.

¹²¹ Levina, D., *supra note* 25, 278.

sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo taip pat negalima daryti išvados, kad Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas kitaip. Šio reglamento 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytos aiškios taisyklės, reglamentuojančios pirkimo–pardavimo sutarčių vykdymo vietą (prekių pristatymo vietą) ir paslaugų teikimo sutarčių vykdymo vietą, paslaugų teikimo vietą. Tačiau neįmanoma rasti nieko, kas leistų manyti, kad Teisingumo Teismas šioje byloje turėtų nustatyti įvykdymo vietą.[...] Be to, šiuo atveju prievolė iš esmės nepatenka nė į vieną iš aiškiai reglamentuojamų įvykdymo vietos kategorijų. Tai nėra nei pardavimo, nei paslaugų teikimo sutartis. Todėl reglamente neapibrėžiama įvykdymo vieta, susijusi su šioje byloje pareikštais reikalavimais. Todėl taip pat nėra pagrindo jį taikyti pagal analogiją.¹²² Ar būtų generalinis advokatas priėjęs tokios išvados, jeigu Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą ir reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punktą būtų papildyti blanketine norma, reglamentuojančia bendrąjį jurisdikcijos principą – atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikciją? Ar generaliniam advokatui ir „ginčo dėl sutarties“ šalims kiltų klausimų dėl teisės normos taikymo pagal analogiją? Ar „ginčo, kylančio iš sutarties“ šalys teiktų ETT prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkto taikymo išaiškinamo? Manytina, kad ne. Priešingai - nesant jokios referuojančios į bendrąją jurisdikciją normos, ETT, susidūręs su fizinio įvykdymo vietos nustatymo problema, tiesiog apskritai paneigė įvykdymo vietos teismų jurisdikcijos egzistavimą.¹²³

Panašios problemos kyla dėl įsipareigojimų, susijusių su keliomis įvykdymo vietomis. Tokios problemos ilgą laiką buvo laikomos pakankamai rimtomis, kad pateisintų jurisdikcijos atsisakymą įvykdymo vietos teismuose.¹²⁴ Žinoma, jeigu prievolė turi kelias įvykdymo vietas, kuri iš jų turėtų būti reikšmingesnė jurisdikcijos atžvilgiu? ETT nagrinėjo šį klausimą byloje *Color Drack*¹²⁵, kurioje taikomas vadinamasis svorio centro metodas. Pagal svorio centro metodą jurisdikcija suteikiama vietai, kurioje atliekama pagrindinė įvykdymo dalis, teismui, o ši dalis nustatoma remiantis ekonominiais kriterijais.¹²⁶ Tačiau šis požiūris veikia be trinties tik tuo atveju, jei pagrindinė įvykdymo dalis gali būti lengvai identifikuojama.¹²⁷ ETT teigimu, kai:

¹²² 2001 m. rugsėjo 27 d. Generalinio advokato Alber išvada, pateikta *Besix*, Byloje C-256/00, 48 punktas.

¹²³ Levina, D., *supra note 25*, 278 (Cituota iš: K Mumelter, Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje (Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007), 192).

¹²⁴ Levina, D., *supra note 25*, 277 (Cituota iš: K Mumelter, Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje (Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007), 175).

¹²⁵ ETT 2007 m. gegužės 3 d. sprendimas *Color Drack GmbH v Lexx International Vertriebs GmbH*, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=61471&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1142126> .

¹²⁶ *Ibid.*, 40 punktas.

¹²⁷ Levina, D., *op. cit.*, 25, 277 (Cituota iš: K Mumelter, Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje (Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007), 174-175).

„Neįmanoma nustatyti pagrindinės pristatymo vietos, kiekviena pristatymo vieta yra pakankamai glaudžiai susijusi su esminiais ginčo elementais ir todėl yra labai glaudžiai susijusi su jurisdikcija“.¹²⁸

„Nors ir supaprastinant jurisdikcijos nustatymo procesą, šis požiūris paneigia reformos tikslą sutelkti jurisdikciją visiems ieškiniams, kylantiems iš vienos sutarties, vienoje nuspėjamoje vietoje¹²⁹ ir skatina šalis inicijuoti teismo procesą, kad būtų galima kontroliuoti jurisdikciją.“¹³⁰

„Vienas iš 7 straipsnio 1 dalies loginių argumentų yra suteikti šalims alternatyvą bendrajai atsakovo teismo taisyklei. Papildomas argumentas tokiai išvadai pagrįsti yra tas, kad ETT lygmeniu jau buvo pateiktas pasiūlymas reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkto b) papunktį aiškinti taip: sutarties šalys naudojasi autonomija nustatydamos prekių pristatymo vietą¹³¹ t.y. „Sprendime *Car Trim*¹³² sukonkretinama diskrecija, kuria gali pasinaudoti šalys, norėdamos sutartyje apibrėžti pristatymo vietą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b) papunktį“.¹³³

„Pagal dabartinę „Briuselio Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies b) punkto formuluotę užkertamas kelias charakterizavimo problemoms, kilusioms dėl *Tessili* pardavimo ir paslaugų teikimo sutarčių, kartu pateikiant naujų kvalifikavimo problemų, nustatančių, ar konkreti sutartis yra prekių pirkimo, ar paslaugų teikimo sutartis. Reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies b) punkte šios dvi sutarčių rūšys atskiriamos, numatant skirtingas prekių pardavimo ir viešųjų ryšių su paslaugomis taisykles. Taip jis per daug sureikšmina tam tikros rūšies sutarties kvalifikavimą ir reikalauja, kad teismas atliktų sudėtingą charakterizavimo analizę.¹³⁴ Atsižvelgiant į tai, kad ne visos sutartys yra vienareikšmiškai laikomos prekių pardavimu ar paslaugų teikimu, jurisdikcijos analizės dalis yra didelė, nes ji gali duoti skirtingus rezultatus, priklausomai nuo charakterizavimo rezultato“.¹³⁵

¹²⁸ 2007 m. gegužės 3 d. sprendimas *Color Drack GmbH v Lexx International Vertriebs GmbH*, C-386/05, *supra note* 125: 42 punktas.

¹²⁹ Levina, D., *supra note* 25, 279 (Cituota iš: T Lynker, Speciali jurisdikcijos vieta atlikimo vietoje reglamento Briuselis I (5 str. 1 p.) (Peter Lang, 2005), 65).

¹³⁰ *Ibid.*, 279 (Cituota iš: K Mumelter, Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje (Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007), 75).

¹³¹ *Ibid.*, 281 (Cituota iš: 2010 m. vasario 25 d. sprendimo *Car Trim*, C-381/08, *supra note*, 117, 45 punktas; 2011 m. kovo 10 d. sprendimas *Electrosteel Europe SA prieš Edil Centro SpA*, C-87/10, ECLI:EU:C:2011:375, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=124882&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1296346>; 2011 m. kovo 3 d. generalinės advokatės Juliane Kokott išvada, C-87/10, ECLI:EU:C:2011:116, 34–35 punktai, žiūrėta 2023 m. vasario 4 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=84225&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1154863>).

¹³² 2010 m. vasario 25 d. sprendimas *Car Trim*, C-381/08, , *supra note*, 117.

¹³³ 2011 m. kovo 3 d. generalinės advokatės Juliane Kokott išvada, *op. cit.*, 131, 33 punktas.

¹³⁴ Levina, D., *supra note* 25, 277 (Cituota iš: K Mumelter, Įvykdymo vietos jurisdikcija Europos civilinio proceso teisėje (Berliner Wissenschafts-Verlag, 2007), 185).

¹³⁵ *Ibid.*, 277 (Cituota iš: Gsell, „Savarankiškai nustatyta jurisdikcijos vieta vykdymo vietoje pagal Briuselį I reglamentą“ (2002) 6 *Praxis des Internationales Privat- und Verfahrensrechts*, 486).

Kitas pavyzdys galėtų valstybės narės A juridinis asmuo sudaro sutartį su kitos valstybės narės B juridiniu asmeniu dėl jūrinio kabelio remonto jūros dugne. Prievolės įvykdymo vieta yra jūros dugne, kuriame jokio prievolės įvykdymo vietos teismo nėra. Vienintelis būdas šio „ginčo, kylančio iš sutarties“, teisminiam sprendimui tik reglamento „Briuselis Ibis“ 4 straipsnio 1 dalyje:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiama tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“¹³⁶

Rasti atsakymus į aptariamus klausimus padėtų „Briuselis Ibis“ reglamento papildymas sąvoka „ginčas kylantis iš sutarties“. Vertinant aptariamas prievolės įvykdymo vietos ir įvykdymo vietos teismo nustatymo problemas logiška būtų, jog reglamente „Briuselis Ibis“ būtų identifikuoti „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos elementai „įvykdymo vieta“ ir „prievolės įvykdymo vietos teismas“, juos siejant su atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcija, kai „įvykdymo vieta yra geografiškai neribota vieta“ arba „jeigu prievolė turi kelias vykdyto vietas“.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą problematiką, teiktinas pasiūlymas naujos redakcijos reglamento 7 straipsnio 1 dalies a) punktą išdėstyti sekančiai:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinyse kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

1) a) bylose, kylančiose iš sutarties – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose. Jeigu prievolės įvykdymo vieta ir įvykdymo vietos teismas sutartyje necharakterizuoti, taikoma 4 straipsnio 1 dalis.“

1.2. Doktrininiai „ginčo kylančio iš sutarties“ pagrindai

„Nors įvykdymo vieta jau minima ankstyvųjų kolizijų rašytojų darbuose,¹³⁷ jos konceptuali raida jurisdikcijos ir teisės pasirinkimo tikslais daugiausia siejama su *Friedrich Carl von Savigny*.¹³⁸ 1849 m. *Savigny* išleido savo *System des heutigen Rechts* (Šiuolaikinės Romos teisės sistema) VIII tomą, kuriame pristatė savo tarptautinės privatinės teisės ir tarptautinio civilinio proceso teoriją. *Savigny* tikėjo, kad teisės pasirinkimo problemą galima išspręsti kiekvieną teisinį santykį skiriant teritorijai, kuriai jis „priklausė“, arba kur jis turėjo savo „buveinę“.¹³⁹ „*Savigny* teigimu, piliečių ir užsieniečių lygybės prieš įstatymą principas reikalauja, kad teisiniai santykiai būtų vienodi,

¹³⁶ „Briuselis Ibis“ reglamentas, *supra note*, 5.

¹³⁷ Levina, D., *supra note* 25, 280. Pavyzdžiui, Bartolus manė, kad sutarties padarinius, įskaitant neįvykdymo ar įsipareigojimų nevykdymo atvejus, turi reglamentuoti įvykdymo vietos teisė (Cituota iš: Rabel, Įstatymų kolizija: lyginamoji studija. Antras tomas. Užsienio korporacijos: Deliktai: sutartys apskritai (University of Michigan Press, 2nd edn, 1960), 446; taip pat A Schnitzer, Tarptautinės privatinės teisės, įskaitant procesinę teisę, vadovas su ypatinga nuoroda į Šveicarijos įstatymus ir teismų praktiką (Verlag für Recht und Gesellschaft AG., 1958), 625).

¹³⁸ *Ibid.*, (Cituota iš: FK Savigny, Šiuolaikinės teisės sistema. 8 tomas (Scientia Verlag Aalen, 1981), §§ 370-372).

¹³⁹ *Ibid.*, 280, (Cituota iš: *Supra note* 138, Savigny, 200 ir kt.; F. Juenger, Teisės pasirinkimas ir Multi-valstybės Teisingumas (Martinus Nijhoff Publishers, 1993), 35–6.).

neatsižvelgiant į tai, koks yra bylą nagrinėjantis teismas. Pagrindinis *Savigny* įstatymų kolizijos sistemos tikslas buvo rezultatų vienodumas ir *forum shopping* (palankiausio teismo paieškos) prevencija. Siekdamas šio tikslo, jis pasiūlė įtvirtinti asmenis ir teisinius santykius tam tikroje teritorijoje, nustatant tam tikras kontaktų rūšis, t.y. kontaktus, kurie vienareikšmiškai rodytų teisinių santykių „buveinę“.¹⁴⁰ Modernų prieš 174 metus *Savigny* padarytos įžvalgos, kad „teisiniai santykiai būtų vienodi, neatsižvelgiant į tai, koks yra bylą nagrinėjantis teismas“, interpretavimą „bylose, kylančiose iš sutarčių“ yra ne kartą pateikęs ESTT. Pvz. sąvoka „bylos, kylančios iš sutarčių“ turi būti aiškinama savarankiškai, siekiant užtikrinti vienodą jos taikymą visose valstybėse narėse.¹⁴¹

„Kalbant apie sutartines prievoles, jis pasiūlė susieti jurisdikciją ir taikytiną teisę su prievolės įvykdymo vieta.¹⁴² Nors ir pripažindamas nematerialių sutartinės prievolės pobūdį, *Savigny* manė, kad jai gali būti suteikta materialinė forma, lokalizuojant jos matomas apraiškas, kurios vėliau galėtų būti naudojamos kaip taikymo ir jurisdikcijos prijungimo vietos.¹⁴³ *Savigny*, be kita ko, daugiausia dėmesio skyrė dviem prievolės gyvavimo ciklo apraiškoms, t. y. pradiniam jos egzistavimo etapui (sutarties sudarymo vietai) ir galutiniam jos išnykimo etapui (įvykdymo vietai).¹⁴⁴ Jis atmetė sutarties sudarymo vietą dėl jos dažnai atsitiktinio pobūdžio, teigdamas, kad sutarties sudarymo vieta yra „svetima prievolės esmei“ ir trūko glaudaus ryšio su ja.¹⁴⁵ Būtent įvykdymas išreiškė pareigos esmę, todėl būtent šios formos vieta turėjo būti laikoma jos „buveine“ ir naudojama nustatant taikytiną teisę ir jurisdikciją.¹⁴⁶ Kaip matyti iš reglamento „Briuselis Ibis“ 16 konstatuojamosios dalies, jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą. Specialiosios jurisdikcijos taisyklės, numatančios kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, turi būti aiškinamos siaurai ir negalima jų aiškinti plačiau, nei minėtame reglamente aiškiai įtvirtinti atvejai.¹⁴⁷ Šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto a) papunktis ir jame numatyti „bylų, kylančių iš sutarčių“ atvejai faktiškai atkartoja *Savigny* suformuotą prievolės įvykdymo vietą („buveinę“) pagrįstą jurisdikciją – atsakovui ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas bylose, kylančiose iš sutarčių, – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose.¹⁴⁸

¹⁴⁰ Levina, D., *supra note* 25, 280.

¹⁴¹ ESTT 2018 m. spalio 4 d. sprendimas *Feniks Sp. z o.o. prieš Azteca Products & Services SL*, C-337/17, EU:C:2018:805, 38 punktas ir nurodyta jurisprudencija, žiūrėta 2022 m. sausio 20 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206435&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1316435>.

¹⁴² Levina, D., *op. cit.*, 25, 280, (Cituota iš: *Supra note* 137, *Savigny*, 247 ir kt.; HE Yntema, „Tarptautinės privatinės teisės istoriniai pagrindai“ (1953) 2 *American Journal of Comparative Law* 297, 310).

¹⁴³ *Ibid.*, (Cituota iš: *Supra note* 138, *Savigny*, 92, 206-207).

¹⁴⁴ *Ibid.*, (Cituota iš: *Supra note* 138, *Savigny*, 207).

¹⁴⁵ *Ibid.*, 281, (Cituota iš: E. Frankenstein, *Tarptautinė privatinė teisė (pasienio teisė)*. II grupė (Berlin-Grunewald, 1929), 140).

¹⁴⁶ *Ibid.*, (Cituota iš: *Supra note* 143, E. Frankenstein, 208).

¹⁴⁷ *Ibid.* 140, 2018 m. spalio 4 d. sprendimas *Feniks Sp. z o.o.*, *op. cit.*, 141: 35 ir 36 punktai.

¹⁴⁸ „Briuselis Ibis“ reglamentas, *supra note* 5.

„Savigny teorija buvo sutikta su entuziazmu, jos dramatiška sėkmė buvo apibūdinta kaip „triumfuojantis paradoks aplink žemę.“¹⁴⁹ Jis leido privatinei vidaus teisei atsisakyti nelanksčios, vienmatės ir dažnai atsitiktinės sutarčių sudarymo vietos (tuo metu dominuojantis siejamasis faktorius) ir išlaisvino „teismus nuo neįmanomos užduoties verčiant pavienius teisinius santykius... pasenusiomis [akademinių] mokymų klišėmis“.¹⁵⁰ Skirtingu mastu Savigny teoriją perėmė daugelis Europos, Amerikos ir kitų jurisdikcijų.¹⁵¹ Tačiau laikui bėgant tapo aišku, kad įvykdymo vieta, kaip siejamasis faktorius, sukelia daug problemų, dėl kurių ji buvo naudojama nustatant taikytiną teisę labai diferencijuotai, todėl daugelyje sistemų jos buvo atsisakyta ir ji dažnai buvo pakeista charakteringo įvykdymo teorija.¹⁵² D. Levina nenurodo, kokiose sistemose atsisakyta įvykdymo vietos kriterijaus, todėl kritiškai vertintina jos aptariama charakteringo vykdymo teorija, kuria siekiama sutelkti dėmesį į charakteringo vykdytojo įprastinę gyvenamąją vietą, o ne į charakteringo įvykdymo vietą.¹⁵³ Dar daugiau – charakteringo vykdytojo įprastinė gyvenamąją vietą grindžiama jurisdikcija yra ne kas kita, o bendro jurisdikcijos principo pakartojimas, eliminuojantis specialiosios jurisdikcijos taikymą reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto numatytiems „bylų, kylančių iš sutarčių“, atvejams, kai sutartyse yra nustatyta atitinkamos prievolės įvykdymo vieta. Iš esmės charakteringo įvykdymo teorija prieštarauja naujos redakcijos reglamento 3 konstatuojamojoje dalyje nustatytiems Sąjungos tikslams - išlaikyti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę¹⁵⁴. Ar bus išlaikyta teisingumo erdvė, jeigu visos „bylos, kylančios iš sutarčių“, bus nagrinėjamos atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teismuose, nors sutartyse nustatyta sutartinės prievolės įvykdymo vieta? Ar siekiant tikslo išlaikyti ir plėtoti teisingumo erdvę jurisdikcija turėtų būti nustatoma tik pagal charakteringo vykdytojo, t.y. atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ne pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, neatsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos? Kaip tokia charakteringo vykdytojo teorija užtikrins reglamento „Briuselis Ibis“ rengėjų siekį padėti tinkamai vykdyti teisingumą? Ar ne „ginčo, kylančio iš sutarties“, glaudaus ryšio reikalavimas turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme?¹⁵⁵

„Reglamentas turėtų būti interpretuojamas autonomiškai, o tai reiškia, kad reglamento interpretavimas nepriklauso nuo nacionalinės teisės, bet turi būti vienodas visoje Sąjungoje. Aiškinant reikia atsižvelgti į jo tikslą, vaidmenį, t. y. Sąjungos teisinę struktūrą, ir į reglamente nustatytus tikslus. Be jame nustatytų tikslų, reglamento veikimas grindžiamas trimis svarbiais principais. Pirma,

¹⁴⁹ Levina, D., *supra note* 25, 282, (Cituota iš: *Supra note* 136, A Schnitzer, 91, 625; *Supra note* 143, E. Frankenstein, 132; ir kt.).

¹⁵⁰ *Ibid.*, (Cituota iš: *Supra note* 136, A Schnitzer, 91).

¹⁵¹ *Ibid.*, 282, (Cituota iš: *Supra note* 136, Rabel, 465 ((be kita ko, minima Vokietija, Graikija, Lichtenšteinas, Čilė, Nikaragva, Kalifornija, Montana, Šiaurės Dakota, Oklahoma, Pietų Dakota)).

¹⁵² *Ibid.*, 282.

¹⁵³ *Ibid.*, 286.

¹⁵⁴ Naujos redakcijos Reglamento 4 konstatuojamoji dalis

¹⁵⁵ *Ibid.* 16 konstatuojamoji dalis.

atsakovui turėtų būti iškelta byla jo gyvenamosios vietos valstybės teisme. Šis principas apsaugo atsakovus nuo agresyvių ieškovų ar grobuoniškos taktikos tempimo į užsienio ir galbūt priešiškas jurisdikcijas. Be to, juo įmonėms ir komerciniams verslininkams suteikiama daugiau teisinio tikrumo. Antra, pirmojo principo gali būti arba turėtų būti nepaisoma siekiant apsaugoti silpnesnes šalis, ypač bylose, susijusiose su draudimo sutartimis, vartotojų sutartimis ir individualiomis darbo sutartimis. Šis principas taikomas daugelyje reglamento dalių, ypač atsižvelgiant į pakeitimus, įtrauktus į naujos redakcijos reglamentą. Trečia, šalių teisė pasirinkti teismą turėtų būti gerbiama tiek, kiek ji nepažeidžia antrojo principo¹⁵⁶.

Šiame darbe išdėstyti Teisingumo Teismo nustatyti principus¹⁵⁷ kritiškai vertina minėta Daria Levina¹⁵⁸. „Šie principai, kuriuos dar kartą patvirtino vėlesni ETT sprendimai¹⁵⁹, praktikoje pasirodė esą labai problemiški. Problemos, be kita ko, apėmė charakterizavimo trūkumus; sudėtingas jurisdikcijos nustatymo procesas; sutarties jurisdikcijos padalijimo rizika; mažas teismo nuspėjamumas; kartais atsitiktinis įvykdymo vietos pobūdis; o kartais ir glaudaus ryšio tarp teismo įvykdymo vietos ir ginčo nebuvimas“.¹⁶⁰

Priešingai, tokių problemų neįžvelgė LAT, kuris, vadovaudamasis aptariama Teisingumo Teismo praktika minėtoje civilinėje byloje¹⁶¹, padarė „išvadą, kad jungtinės veiklos sutarčiai šalys pasirinko taikyti būtent Lietuvos materialiąją teisę. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija sprendė, kad ginčo prievolės vykdymo vieta nustatyti pagal Lietuvos materialiąją teisę“.¹⁶²

Tęsiant *Savigny* teoriją, kad jurisdikcijos problemą galima išspręsti kiekvieną teisinį santykį skiriant teritorijai, kuriai jis „priklausė“, arba kur jis turėjo savo „buveinę“¹⁶³, šiuolaikiniame kontekste, „įvykdymo vietos, kaip siejamojo faktoriaus, naudojimas gali būti grindžiamas idėja, kad jos turinys yra kažkaip nepriklausomai nustatytas supranacionaliniu lygiu.“¹⁶⁴ D. Levina ir šiame teiginyje išvelgia problemą, teigdama, kad „kaip ir reformuotoje reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies b) punkto nuostatoje, taip ir šioje teorijoje neatsižvelgiama į tai, kad įvykdymo vieta negali būti nustatoma remiantis nepagrįstais faktiniais

¹⁵⁶ Xandra Kramer, *supra note*, 34: 6..

¹⁵⁷ Sprendimas *De Bloos*, *supra note*, 54, ir sprendimas *Tessili*, *supra note* 55.

¹⁵⁸ Harvardo teisės mokykla, LL.M.; Europos universitetinis institutas, mokslų daktaras; Lomonosovo Maskvos valstybinis universitetas, Ph.D. El. paštas: daria.levina@eui.eu.

¹⁵⁹ *De Bloos* aiškinimas vėliau buvo įtvirtintas 1987 m. sausio 15 d. sprendime *Hassan Shenavai prieš Klaus Kreischer*, C-266/85, ECLI:EU:C:1987:11, 20 punktas, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61985CJ0266> ir 1994 m. birželio 29 d. sprendime *Custom Made Commercial Ltd. prieš Stawa Metallbau GmbH*, C-288/92, ECLI:EU:C:1994:268, 23–25 punktai, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61992CJ0288>; *Tessili* išaiškinimas buvo įtvirtintas nurodytoje byloje *Custom Made Commercial*, C-288/92, 26–29 punktai.

¹⁶⁰ Levina, D., *supra note* 25, 271.

¹⁶¹ LAT 2018 m. lapkričio 29 d. nutartis CB Nr. e3K-3-459-1075/2018. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a15fec10f97811e89953b467accabea6>

¹⁶² *Ibid.*, 27 punktas.

¹⁶³ *Supra note* 138.

¹⁶⁴ Levina, D., *supra note* 25, 282, (Cituota iš: *Supra note* 143, E. Frankenstein, 134).

kriterijais, bet veikiau yra teisinė sąvoka, kurią dažnai reikia nustatyti remiantis pačia taikytina teise. Toks motyvavimas ne tik be reikalo apsunkina taikytinos teisės nustatymo procesą, bet ir apima žiedinę logiką: norėdamas suprasti, kokia teisė reglamentuoja prievolę, teismas pirmiausia turi nustatyti jos įvykdymo vietą, tačiau tam, kad nustatyti įvykdymo vietą, teismas turi nustatyti taikytiną teisę.¹⁶⁵

„Kaip ir jurisdikcija pagal *sprendimą De Bloos*, įvykdymo vieta, kaip siejamasis faktorius, leidžia manyti, kad taikytina teisė turėtų būti nustatoma pagal pirminės prievolės, o ne visos sutarties lygmenį.¹⁶⁶ Šis požiūris yra problematiškas, nes jis lemia situaciją, kai skirtingos teisės gali reglamentuoti skirtingas prievoles, kylančias iš vienos sutarties (*dépeçage*¹⁶⁷)¹⁶⁸, dėl to atsiranda vadinamosios „mažos žirkklės“ arba taikytinos teisės padalijimas.¹⁶⁹“¹⁷⁰

Autoriaus įsitikinimu tais atvejais, kai sutartyje, dėl kurios kyla ginčas pagal reglamentą „Briuselis Ibis“, yra šalių susitarta dėl sutartinių prievolių, bet nesusitarta dėl šių prievolių įvykdymo vietos, o šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto a) papunktis būtų papildytas blanketine 4 straipsnio 1 dalies norma, nekiltų nei „žiedinės logikos“, nei įstatymų kolizijos, kai skirtingi klausimai vienoje byloje yra reguliuojami skirtingų jurisdikcijų įstatymais.

1.2.1. Patikimas teisingumo vykdymas

Gero teisingumo vykdymo tikslas, kuriuo grindžiamas Reglamento Nr. 1215/2012 taikymas, šio reglamento 24 konstatuojamoje dalyje nurodytos aplinkybės, kai susijusios valstybės narės teismas atsižvelgia į tinkamą teisingumo vykdymą¹⁷¹, ir nuoseklumas tarp reglamentų taisyklių, užtikrinančių patikimą teisingumo vykdymą, ne kartą patvirtintas nusistovėjusia ESTT praktika. Antai 1976 m. byloje *Bier*, dar vadinamoje *Mines de potasse d'Alsace*, konstatuota, kad Konvencijos 5 straipsnio 3 punkte nustatyta taisyklė yra paremta ginčo ir kitos nei atsakovo gyvenamosios vietos teismų glaudžiu tarpusavio ryšiu, kuris pateisina jurisdikcijos priskyrimą šiems teismams tinkamo teisingumo vykdymo bei veiksmingo proceso organizavimo sumetimais.¹⁷² Briuselio konvenciją pakeitus Reglamentu „Briuselis I“, ESTT priminė, kad

¹⁶⁵ Levina, D., *supra note 25*, 282-283.

¹⁶⁶ *Ibid.*, 283, (Cituota iš: *Supra note 138*, Savigny, 200, 202).

¹⁶⁷ Teisėje **dépeçage** yra įstatymų kolizijos srities sąvoka, pagal kurią skirtingi klausimai vienoje byloje yra reguliuojami skirtingų jurisdikcijų įstatymais. Prieiga internete: [Vikipedija \(anglų k.\)](#). Žiūrėta 2023-02-24.

¹⁶⁸ Levina, D., *supra note 25*, 283, (Cituota iš: *Supra note 136*, Rabel, 469; L Raape, Tarptautinė privatinė teisė (Frankfurtas prie Maino, 5-asis leidimas, 1961), 484).

¹⁶⁹ *Ibid.*, (Cituota iš: *Supra note 136*, A Schnitzer, 91, 627; Ch. Okoli, Įvykdymo vieta (Hart Publishing, 2020), 25, 27).

¹⁷⁰ *Ibid.*

¹⁷¹ *Supra note 5*, 24 konstatuojamoji dalis – „kai susijusios valstybės narės teismas atsižvelgia į tinkamą teisingumo vykdymą, jis turėtų įvertinti visas konkrečios jo nagrinėjamos bylos aplinkybes.[...]“.

¹⁷² ETT sprendimas *Handelskwekerij G. J. Bier BV prieš Mines de potasse d'Alsace SA*, 21/76, ECLI:EU:C:1976:166, 11 punktas, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,

Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos pakartoja tą pačią sistemą kaip ir Briuselio konvencijos, be to, jos suformuluotos vienodai. Atsižvelgiant į šį vienodumą svarbu užtikrinti pagal Reglamento Nr. 44/2001 devynioliktą konstatuojamąją dalį šių dviejų teisės aktų aiškinimo tęstinumą.¹⁷³ Dėl šių priešasčių patikimo teisingumo vykdymo interpretavimas ESTT praktikoje nebuvo keičiamas. Byloje *Zuid-Chemie* Teisingumo Teismas pabrėžė, kad specialios jurisdikcijos taisyklė, nustatyta Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkte, pagrįsta ypač glaudaus ryšio tarp ginčo ir vietos, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, teismo, o tai pateisina jurisdikcijos priskyrimą pastarajam dėl gero teisingumo administravimo ir naudingo proceso organizavimo priešasčių.¹⁷⁴ Tinkamo teisingumo administravimo interpretavimą ESTT pakartojo ir 2018 m. *Löber* byloje – „jurisdikcijos Austrijos teismams priskyrimas tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai siekiant nustatyti valstybės narės teismus kaip vietos, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, teismus, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, turinčius jurisdikciją nagrinėti šiam sertifikata išleidusiam bankui, įsteigtam vienoje valstybėje narėje, į šį sertifikatą investavusio investuotojo, kurio gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, pareikštą ieškinį dėl deliktinės atsakomybės, atitinka Reglamente (EB) Nr. 44/2001 numatytų taisyklių nuspėjamumo, glaudaus ryšio tarp šiomis taisyklėmis nurodytų teismų ir bylos ir gero teisingumo administravimo tikslus, numatytus šio reglamento 11 ir 12 konstatuojamosiose dalyse“¹⁷⁵.

„Briuselio Ibis“ reglamente nėra aiškiai įvardinta sąvoka „ginčas, kylantis iš sutarties“, ir atrodo, kad nėra jokių kitų, išskyrus ESTT sprendimus, autoritetingų gairių civiliniam ir procesiniam šios sąvokos charakterizavimui.¹⁷⁶ Minėta, kad „vienas iš pagrindinių Europos proceso teisės principų yra principas, kad „Briuselio Ibis“ reglamentas turi būti aiškinamas autonomiškai.“¹⁷⁷ Tai reiškia, kad valstybių narių nacionalinės teisės aktai ir paradigmos

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61976CJ0021>; 2002 m. spalio 1 d. sprendimas *Verein für Konsumenteninformation prieš Karl Heinz Henkel*, C-167/00, ECLI:EU:C:2002:555, 46 punktas, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:62000CJ0167>; 2004 m. birželio 10 d. sprendimas *Rudolf Kronhofer prieš Marianne Maier, Christian Möller, and Others*, C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364, 15 punktas, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62002CJ0168>.

¹⁷³ 2009 m. liepos 16 d. sprendimas *Zuid-Chemie BV prieš Philippo's Mineralenfabriek NV/SA*, C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475, 19 punktas ir jame nurodyta teismo praktika, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A62008CJ0189>

¹⁷⁴ 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Zuid-Chemie*, C-189/08, *supra note*, 173: 24. Taip pat: 2013 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Melzer*, C-228/11 (EU:C:2013:305), 26 punktas; 2014 m. birželio 5 d. Sprendimo, C-360/12, *Coty Germany GmbH prieš. First Note Perfumes NV* (ECLI:EU:C:2014:1318), 47 punktas.

¹⁷⁵ 2018 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Löber*, C-304/17, EU:C:2018:701, 16-34 punktai. Reglamento „Briuselis I“ 11 konstatuojamoji dalis – „Jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos, ir šiuo pagrindu jurisdikcija turi būti visada prieinama, išskyrus keletą aiškiai nustatytų situacijų, kuriose bylinėjimosi objektas arba šalių autonomija pateisinama kaip kitokia susijusi aplinkybė“; 12 konstatuojamoji dalis – „Jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo gyvenamąją vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą“.

¹⁷⁶ Dornis, T., *supra note*, 98, 11.

¹⁷⁷ Žr., pvz., 1976 m. spalio 14 d. Sprendimo *LTU prieš Eurokontrolę*, C-29/76, 3 punktą (ECLI:EU:C:1976:137); 1993 m. liepos 13 d. Sprendimas *Mulox IBC prieš Geels*, C-125/92, 10 punktas (ECLI:EU:C:1993:306); 2004 m.

nenulemia reglamento nuostatų interpretavimo – veikiau reglamento „Bruselis Ibis“ sistema ir politika bei Europos *acquis*¹⁷⁸ apibrėžia šį interpretavimą ir užtikrina vienodą taikymą.¹⁷⁹ „Kitaip tariant, nors nuoseklumas tarp reglamentų yra teisėtas tikslas, jis neturi būti viršesnis per teisinių priemonių sistemas ir santykius.¹⁸⁰ Šis teleologijos paplitimas, palyginti su nuoseklumu, yra ypač ryškus, kai vertinamas atsižvelgiant į skirtingą civilinio proceso ir kolizijos politiką.“¹⁸¹ Pvz. Byloje *Custom Made Commercial* ETT konstatavo, kad „pareigos, kuri konkrečiai yra pareiškėjo ieškinio pagrindas, įvykdymo vietos kriterijus, aiškiai nurodytas Konvencijos 5 straipsnio 1 dalyje, tam tikrais atvejais gali suteikti jurisdikciją teismui, kuris nesusijęs su ginču, ir kad tokiu atveju turėtų būti aiškiai nustatyta, jog kriterijus netinkamas, nes jo gaunamas rezultatas prieštarauja Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies tikslui. Kitų nei įvykdymo vietos kriterijų taikymas, jei tai leidžia su byla nesusijusio teismo jurisdikciją, gali kelti pavojų galimybei numatyti, kuris teismas turės jurisdikciją, nesuderinamas su Konvencijos tikslu“.¹⁸² Trumpai tariant, civiliniu procesu iš esmės siekiama patikimo teisingumo vykdymo, taip pat teisinio tikrumo ir nuspėjamumo.¹⁸³ „Pasirinktos teisės kolizija bando nustatyti taisykles, pagal kurias būtų nustatoma viena taikytina teisė.¹⁸⁴ Šis tikslas labai skiriasi nuo proceso teisės politikos.¹⁸⁵ Be to, bandymas supaprastinti Europos teisės pasirinkimo ir proceso teisės priemonės yra panašus į „skaitymą iš mažų dalykų“ (angl. – „*Reading of the Tea Leaves*“) dėl dar vienos priežasties: su teisės pasirinkimu susiję interesai ir politika toli gražu nėra aiškūs ir dėl jų vyksta daug diskusijų.“¹⁸⁶

sausio 15 d. Sprendimas *Blijdenstein*, C-433/01, 24 punktą (ECLI:EU:C:2004:21) (visi dėl Bruselio konvencijos); 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarolo*, C-196/15, 19 punktą (ECLI:EU:C:2016:559) (dėl reglamento "Bruselis I")

¹⁷⁸ *Acquis* - Europos Sąjungos (ES) *acquis* yra bendrų teisių ir pareigų rinkinys, kuris sudaro ES teisės sistemą ir yra įtrauktas į ES valstybių narių teisinės sistemas. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/acquis.html>, žiūrėta 2023-02-04.

¹⁷⁹ Dornis, T., *supra note*, 98, 12; 1993 m. liepos 13 d. Sprendimas *Mulox IBC v. Geels*, C-125/92, 11 punktą.

¹⁸⁰ *Ibid.*, (Cituota iš Peter Mankowski, Tarptautinė jurisdikcija ir taikytina teisė – paralelės ir skirtumai, 867, 868, in: *Festschrift Andreas Heldrich* jo 70-mečio proga (Stephan Lorenz ir kt. red., 2005) („*Indes*“ harmonija ir paralelizmas taip pat pasiekia savo ribas, kur konceptualūs skirtumai tarp viena vertus, jurisdikcijos klausimo ir, kita vertus, teisės taikymo klausimo.“); taip pat toliau (nors ir daugiau dvejoja): *Adrian Briggs*, Civilinė jurisdikcija ir sprendimai, 2015 m. 6 leidimas, 2.190 punktą („Viskas, ką *Kainz* nusprendžia, yra tai, kad Bruselio I reglamento pateiktas atsakymas yra aiškus, nekyla klausimo dėl Roma II reglamento.“).

¹⁸¹ Dornis, T., *supra note*, 98, 16.

¹⁸² Žr. pvz. 1994 m. birželio 29 d. Sprendimo *Custom Made Commercial prieš Stawa Metallbau*, C-288/92, 16 ir 18 punktus.

¹⁸³ Dornis, T., *supra note*, 98, 16. 1994 m. birželio 29 d. Sprendimo *Custom Made Commercial*, C-288/92, 16 punktą.

¹⁸⁴ *Ibid.*, (Cituota iš: Dėl tradicinio požiūrio į Europos teisės pasirinkimą žr. *Gerhard Kegel & Klaus Schurig*, Internationales Tarptautinė privatinė teisė, 9 leidimas, 2004 m., § 2 p. 131 ir toliau; toliau taip pat, pvz., *Peter Mankowski*, Tarptautinė jurisdikcija ir taikytina teisė – paralelės ir skirtumai, 867, 868-869: *Festschrift Andreas Heldrich* 70-tajam gimtadieniui (Stephan Lorenz ir kt. red., 2005); *Markus Würdinger*, Vienybės principas Europos tarptautinės privatinės ir proceso teisės prievolių teisės nuostatai, *RabelsZ* 75 (2011), 102, 107).

¹⁸⁵ *Ibid.*, (Cituota iš: *Jürgen Basedow*, Europos Sąjungos tarptautinės privatinės ir procesinės teisės darna, 3, 15-16: v. *Hein/Rühl* (red.), Europos Sąjungos tarptautinės privatinės ir procesinės teisės darna, 2016 m. *Haimo Schack*, Tarptautinės delikto teisės suderinamumas, 279, 285: v. *Hein/Rühl* (red.), Darna Europos Sąjungos tarptautinė privatinė ir proceso teisė, 2016 m.).

¹⁸⁶ Dornis, T., *supra note*, 98, 16, (Cituota iš: Peter Mankowski, Tarptautinė jurisdikcija ir taikytina teisė – paralelės ir skirtumai, 867, 868; iš: Andreas Heldrich atminimui, 70).

Kita vertus, galima teigti, jog proceso teisės politika „ginčiuose dėl sutarties“ pagal naujos redakcijos reglamentą yra labai aiški ir užtikrina patikimą teisingumo vykdymą, „kadangi teisinis tikrumas yra vienas iš pagrindinių reglamento tikslų, todėl 7 straipsnis turėtų būti interpretuojamas taip, kad paprastai gerai informuotas atsakovas galėtų pagrįstai numatyti, kuriuose teismuose, išskyrus jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismus, jam gali būti iškelta byla“¹⁸⁷. Atsižvelgiant į tai, jog Reglamentu Nr. 1215/2012 panaikinamas ir pakeičiamas Reglamentas Nr. 44/2001, Teisingumo Teismo pateiktas pastarojo reglamento nuostatų interpretavimas taikomas ir Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatomis tiek, kiek šių dviejų Sąjungos teisės aktų nuostatas galima laikyti lygiavertėmis.¹⁸⁸ Taigi Teisingumo Teismo pateiktas Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimas taip pat taikomas Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktui tiek, kiek šios nuostatos gali būti laikomos lygiavertėmis.¹⁸⁹ Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnyje numatyta jurisdikcija, t. y. valstybės narės, kurioje nuolat gyvena ar turi buveinę atsakovas, teismų jurisdikcija, yra bendrasis principas. Minėtas reglamentas tik kaip šio principo išimtį įtvirtina specialiosios jurisdikcijos taisykles tam tikrais atvejais, kurių sąrašas yra baigtinis ir kuriems esant atsakovui gali arba turi būti iškelta byla kitos valstybės narės teisme.¹⁹⁰ Akivaizdu, kad Reglamente Nr. 1215/2012 numatytos specialios jurisdikcijos taisyklės turi būti interpretuojamos siaurai ir negalima jų aiškinti plačiau, nei minėtame reglamente aiškiai įtvirtinti atvejai.¹⁹¹

„Atsižvelgiant į civilinio proceso ir teisės pasirinkimo interesų skirtumus ir faktinį teorijos ir ESTT praktikos statusą, kaip Teisingumo Teismas paaikšino Sprendime *Kainz*, horizontalusis nuoseklumas yra sisteminio interpretavimo dalis, tačiau kilus abejonėms pirmenybė turi būti teikiama teleologiniam interpretavimui. Taigi taisykle lieka tai, kad reglamento *vidaus* teleologija yra viršesnė už tarpreglamentinę sistemą.“¹⁹² „Atsižvelgiant į tai, akivaizdu, kad taikant Briuselio jurisdikcijos taisykles reikia atsižvelgti į konkrečias Europos civilinio proceso politikos kryptis. Tarp daugelio Briuselio sistemą sudarančių principų *jurisdikcijos* klausimai visų pirma sprendžiami atsižvelgiant į viešąjį interesą patikimai vykdyti teisingumą, atsakovo interesą, kad byla nebūtų iškelta už jo nuolatinės gyvenamosios vietos (taip pat ieškovo interesą turėti patogesni

¹⁸⁷ Mankowski, *supra note*, 6: 154.

¹⁸⁸ 2018 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Kuhn*, C-308/17, EU:C:2018:911, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

¹⁸⁹ 2017 m. birželio 15 d. Sprendimo *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 27 punktas.

¹⁹⁰ 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *E.ON Czech Holding*, C-560/16, EU:C:2018:167, 26 punktas ir 2018 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Löber*, C-304/17, EU:C:2018:701, 18 punktas

¹⁹¹ 2013 m. liepos 18 d. Sprendimas *ÖFOEB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 31 punktas; 2013 m. spalio 17 d. Sprendimo *OTP Bank*, C-519/12, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:674, 23 punktas; 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarolo*, C-196/15, EU:C:2016:559, 18 punktas.

¹⁹² Dornis, T., *supra note*, 98, 16.

teisma) ir interesą užtikrinti teisinį tikrumą ir nuspėjamumą.¹⁹³ Kaip matyti, šie interesai vis dar pirmiausia suprantami kaip teisėmis grindžiamos proceso teisės teorijos elementai. Tai reiškia, kad daugiausia dėmesio skiriama atskirų šalių teisėms ir konkrečiam bylinėjimuisi.¹⁹⁴ Antai byloje *Color Drack* savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausė, ar Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b) papunkčio pirma įtrauka taikytina tuo atveju, kai prekių pardavimas apima jų pristatymą į kelias vietas toje pačioje valstybėje narėje ir, jei reikia, kai ieškinys susijęs su visais pristatymais, ieškovas gali iškelti bylą savo pasirinktos pristatymo vietos teisme.¹⁹⁵ ESTT sprendime išaiškino ne tik koks teismas turi teisę nagrinėti ieškinius, bet ir ieškovo teisės – „toku atveju jurisdikciją nagrinėti visus prekių pardavimo sutarties pagrindu pareikštus ieškinius turi teismas, kurio apylinkėje yra pagrindinė pristatymo vieta, kurią reikia nustatyti remiantis ekonominiais kriterijais. Jei neįmanoma nustatyti pagrindinės pristatymo vietos, ieškovas gali iškelti bylą atsakovui pasirinktos pristatymo vietos teisme.“¹⁹⁶ Šioje byloje be kita ko teismas konstatavo, kad Reglamentu Nr. 44/2001 numatytos jurisdikcijos taisyklės šiuo aspektu atspindi šio reglamento 2 straipsnyje paskelbtą ir specialios jurisdikcijos taisyklėmis papildytą principą, kad bylos asmenims turi būti keliamos jų nuolatinės gyvenamosios arba įsisteigimo vietos teisme.¹⁹⁷ Taigi taisyklė, kad bylos asmenims turi būti keliamos jų nuolatinės gyvenamosios arba įsisteigimo vietos teisme, papildyta 5 straipsnio 1 punkte numatyta specialios jurisdikcijos sutartinių prievolių srityse taisykle. Ši taisyklė, atitinkanti artimumo reikalavimą, pagrįsta sutarties ir jurisdikciją turinčio teismo glaudaus ryšio buvimu.¹⁹⁸ Nesunku pastebėti, kad ši ETT taisyklė vėlgi yra anksčiau minėtos *Savigny* išvados apie teisinio santykio įvykdymo vietą, t.y. apie kiekvieno teisinio santykio skyrimą teritorijai, kuriai jis „priklausė“, arba kur jis turėjo savo „buveinę“¹⁹⁹, interpretavimas.

„Siekiant užtikrinti patikimą teisingumo vykdymą ir kuo labiau sumažinti bylinėjimosi išlaidas, glausčiausiai tariant, reikia atsižvelgti į ginčo / teismo artumą. Pagal artumo principą, t. y. atsižvelgiant į šalių ir liudytojų pastangas, įrodymų rinkimo išlaidas ir teismo proceso pastangas apskritai, turėtų būti tinkamas tas teismas, kuris yra glaudžiausiai susijęs su ginčo faktais (vadinamasis *forum causae*).“²⁰⁰

¹⁹³ Sprendimo *TNT Express Nederland BV*, C-533/08, 49 punktas (ECLI:EU:C:2010:243); Ulrich Magnus, iš: Ulrich Magnus & Peter Mankowski (red.), Europos tarptautinės privatinės teisės komentarai, t. 1. Reglamentas „Bruselis Ibis“, 2016 m., įžanga, 2 dalis.

¹⁹⁴ Dornis, T., *supra note*, 98, ir cituojami teisės mokslininkų darbai, 16-17

¹⁹⁵ 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Color Drack*, C-386/05, 22 punktą (ECLI:EU:C:2007:262)

¹⁹⁶ 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Color Drack*, C-386/05, (ECLI:EU:C:2007:262), 45 punktas.

¹⁹⁷ 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Reisch Montage*, C-103/05, Rink. p. I-6827, 22 punktas.

¹⁹⁸ 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Color Drack*, C-386/05, 21, 22 punktai.

¹⁹⁹ *Supra note* 138.

²⁰⁰ Dornis, T., *supra note*, 98, 17 (Be kita ko cituota iš: *Matthias Lehmann*: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 4.06 dalis).

„Pagal tą patį principą teismo vietos ir taikytinos teisės sinchroniškumas taip pat laikomas vertu tikslu. Sinchroniškumu, [...], siekiama užtikrinti, kad teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti bylą, taip pat galėtų taikyti savo nacionalinę materialinę teisę (taigi šis teismas vadinamas *forum legis*).²⁰¹ Artumo argumentai taip pat aktualūs klausimui, kur geriausia būtų pareikšti ieškinius „ginčams, kylantiems iš sutarties“. Šiuo atžvilgiu laikoma, kad įvykdymo vieta – paprastai atstovaujamojo nuolatinė gyvenamoji vieta – lemia su ginču glaudžiausiai susijusį teismą“²⁰².

Kaip matyti iš reglamento „Briuselis I“ ir reglamento „Briuselio Ibis“ reglamento 12 ir 16 konstatuojamųjų dalių, jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą.²⁰³ Už to slėpi bendras tarptautinės privatinės teisės principas (platesne, ne technine prasme) ieškoti artumo.²⁰⁴ Be to, reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsniu bandoma rasti pusiausvyrą tarp ieškovo ir atsakovo interesų ir perkelti ją į tolygiau subalansuotą lygmenį, tuo tarpu, jei egzistuotų tik 4 straipsnis, atsakovui būtų sudarytos pernelyg palankios sąlygos.²⁰⁵ „7 straipsnis iš esmės turėtų būti interpretuojamas atskirai ir iš esmės, juo labiau, kad bent 7 straipsnio 1 ir 2 dalys yra glaudžiai susijusios su Sąjungos teisės aktais TPT srityje, kuriuose nėra paralelės su 4 straipsniu. Pavyzdžiui, 7 straipsnio 1 dalies kontekste suteikus sąvokai „sutartis“ siauresnę reikšmę nei pagal reglamentą „Roma I“ arba nei pagal ankstesnę Romos konvenciją, giminingi teisės aktai būtų nepagrįstai atskirti vienas nuo kito.“²⁰⁶ Ar tai skatintų tinkamai vykdyti teisingumą, siekiant nustatyti „ginčo kylančio iš sutarties“ jurisdikciją?

Esant nurodytai ESTT praktikai, atsižvelgiant į tai, kad specialios jurisdikcijos taisyklės turi būti aiškinamos siaurai ir negalima jų aiškinti plačiau, nei reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkte aiškiai įtvirtinti atvejai, bei į tai, kad „reglamento *vidaus* teleologija yra viršesnė už tarpreglamentinę sistemą“²⁰⁷, „Briuselis Ibis“ identifikavus „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos kriterijų „įvykdymo vieta“, jį siejant su atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcija, kai „įvykdymo vieta yra geografiškai neribota vieta“ arba „jeigu prievolė turi kelias įvykdymo vietas“ arba „neidentifikuotas įvykdymo vietos teismas“, tikėtina,

²⁰¹ Dornis, T., *supra note*, 98, 17, 18 (Cituota iš: *Haimo Schack*, Tarptautinė civilinio proceso teisė, 7-asis leidimas, 2017 m., 244 ir paskesni punktai).

²⁰² *Ibid.* 17-18. (Cituota iš: *Anatol Dutta*, Speciali jurisdikcijos vieta valdymui be mandato Europoje?, IPRax 2011, 134, 135).

²⁰³ *Supra note* 3 ir 5, „Briuselis I“ 12 konstatuojamoji dalis ir „Briuselis Ibis“ 16 konstatuojamoji dalis.

²⁰⁴ Mankowski, *supra note*, 6: 143, (Cituota iš: *Teixeira de Sousa/Moura Vicente* 5 str. 1 pastaba; *Fallon*, in: *Mélanges en l'honneur de Paul Lagarde* (2005), p. 241, 243, 244; *Matthias Lehmann*: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 4.06 dalis).

²⁰⁵ *Ibid.* (Cituota iš: *Ignatova*, 5 str. 1 p. *EuGVVO – Jurisdikcijos vietos reformos galimybės ir perspektyvos. Įvykdymo vieta* (2005) 71 ir paskesni p.; *Matthias Lehmann*: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 4.07 dalis).

²⁰⁶ *Ibid.*, 155

²⁰⁷ Dornis, T., *supra note*, 98, 16.

jog ne tik sumažės prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose, susijusiose su „ginču dėl sutarties“, bet bus užtikrintas, skatinamas ir stiprinamas tinkamas teisingumo vykdymas.²⁰⁸

1.2.2. Teisinis tikrumas ir nuspėjamumas

„Tinkamo teisingumo vykdymo užtikrinimas²⁰⁹ paprastai apibūdinamas kaip politika, kuria patenkinamas viešasis interesas užtikrinti veiksmingą civilinį procesą ir atitinkamai sutaupyti lėšų.²¹⁰ Siekiant sumažinti bylinėjimosi išlaidas, reikia atlikti *ex post* analizę. Jame daugiausia dėmesio skiriama bylinėjimosi efektyvumui ir minimaliam išlaidų įvedimui po to, kai kilo ginčas. Nepaisoma *ex ante* analizės, įskaitant civilinio proceso taisyklių poveikį šalių ikiteisminiam elgesiui. Tokie nuogaštavimai tebėra teisinio tikrumo ir nuspėjamumo analizės klausimas.“²¹¹

„Du aspektai yra labai svarbūs teoriškai nuosekliai ir praktiškai įgyvendinamai Briuselio jurisdikcijos dėl „ginčų, kylančių iš sutarties“ koncepcijai. Pirma, nuo pat Europos civilinio proceso pradžios ESTT praktikoje jis išsivystė į vis labiau identifikuojamą „klausimų, susijusių su sutartimi“, sąvoką. Antra, nei reguliacinio nuoseklumo principas, nei Europos civilinio proceso politika netrukdo lanksčiai skirstyti „ginčų, kylančių iš sutarties“, į kategorijas, atsižvelgiant į skirtingą ginčą sudarančių reikalavimų pobūdį, t. y. į skirtumą tarp ieškovo reikalavimų (*actio directa*) ir atsakovo reikalavimų (*actio contraria*). Priešingai, atsižvelgiant į svarbiausią Europos Sąjungos civilinio proceso politikos tikslą – užtikrinti teisinį tikrumą ir nuspėjamumą²¹² – pageidautina suformuluoti universalios sąvokos dėl „ginčų, kylančių iš sutarties“, kriterijus, tinkamus skirtingoms ieškinių kategorijoms.²¹³ Pagal tokią diferenciaciją „ginčų, kylančių iš sutarties“, pretenzijos būtų daug paprasčiau identifikuojamos „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalyje nustatytų atitinkamų prievolių įvykdymo vietos teismuose²¹⁴.

„Nagrinėjamai analizei svarbiausia yra tai, kad Teisingumo Teismas iš esmės pakeitė sutarčių teismą į ieškinių teismą, atspindintį skolininko – atsakovo laisvą prievolės prisiėmimą. Šalies autonomija yra „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 dalies centre²¹⁵, o pati Briuselio

²⁰⁸ *Supra note* 158.

²⁰⁹ *Ibid.*

²¹⁰ Dornis, T., *supra note*, 98, 17 (Cituota iš: Gerhard Wagner, Teisminės sutartys – privati autonomija proceso teisėje, 1998, 75-76 ir 209; Peter Mankowski: Ulrich Magnus & Peter Mankowski (red.), Europos tarptautinės privatinės teisės komentarai, I tomas: Briuselio Ibis reglamentas, 2016, 7 str. 1; David Paulus: Geimer/Schütze (red.), Europos jurisdikcijos ir vykdymo potvarkis (Briuselis)), 2017 m., prieš 7 str. 2.

²¹¹ Dornis, T., *supra note*, 98, 17.

²¹² Dornis, T., *supra note*, 98, 6.

²¹³ *Ibid.*

²¹⁴ *Ibid.*

²¹⁵ *Ibid.*

sistema užtikrina teisinį tikrumą taikydama labai nuspėjamų jurisdikcijos taisyklių sistemą²¹⁶. „Techniškai, toks tikrumas yra, nes atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta nurodoma kaip bendrasis teismas (vadinamasis *actor sequitur forum rei*), todėl specialiųjų jurisdikcijų sąrašas suprantamas kaip *numerus clausus* (baigtinis sąrašas). Vadinasi, 7 ir paskesni straipsniai „Briuselis Ibis“ reglamente neturi būti interpretuojami plačiai, ir neturi būti nerašytų jurisdikcijos taisyklių „išradimų“. Kitaip tariant, sąvokos „byla dėl sutarties“ taikymo sritis neturėtų būti interpretuojama plečiamai.“²¹⁷

Sprendime *Handte*²¹⁸ Teisingumo Teismas pirmą kartą pareiškė nuomonę dėl sąvokos „byla dėl sutarties“, kaip ji suprantama pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą, teigdamas, kad ši sąvoka „negali būti suprantama kaip apimanti situaciją, kai nėra jokio vienos šalies laisvai priimto įsipareigojimo kitai šaliai“. Šioje byloje, remdamasis teismo, kuriame ieškovas turi pateikti savo reikalavimą, *nuspėjamumo principu*, Teisingumo Teismas pateikė siaurą sąvokos „byla dėl sutarties“ interpretavimą, pagal kurį ši „sąvoka apribojama taip, kad ši nuostata taikoma tik atitinkamos sutarties šalių santykiams, t. y. *tik sutarčių šalių ginčams*. Iš tiesų, siekiant kvalifikuoti ieškinį, lemiamas veiksnys, į kurį atsižvelgė Teisingumo Teismas, buvo ginčo šalių sutartiniai santykiai“.²¹⁹ „Nors tokį siaurą Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto, taigi, ir sąvokos „byla dėl sutarties“, interpretavimą, ilgą laiką taikytą jurisprudencijoje²²⁰, dalis doktrinos atstovų vertino palankiai²²¹, kai kurie autoriai jį kritikavo ne tik dėl griežto požiūrio į bendrosios taisyklės ir specialiųjų taisyklių santykį, bet ir dėl sąvokos „byla dėl sutarties“, taigi, ir sąvokos „sutartinė prievolė“, siauros apibrėžties, kurią Teisingumo Teismas pateikė savo jurisprudencijoje“.²²² Generalinis advokatas M. Szpunar pažymi, kad autoriai, nepritariantys tokiam požiūriui, mano, jog vien dėl to, kad egzistuoja šio reglamento 2 straipsnyje (dabar - reglamento „Briuselis Ibis“ 4 straipsnio 1 dalyje) nustatyta bendroji taisyklė, neturėtų būti siaurai arba net siaurinamai aiškinamas jo 5 straipsnis (dabartinės redakcijos 7 straipsnio 1 punktas), ir kad toks interpretavimas neturėtų būti taikomas pakenkiant bendram minėto reglamento nuoseklumui.²²³ Iš tiesų vien tai, kad egzistuoja specialiosios jurisdikcijos taisyklės, nustatytos

²¹⁶ Reglamento „Briuselis Ibis“ 15 konstatuojamoji dalis. 1992 m. birželio 17 d. Sprendimo *Handte prieš TMCS*, C-26/91, 18 punktą (ECLI:EU:C:1992:268); 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarolo*, C-196/15, 16 punktas (ECLI:EU:C:2016:559);

²¹⁷ Dornis, T., *supra note*, 98: 6, 7.

²¹⁸ *Supra note* 216, Sprendimo *Handte prieš TMCS*, C-26/91, 15 punktas.

²¹⁹ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 49 punktas

²²⁰ *Ibid.*, 51 punktas. Žr. 1998 m. spalio 27 d. Sprendimą *Réunion européenne ir kt.* (C-51/97, EU:C:1998:509, 17 punktas), 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Tacconi* (C-334/00, EU:C:2002:499, 23 punktas) ir 2004 m. vasario 5 d. Sprendimą *Frahuiil* (C-265/02, EU:C:2004:77, 24 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato G. Cosmas išvadą byloje *Réunion européenne ir kt.* (C-51/97, EU:C:1998:45, 24 punktas).

²²¹ *Ibid.*, (Cituota iš: Gaudemet-Tallon, H. *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement 44/2001. Convention de Bruxelles (1968) et de Lugano (1988 et 2007)*, 4-asis leidimas, LGDJ, Paris, 2010, p. 161 ir 170)

²²² *Ibid.*

²²³ *Ibid.*, 52 punktas.

reglamento „Bruselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkte, padidina galimybę, kad atsakovui „byla dėl sutarties“ gali būti iškelta ne jo nuolatinės gyvenamosios vietos, o kitos valstybės narės teisme.²²⁴ Ši galimybė leidžia užtikrinti ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyrą²²⁵.

Atsižvelgiant į M. Szpunar cituojamų teisės mokslininkų kritiką siaurai arba net siaurinamai interpretuojamą sąvoką „byla dėl sutarties“, pritartina šio generalinio advokato nuomonei, kad griežtas bendrosios taisyklės ir specialiųjų taisyklių santykio interpretavimas neturi lemti nei siauro sąvokos „byla dėl sutarties“ aiškinimo, nei atitinkamai tokio sąvokos „sartinė prievolė“ interpretavimo.²²⁶ Platesnis sąvokos „byla dėl sutarties“ aiškinimas leidžia atsižvelgti į artumo ir tinkamo teisingumo vykdymo tikslą.²²⁷ „Kaip neseniai pažymėta doktrinoje, pernelyg dogmatiškas aiškinimas, kai teikiama *pernelyg didelė* pirmenybė teisiniam saugumui, taigi, ir nuspėjamumo tikslui, palyginti su tinkamu teisingumo vykdymu ir artumo tikslu, gali sukelti sistemos disfunkciją“.²²⁸ Iš tiesų, šio generalinio advokato nuomone, bendras Reglamento Nr. 44/2001 nuoseklumas reikalauja, kad aiškinant šio reglamento 5 straipsnio 1 punktą būtų atsižvelgta į pusiausvyrą tarp artumo ir tinkamo teisingumo vykdymo *bei* nuspėjamumo ir teisinio saugumo tikslų.²²⁹ Šiuo klausimu doktrinoje neseniai buvo nuspręsta, kad, nesant skirtingų Reglamento Nr. 1215/2012 tikslų hierarchijos, negalima teikti pirmenybės vienam ar kitam interpretavimui. Iš to matyti, kad kiekvienas, siauras ar platus, sąvokos „byla dėl sutarties“ interpretavimas gali būti dialektiškai paneigtas kito aiškinimo požiūriu.²³⁰ Pvz. 2004 m. vasario 5 d. Sprendime *Frahuil* Teisingumo Teismas išsamiau paaiškino, jog nėra reikalavimo, kad egzistuočių šalis siejanti sutartis. ESTT išaiškino, kad „sąvoka „byla dėl sutarties“ neapima prievolės, kurią garantas, sumokėjęs muitus pagal garantijos sutartį, sudarytą su transporto įmone, prašo įvykdyti kaip muitų administracijos teisių perėmėjas, pareikšdamas atgręžtinį reikalavimą prekių savininkui, jeigu pastarasis, kuris nėra garantijos sutarties šalis, nedavė sutikimo sudaryti šią sutartį.“²³¹ Kaip matyti iš doktrinos, jeigu savininkas būtų davęs leidimą sudaryti garantijos

²²⁴ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 52 punktas (Cituota iš: Mankowski, P. leidinyje *Brussels Ibis Regulation – Commentary*, Magnus, U. ir Mankowski, P. (leid.), Otto Schmidt, Cologne, 2016, p. 155, 26 punktas).

²²⁵ *Ibid.*

²²⁶ *Ibid.*, 55 punktas (Cituota iš: generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Gabriel* (C-96/00, EU:C:2001:690, 44–47 punktai).

²²⁷ *Ibid.* (Cituota iš: generalinio advokato H. Saugmandsgaard Øe išvadą byloje *Wikinghof* (C-59/19, EU:C:2020:688, 38 punktas)).

²²⁸ *Supra note* 11, 55 punktas (Cituota iš: Pretelli, I. „La bonne foi dans la pondération de la proximité et la fonction résiduelle du for spécial en matière contractuelle dans le règlement Bruxelles I“, *Revue critique de droit international privé*, Nr. 1, Dalloz, 2020, p. 80–82).

²²⁹ *Ibid.*

²³⁰ *Ibid.* (Cituota iš: Poesen, M. „From Mirages to Aspirations – The Periphery of Matters Relating to a Contract in Regulation (EU) N° 1215/2012“, *Yearbook of Private International Law*, 22 t., Otto Schmidt, 2021, p. 511–545, ypač p. 518).

²³¹ 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *Frahuil*, C-265/02, (EU:C:2004:77), 26 punktas.

sutartį, nors jis ir nebūtų šios sutarties šalis, jam pateiktas atgręžtinis reikalavimas apimtų sąvoką „byla dėl sutarties“.²³²

M. Szpunar toliau savo išvadoje konstatuoja: „Sprendime *Engler*²³³, kuriame patvirtinta, jog pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą nereikalaujama sutarties sudarymo²³⁴, Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į savo ankstesnę jurisprudenciją²³⁵, aiškiai nurodė, kad šioje nuostatoje numatytos specialiosios jurisdikcijos taisyklės taikymo „bylose dėl sutarčių“ „Teisingumo Teismas [...] neaiškina siaurai“²³⁶. Jis nusprendė, kad taikant šią nuostatą „preziumuojama laisvai priimta *vieno asmens kito asmens atžvilgiu* teisinė prievolė, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys“.²³⁷ Ši platesnė sąvokos „byla dėl sutarties“ apibrėžtis nuo to laiko yra nusistovėjusi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje.²³⁸ Pagal minėtą apibrėžtį tam, kad reikalavimas būtų priskirtas šiai sričiai, turi būti įvykdytos dvi *kumuliacinės* sąlygos: pirma, jis turi būti susijęs su teisine prievole, kurią vienas asmuo laisvai priėmė kito asmens atžvilgiu, ir, antra, jis turi būti grindžiamas šia prievole“.²³⁹ Tai reiškia, jeigu bent viena iš šių sąlygų neegzistuoja, reikalavimas nepriskirtinas „ginčo kylančio iš sutarties“ sričiai pagal reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto nuostatas. Šis Teisingumo Teismo interpretavimas pripažintinas sąvokos „ginčas kylantis iš sutarties“ turinio universaliu kriterijumi, leidžiančiu „bylą dėl sutarties“ nagrinėjančiam nacionaliniam teismui nustatyti, ar ginčas patenka į reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto taikymo sritį, ar ne.

Vėlesniuose savo sprendimuose ESTT šį universalų kriterijų dar labiau išplėtė ir modifikavo. Sprendime *Kareda*²⁴⁰ Teisingumo Teismas, atsižvelgęs į savo ankstesnę jurisprudenciją²⁴¹ ir taikydamas platesnį sąvokos „byla dėl sutarties“ aiškinimą, nusprendė, kad sutartinės prievolės apima *visas* iš sutarties kylančias prievoles. „Vėliau jis taip pat įtraukė

²³² Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 57, (Cituoja iš: Gaudemet-Tallon, H. *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement 44/2001. Convention de Bruxelles (1968) et de Lugano (1988 et 2007)*, 4-asis leidimas, LGDJ, Paris, 2010, 170)

²³³ 2005 m. sausio 20 d. sprendimas (C-27/02, toliau – Sprendimas *Engler*, EU:C:2005:33, 45 ir 50 punktai). Byla, kurioje priimtas tas sprendimas, buvo susijusi su verslininko pažadu vartotojui, kad bus gautas pelnas.

²³⁴ Sprendimo *Česká spořitelna* (C-419/11, EU:C:2013:165, 46 punktas).

²³⁵ Sprendimas *Handte* (15 punktas); 1998 m. spalio 27 d. Sprendimas *Réunion européenne ir kt.* (C-51/97, EU:C:1998:509, 17 punktas), 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas *Tacconi* (C-334/00, EU:C:2002:499, 23 punktas) ir 2004 m. vasario 5 d. Sprendimas *Frahuil* (C-265/02, EU:C:2004:77, 24 punktas).

²³⁶ Sprendimas *Engler* (48 punktas)

²³⁷ Sprendimas *Engler* (51 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato F. G. Jacobs toje byloje (C-27/02, EU:C:2004:414, 38 punktas). Žr. neseniai priimtus sprendimus *Feniks* (48 punktas) ir *Primera Air Scandinavia* (44 punktas).

²³⁸ žr. 2015 m. sausio 28 d. Sprendimą *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 39 punktas), sprendimus *flightright* (60 punktas), *Feniks* (39 punktas) ir *Wikingerhof* (23 punktas).

²³⁹ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 58 punktas.

²⁴⁰ 2017 m. birželio 15 d. Sprendimo *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 30 punktas.

²⁴¹ Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo už išimtinės koncesijos sutarties pažeidimą žr. 1976 m. spalio 6 d. Sprendimą *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134, 16 ir 17 punktai). Dėl ginčo, susijusio su neteisėtu nepriklausomo komercinio atstovavimo sutarties nutraukimu ir komisinių, mokėtinų pagal šią sutartį, mokėjimu, žr. 1988 m. kovo 8 d. Sprendimą *Arcado* (9/87, EU:C:1988:127, 13 punktas).

prievoles, kurios „sukuria [...] stiprius tokio paties pobūdžio ryšius kaip ir tarp sutarties šalių“²⁴². Galiausiai, kadangi tam, kad ieškinys būtų priskirtas prie „bylos dėl sutarties“, būtina nustatyti reikalavimą pagrindžiančią prievolę ir nereikalaujama sutarties buvimo, Teisingumo Teismas nusprendė, jog savaimė susiklostę sutartiniai santykiai²⁴³, priskirtini prie „bylos dėl sutarties“.²⁴⁴

Sprendime *flightright*²⁴⁵ Teisingumo Teismas patikslino, kad specialiosios jurisdikcijos „bylose dėl sutarties“ taisyklė, numatyta Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a) papunktyje ir Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a) papunktyje, grindžiama ne šalių tapatybe, bet ieškinio pagrindu.²⁴⁶

Nepaisant tokio plataus „ginčo kylančio iš sutarties“ interpretavimo spektro, „pažvelgus į ESTT sprendimų priėmimo specialiosios jurisdikcijos klausimais įvairovę, atsiskleidžia visiškai kitoks vaizdas, daug mažiau formalus ir siauras, nei rodo Teisingumo Teismo žodžiai“.²⁴⁷ Andrew Dickinson pastebi, jog yra „teigiama, kad Briuselio I režimas atgraso (arba turėtų siekti atgrasyti) nuo palankesnio teismo (*forum shopping*) ieškojimo. Be abejo, juo siekiama kontroliuoti galimų ginčo šalių pasirinkimo galimybių paletę, akivaizdžiausiai, kaip pagrindinį principą nustatant reikalavimą, kad atsakovui byla būtų iškelta gyvenamosios vietos teismuose²⁴⁸, apribojant valstybėse narėse esančių alternatyvių teismų, kuriuose paprastai gali būti iškelta byla nuolat gyvenančiam atsakovui, skaičių, palaikant išankstinius susitarimus dėl teismo pasirinkimo ir teikiant pirmenybę teismui, į kurį kreiptasi pirmiausia, taip apribojant lygiagrečius ir konkuruojančio bylinėjimosi galimybes. Nepaisant to, kaip parodė istorija, šios taisyklės sukuria naujas galimybes gerai informuotoms bylos šalims ir jų patarėjams siekti pranašumo.“²⁴⁹ Pvz. Prancūzijos ir Italijos įmonių ginčas, kai įmonė *Ambrosi*, įsteigta Nicoje (Prancūzija), maždaug 25 metus Prancūzijoje platino įmonės *Granarolo*, įsteigtos Bolonijoje (Italija), paruoštus maisto produktus, nors nebuvo sudaryta nei pagrindų sutartis, nei suteikta išimtinė teisė. *Tribunal de commerce de Marseille* (Marselio komercinių bylų teismas, Prancūzija) 2014 m. liepos 29 d. sprendimu pripažino savo jurisdikciją, motyvuodamas tuo, kad *Ambrosi* ieškinys yra deliktinio

²⁴² ETT 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Petra Engler prieš Janus Versand GmbH*, C-27/02, ECLI:EU:C:2005:33, 47 punktas, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49850&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1287935>

²⁴³ Žr. 2016 m. liepos 14 d. Sprendimą *Granarolo* (C-196/15, EU:C:2016:559, 24–27 punktai).

²⁴⁴ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 60 ir 61 punktai.

²⁴⁵ 2018 m. kovo 7 d. Sprendimas *flightright ir kt.* (C-274/16, C-447/16 ir C-448/16, EU:C:2018:160, toliau – Sprendimas *flightright*), 54 punktas.

²⁴⁶ *Ibid.*, 63 punktas (žr. Sprendimo *Feniks* 44 punktą; 1977 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *de Bloos*, 59/77, (EU:C:1977:207), 11, 13, 15 punktai ir rezoliucinė dalis).

²⁴⁷ Dornis, T., *supra note*, 98: 6, 7 (Cituota iš: Peter Mankowski iš: Ulrich Magnus & Peter Mankowski (red.), *European Commentaries on Private International Law*, Vol. I. Reglamentas „Briuselis Ibis“, 2016 m., 7 straipsnio 26–27 dalys (ESTT siauro aiškinimo kalba apibūdinama kaip „įspėjimas“)).

²⁴⁸ 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Athanasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder*, 189/97, *supra note* 51: 16.

²⁴⁹ *Andrew Dickinson: Andrew Dickinson & Eva Lein*, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 1.04 punktas

pobūdžio ir kad pagal Reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 3 punktą žalos atsiradimo vieta laikoma *Ambrosi* buveinė Nicoje. 2014 m. rugpjūčio 12 d. dokumentu *Granarolo* užginčijo *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) teritorinę Marselio komercinių bylų teismo jurisdikciją, motyvuodamas tuo, kad nagrinėjama byla yra susijusi su sutartimi, kaip tai suprantama pagal Reglamentą „Briuselis I“, kurio 5 straipsnio 1 punkte numatyta, jog teritorinę jurisdikciją nustatantis kriterijus yra vieta, į kurią prekės buvo arba turėjo būti pristatytos pagal paeilui sudarytas sutartis dėl kiekvieno pristatymo. Nors šioje byloje generalinė advokatė *Juliane Kokott* savo išvadoje²⁵⁰ pritarė Marselio komercinių bylų teismui, ESTT 2016 m. liepos 14 d. sprendimu priėjo palankios *Granarolo* išvados, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b) papunktį reikia aiškinti taip, kad tokie ilgamečiai verslo santykiai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, turi būti kvalifikuojami kaip „prekių pirkimo-pardavimo sutartis“, jeigu pagrindinė nagrinėjamos sutarties prievolė yra prekių tiekimas, arba kaip „paslaugų teikimo sutartis“, jeigu pagrindinė prievolė yra paslaugų teikimas.²⁵¹

„Žvelgiant į ESTT praktikos *status quo* ir atitinkamą mokslinį komentarą dėl „klausimų, susijusių su sutartimi“, „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 punkte, galima paaiškinti bent trijų tradicinės sutarčių paradigmos savybių deformalizavimą. Pirmasis aspektas susijęs su sutarties „formalumu“, t. y. sutarties užbaigimu ir sudarymu, o tai gali būti istoriškai svarbiausias sąvokos elementas.²⁵² Antrąjį aspektą galima apibūdinti kaip sutarčių „dvipusiškumą“. Taip pat senų laikų liekana²⁵³ aspektas susijęs su beveik visur paplitusiu supratimu, kad sutartis yra bent dviejų šalių konstruktas. Galiausiai trečiasis elementas, kuris buvo sumenkintas, yra „konsensuso“, kaip šalies autonomijos emanacijos²⁵⁴, paradigma²⁵⁵.²⁵⁶

„Briuselio Ibis“ reglamente nediferencijuojamos sutarčių sudarymo ar užbaigimo sąlygos. Formalus sutarties sudarymas ar nutraukimas nebūtinai turi būti, kad būtų galima rasti „su sutartimi susijusių klausimų“.²⁵⁷ Iš tiesų konstatavimas, kad „bylose, susijusiose su sutartimi“ net

²⁵⁰ 2015 m. gruodžio 23 d. generalinės advoktės *Juliane Kokott* išvada *Granarolo SpA prieš Ambrosi Emmi France SA*, C-196/15, ECLI:EU:C:2015:851, 24 punktas, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=173243&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1212112>

²⁵¹ 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Athanasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder*, 189/97, *supra note* 51: 44.

²⁵² *Dornis, T.*, *supra note*, 98: 8, (Cituota iš: *Gerhard Kegel*, Apie sutarties koncepcijos raidą žemyninėje Europoje, 347 ir toliau: Atsiminimai Aleksandrui *Lüderitzui* (*Haimo Schack* red., 2000)).

²⁵³ *Ibid.*, (Cituota iš: *Gerhard Kegel*, Apie sutarties koncepcijos raidą žemyninėje Europoje, 347, 383 ir toliau: Atsiminimai Aleksandrui *Lüderitzui* (*Haimo Schack* red., 2000)).

²⁵⁴ **emanacija** [lot. emanatio — ištekėjimas, pasklidimas]: 1. išspinduliavimas, išsiliejimas; pasaulio atsiradimas; įvairių būties formų išsiliejimas iš absoliuto; <...>. Internetete: <https://www.zodziai.lt/reiksme&word=Emanacija&wid=5293>, Žiūrėta 2023-02-04.

²⁵⁵ *Dornis, T.*, *supra note*, 98: 8, (Cituota iš: Dėl konsensuso, kaip esminės sutarties, žr. *Reinhard Zimmermann*, *Prievolių teisė*, 1990, 559 ir toliau).

²⁵⁶ *Ibid.*, 8.

²⁵⁷ Žr., pvz., 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Tacconi*, C-334/00, 22 punktą (ECLI:EU:C:2002:499); 2005 m. sausio 20 d. Sprendimo *Engler*, C-27/02, 45 punktas (ECLI:EU:C:2005:33); Byla C-419/11, 2013 m. kovo 14 d., Sprendimo *Česká spořitelna v. Feichtner*, 46 punktas (ECLI:EU:C:2013:165);

nereikalaujama galiojančios sutarties, apima sutarties galiojimo ar negaliojimo apskritai klausimus, taip pat sumokėtų, bet nepriklausančių dėl to, kad sutartis negalioja, pinigų sumų restituciją.²⁵⁸²⁵⁹

„Atsižvelgiant į tai, kad „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas galutinis skirtumas tarp „bylų, susijusių su sutartimi“, kitų kategorijų privatinės teisės reikalavimai turi būti grindžiami minimalistine šalių autonomijos samprata. Pagal dabartinę ESTT doktriną labai svarbu, kad egzistuotų laisvai prisiimtas įsipareigojimas – iš tiesų, jo pakaks dar mažiau: svarbu yra tai, kad *atsirado* įsipareigojančiojo asmens ir atsakovo valia būti saistomam. [...] Tokie šalių reikalavimai gali būti laikomi *teisiniiais* įsipareigojimais, tačiau jų pobūdis – žiūrint per laisvos prielaidos paradigmos prizmę – atitinka sutartinės prievolės standartus.“²⁶⁰ „Jei tai nustatyta faktinėse sutarties sąlygose, šalių įsipareigojimai yra tiesiogiai pagrįsti, o jų turinį iš karto lemia susitarimas. Tačiau kiti įsipareigojimai atsiranda *ex lege*. Juos nustato įstatymai, o šalys dažnai net negali pateisinti jų egzistavimo.“²⁶¹ ESTT nediferencijuoja šių kategorijų, kaip tai matyti iš sprendimo *Feichtner*: atsakovas buvo pasirašęs skolinį vekselį skolininkui su užrašu „*per aval*“²⁶². Kaip išaiškino Teisingumo Teismas, net ir toks paprastųjų vekselių emitento vardu suteiktas pažadas – kuris yra abstraktus ir *ex lege* įsipareigojimas pagal nacionalinę įstatymine teisę²⁶³ – gali būti kvalifikuojamas kaip „su sutartimi susijęs klausimas“²⁶⁴.²⁶⁵

Kitaip nei 7 straipsnio 1 punktas, „Briuselis Ibis“ reglamento 17 straipsnio nuostata dėl vartojimo sutarčių vis dar reikalauja, kad vartotojas su atitinkamu profesionaliu tarpininku turi būti sudaręs sutartį²⁶⁶, t.y. kad sutartis būtų „sudaryta“²⁶⁷. Sprendime *Engler*²⁶⁸ teismas vienpusio prizo pasiūlymo atveju paaiškino, kad kadangi pasiūlymas gauti prizą nebuvo pateiktas su sąlyga dėl prekių užsakymo, taigi ir dėl „sutarties sudarymo“, situacija nebuvo įtraukta į nuostatą dėl „vartojimo sutarčių“²⁶⁹. Kitaip buvo ESTT *Gabriel* byloje²⁷⁰, kurioje pardavėjas savo pasiūlymą

²⁵⁸ Žr., pvz., 1982 m. kovo 4 d. Sprendimo *Effer*, 38/81, 7–8 punktus (ECLI:EU:C:1982:79); Byla C-366/13, 2016 m. balandžio 20 d., Sprendimo *Profit Investment SIM*, 58 punktas, ECLI:EU:C:2016:282);

²⁵⁹ Dornis, T., *supra note*, 98: 8.

²⁶⁰ *Ibdi.*, 10.

²⁶¹ 2012 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Česká spořitelna prieš Feichtner*, C-419/11, 47 punktą (ECLI:EU:C:2012:586).

²⁶² **avālis** [pranc. *aval*], vekselio garantija, duota trečiojo asmens garantiniu įrašu. Prieiga internete: <https://www.zodynas.lt/tarptautinis-zodziu-zodynas/a/avalis>. Žiūrėta 2023-02-06.

²⁶³ 2012 m. rugsėjo 20 d.(1) generalinės advokatės *Eleanor Sharpston* išvados 47 punktas: „Norėčiau pridurti, jog tai, kad nacionalinėje teisėje vekselis priskiriamas prie abstrakčių vertybinių popierių, kurie nėra sutarties pobūdžio, neturi įtakos šiai pozicijai.“

²⁶⁴ 2013 m. kovo 14 d. sprendimas *Česká spořitelna, a.s. prieš Gerald Feichter*, C-419/11, ECLI:EU:C:2013:165, 48 ir 51 punktai, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=135027&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1216465>

²⁶⁵ Dornis, T., *supra note*, 98:11.

²⁶⁶ 2015 m. sausio 28 d. Sprendimas *Kolassa*, C-375/13, 23 punktas.

²⁶⁷ Dornis, T., *supra note*, 98:11.

²⁶⁸ 2005 m. sausio 20 d. Sprendimas *Engler*, C-27/02, 36 punktas (ECLI:EU:C:2005:33).

²⁶⁹ Dornis, T., *supra note*, 98: 11.

²⁷⁰ 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Gabriel*, C-96/00, 48–49 punktai (ECLI:EU:C:2002:436).

dėl prizo derino su pasiūlymu parduoti prekes, taip prisiimdamas abipusius įsipareigojimus. Po kelerių metų, 2009 m. Priimdamas sprendimą *Ilsinger* byloje²⁷¹, Teisingumo Teismas panaikino abipusių įsipareigojimų reikalavimą, nes norint nustatyti jurisdikciją pagal nuostatą dėl vartojimo sutarčių, vis tiek reikia aiškaus pasiūlymo: „[...] tam, kad sutartis egzistuotų, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, būtina, kad pastaroji šalis prisiimtų tokią teisinę pareigą pateikdama tvirtą pasiūlymą, kuris būtų pakankamai aiškus ir tikslus jo dalyko ir apimties atžvilgiu, kad atsirastų sutartinio pobūdžio ryšys, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.“²⁷² Taigi, jei siūlančiosios šalies valia nebuvo išreikšta besąlygiškai, sandoris negali būti kvalifikuojamas kaip „vartojimo sutartis“. Žinoma, jis vis dar gali būti laikomas „su sutartimi susijusiu klausimu“ pagal „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punktą.²⁷³

„Visgi, mintis, kad tinkamas teismas gali būti sprendžiamas remiantis ginčo/teismo artumu arba teismo/*lex* sinchroniškumu, yra sunkiai įgyvendinama. Pats ESTT apribojo artumo tikslo svarbą, ypač atsižvelgdamas į įvykdymo vietą pagal „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 1 punktą (ir jo pirmtakų priemones): „Nors ginčo faktinės aplinkybės gali būti glaudžiai susijusios su tam tikru teismu, taigi tai rodo artumą, bylinėjimasis vis tiek gali būti priimtinesnis įvykdymo vietoje, jei šis pakaitinis teismas geriau atitinka numatomumo ir nuspėjamumo interesus“.²⁷⁴ „Be to, moksliniuose komentaruose buvo suabejota artumo argumento naudingumu, nes, ypač „ginčiuose dėl sutarties“ ir delikto, dažnai neįmanoma nustatyti „artimiausio“ teismo.²⁷⁵ Panaši kritika buvo pateikta ir dėl to, kad teismo/*lex* sinchroniškumas gali būti patikimai nustatytas.²⁷⁶ Taigi apskritai artumo principas nenumato stipraus ar net lemiamo teismo determinacijos rodiklio.“²⁷⁷

Atsižvelgiant į tai, kad artumo paradigma yra nepakankama, kai kurie teigė, kad analizuojant proceso politiką daugiausia dėmesio būtų skiriama teisiniam tikrumui ir

²⁷¹ 2009 m. gegužės 14 d. sprendimas *Ilsinger*, C-180/06, 54 punktas

²⁷² *Ibid.*, 54 punktas

²⁷³ Dornis, T., *supra note*, 98:

²⁷⁴ 1994 m. birželio 29 d. Sprendimas *Custom Made Commercial prieš Stawa Metallbau*, C-288/92, 16 ir paskesni punktai (ECLI:EU:C:1994:268).

²⁷⁵ Dornis, T., *supra note*, 98: 18, (Cituota iš: *Jochen Schröder*, Tarptautinė atsakomybė, 1971, 322-323; *Haimo Schack*, „Išsipildymo vieta“. Vokietijos, užsienio ir tarptautinės privataus ir civilinio proceso teisė, 1985, 1 dalis. 146, 232 ir toliau ir 335; *Beate Gsell*, Savarankiškai nustatyta jurisdikcijos vieta vykdymo vietoje pagal Briuselio I reglamentą, IPRax 2002, 484, 488-489; Reinhold Geimer, in: Geimer/Schütze, Europos civilinio proceso teisė, 3 leidimas 2010 m. EuGVO 5 str. A.1 pas. 6 ir toliau; *Gerhard Wagner: Stein/Jonas*, Civilinio proceso kodeksas, t. 10, 22 leid. 2011, EuGVVO 5 str. 8-9

²⁷⁶ *Ibid.*, 18 (Cituota iš: *Haimo Schack*, Įvykdymo vieta Vokietijos, užsienio ir tarptautinėse privačiose ir Civilinio proceso įstatymas, 1985, 1 p. 147 ir 232 ir toliau; *Reinhold Geimer: Geimer/Schütze*, Europos Civilinio proceso įstatymas, 2010 m. 3 leidimas, EuGVVO 5 str. 235; *Haimo Schack*, Tarptautinis Civilinio proceso įstatymas, 2017 m., 7 leid., 1 p. 232 ir 245 ir toliau; *Reinhold Geimer: Zöller-ZPO*, 2018 m. 32 leidimas, EuGVVO 7 str. 53 ir 62; *David Paulus: Geimer/Schütze* (red.), Europos jurisdikcija ir Vykdyto reglamentas (Briuselis Ia), 2017 m., 7 str. 141; taip pat žr. Federalinio teisingumo teismo (BGH), 2009 m. liepos 9 d. NJW 2009, 3371 para. 13).

²⁷⁷ *Ibid.*, 18 ir jame nurodytų mokslininkų darbų citavimas.

nuspėjamumui.²⁷⁸ Iš tiesų, ESTT netgi yra apibūdinęs teisinio saugumo principą kaip Briuselio sistemos „pagrindą“²⁷⁹, o Reglamento „Briuselis Ibis“ 15 konstatuojamojoje dalyje yra nurodoma, kad:

„Jurisdikcijos taisyklės turėtų būti labai nuspėjamos ir pagrįstos principu, kad jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos. Šiuo pagrindu jurisdikcija visada turi būti prieinama, išskyrus keletą aiškiai apibrėžtų situacijų, kuriose ginčo dalykas arba šalių autonomija pateisina kitokį siejamąjį faktorių.“²⁸⁰

„Actor sequitur forum rei“ principas – teismo vietos nustatymas atsakovo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje kaip bendra taisyklė – atspindi atsakovo apsaugos politiką, vadinamąją *favor defensoris*.²⁸¹ Be to, atrodo, kad atsakovų apsauga, t. y. griežtas alternatyvių teismų apribojimas, apskritai yra teisinio tikrumo principo pagrindas. Tačiau atidžiau pažvelgus į atitinkamų interesų aptarimą, šis principas prarado didelę dalį savo prasmės. Todėl Europos civilinio proceso doktrina vis labiau tolsta nuo griežtai formalaus šalių interesų skirstymo į lankstesnę ir į kontekstą orientuotą procesinio teisingumo pusiausvyrą.²⁸²

„Žinoma, kai kurie moksliniai komentarai vis dar skelbia, kad atsakovo apsaugos principas (ir ieškovo atitinkamos jurisdikcijos galimybės) būtinai išplaukia iš šalių procesinės ar materialinės teisės pozicijos. Kadangi būtent ieškovas bando pakeisti *status quo*, jam taip pat turėtų tekti bylinėjimosi užsienyje našta, taigi ir bendras atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas.“²⁸³ „Be to, kaip kai kuriuose argumentuose aiškinama, kad siekiant nukrypti nuo *actor sequitur forum rei* principo, reikia atsižvelgti į konkrečius materialinius teisinius interesus arba šalies statusą. Tai iš esmės pasakytina apie civilinės teisės pažeidimus, kai ieškovas yra laikomas skriaudos auka ir dėl to yra silpnesnioji šalis. Todėl teigiama, kad ieškovo interesus yra gauti kompensaciją ir patogiam teisme įveikti pažeidėjo – atsakovo interesus jo nuolatinės gyvenamosios vietos teisme“²⁸⁴. Pvz. „Briuselis Ibis“ reglamento 18 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad silpnesniosios šalys turėtų būti ginamos palankesnėmis jurisdikcijos taisyklėmis, susijusiomis su darbo ir vartotojų sutartimis. „Šiuo atžvilgiu naujos redakcijos reglamente numatytos dvi apsaugos priemonės silpnesnėms šalims, palyginti su reglamentu „Briuselis I“. Pirma, pagal 18 straipsnio 1 dalį vartotojams suteikiama teisė iškelti bylą kitai šaliai vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose, o tai galima padaryti neatsižvelgiant į kitos šalies nuolatinę gyvenamąją (buveinės)

²⁷⁸ Dornis, T., *supra note*, 98: 18, (Cituota iš: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 1.66 punktą).

²⁷⁹ 2005 m. kovo 1 d. Sprendimo *Owusu*, C-281/02, 41 punktą (ECLI:EU:C:2005:120).

²⁸⁰ *Supra note* 5, 15 konstatuojamoji dalis.

²⁸¹ Dornis, T., *op. cit.*, 98: 19 ir jame nurodytų mokslininkų darbų citavimas, įskaitant *Andrew Dickinson*: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 1.60.

²⁸² *Ibid.*, 19.

²⁸³ *Ibid.*

²⁸⁴ *Ibid.*

vieta, taip pat galimybė iškelti bylą kitos šalies nuolatinės gyvenamosios vietos teisme. Antra, 21 straipsnio 1 dalies b) punkte numatyta, kad darbdaviui, kuriam valstybėje narėje vadovauja ne vietos vadovas, ieškinys gali būti pareikštas toje valstybėje narėje, kurioje darbuotojas dirba. Jeigu šios jurisdikcijos nustatyti neįmanoma, darbdaviui byla gali būti iškelta toje jurisdikcijoje, kurioje yra darbuotoją įdarbinusi įmonė²⁸⁵.

ESTT atmetė tokią visuotinę interesų ir politikos koreliaciją: „Tikslai [...] užtikrinti, kad jurisdikciją turintį teismą būtų galima numatyti, ir išsaugoti teisinį tikrumą, kuris nebūtų susijęs nei su ieškovo ir atsakovo atitinkamų vaidmenų paskirstymu, nei su kurio nors iš jų apsauga.“²⁸⁶ Taigi Teisingumo Teismas taip pat gali paisyti *actor sequitur forum rei* principo.²⁸⁷ „Tačiau akivaizdu, kad šalių materialinės teisės pozicijos kaip „kreditoriaus“ ar „įsipareigojančiojo“, „nukentėjusiojo“ ar „delikto“ ir pan., remiantis autonominio procesinių normų interpretavimo sąvoka, iš esmės neturi reikšmės. Atvirkščiai, pvz. „ginčo, kylančio iš sutarties“ sąvokos interpretacijos ir taikymo veiksmingumo principas reikalauja, kad Briuselio sistemoje nebūtų išorinių veiksnių, ypač suteikiant pranašumą vienai iš sutarties šalių aiškumo ir tikrumo sąskaita.“²⁸⁸ Vietoj to, Teisingumo Teismo praktika jurisdikcijos srityje buvo apibūdinta kaip siekianti užtikrinti tikrumą ir apskritai užkirsti kelią palankesnio teismo (*forum shopping*) ieškojimui.²⁸⁹ Pradėjus nuo beveik aksiominio *actor sequitur forum rei* principo, jurisdikcijos paskirstymo mechanizmas pagal Briuselio sistemą laikui bėgant buvo primestas remiantis šalių procesinio teisingumo pusiausvyros rodikliu.²⁹⁰ Reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunktį papildžius blanketine norma – 4 straipsnio 1 dalimi, jis galėtų būti traktuojamas ne tik kaip specialiosios jurisdikcijos pagal 7 straipsnio 1 punktą *lex generalis*, bet ir kaip T. Dornis nurodytas „šalių procesinio teisingumo pusiausvyros rodiklis“.

„Kalbant apie tokio balansavimo mechanizmus, ESTT jurisdikcijos normas suvokia kaip tuo pačiu metu leidžiančias ieškovui lengvai nustatyti teismą, kuriame jis gali pareikšti ieškinį, o

²⁸⁵ Kramer, X. *supra note*, 34: 10.

²⁸⁶ Žr., pavyzdžiui, 2012 m. spalio 25 d. Sprendimo *Folien Fischer ir Fofitec*, C-133/11, 45–46 punktus (ECLI:EU:C:2012:664).

²⁸⁷ Žr., pvz., 1992 m. birželio 17 d. Sprendimo *Handte prieš TMCS*, C-26/91, 14 punktą (ECLI:EU:C:1992:268); Byla C-51/97, 27 1998 m. spalio mėn., *Réunion européenne ir kt.*, 16 punktas (ECLI:EU:C:1998:509); 2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Josi grupė*, C-412/98, 35 punktas (ECLI:EU:C:2000:399).

²⁸⁸ Dornis, T., *supra note*, 98: 20, (Cituota iš: *Adrian Briggs*, Civilinė jurisdikcija ir sprendimai, 6-asis leidimas. 2015, 2.08 p.; *Matthias Lehmann: Andrew Dickinson & Eva Lein*, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 4.07 p.; ir kt.).

²⁸⁹ *Ibid.*, (Cituota iš: *Burkhard Hess*, Europos civilinio proceso teisė, 2010, § 6 para. 36; *Jan Krohler / Jan v. Hein*, Europos Civilinio proceso įstatymas, 2011 m. 9 leidimas, prieš EuGVO – „Briuselis I“ 5 str. 3; ir kt.).

²⁹⁰ *Ibid.*, 20, (Cituota iš: *Peter Mankowski*, Kelios pristatymo vietos įvykdymo vietoje. Jurisdikcija pagal 5 straipsnio 1 dalį b, IPRax 2007, 404, 413; ESTT atskleistas *actor sequitur forum rei* principo apibūdinimas kaip „aksioma“ ir jo faktinis išsigimimas į vieną aspektą, į kurį reikia atsižvelgti atliekant bendrą interesų pusiausvyrą pagal dabartinę doktriną).

atsakovui – pagrįstai numatyti teismą, kuriame jis gali būti paduotas į teismą²⁹¹. Šalių gebėjimo numatyti reikalavimus atitinkantį teismą analizė aiškiausiai išplaukia iš dažnai kartojamo principo, kad „jurisdikcijos taisyklės, kuriomis nukrypstama nuo bendrojo principo [...] turėtų būti interpretuojamos taip, kad paprastai gerai informuotas atsakovas galėtų pagrįstai numatyti, kuriuose teismuose, išskyrus jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismus, jam gali būti iškelta byla“²⁹². „Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad Teisingumo Teismas, atrodo, nediferencijuoja tikslaus sutarties tarp šalių „numatymo“ laiko. Todėl atliekant analizę galima atsižvelgti į šalių veiksmus tiek ikiteisminėje stadijoje, kai ginčas jau yra kilęs, tiek tuo metu, kai šalys vykdo veiklą iki ginčo nagrinėjimo, t.y. palyginti šalių ikiteisminius informacijos lygius.“²⁹³ Sutiktina su šiomis T. Dornis išvadomis, todėl „atsižvelgiant į tai, kad teisinio tikrumo ir nuspėjamumo interesas apima ir šalių informacijos *ex post*, ir *ex ante* analizę lygmenimis, akivaizdu, kad esamas Briuselio sistemos struktūras, be tradicinio teisinio tikrumo užtikrinimo ginčo metu pagrindo, taip pat galima apibūdinti kaip į veiksmingumą orientuotą požiūrį.“²⁹⁴

Kaip pastebėjo pats T.Dornis – „pavyzdžių sąrašas galėtų būti tęsiamas, tačiau pagrindinės teisinio tikrumo ir nuspėjamumo analizės struktūros yra tinkamos“²⁹⁵, todėl jos papildytinos generalinio advokato M. Szpunar preliminarinio išvadoje esančia ESTT jurisprudencija.²⁹⁶ Primintina, kad „Teisingumo Teismas iš pradžių buvo linkęs siaurai aiškinti sąvoką „byla dėl sutarties“, manydamas, kad į šios sąvokos taikymo sritį patenka tik iš sutarties tarp bylos šalių kylantys ginčai. Taikydamas šį aiškinimą Teisingumo Teismas iš esmės rėmėsi Briuselio konvencijos arba Reglamento Nr. 44/2001 nuspėjamumo ir teisinio saugumo tikslu. Vėliau Teisingumo Teismas pradėjo taikyti platesnį sąvokos „byla dėl sutarties“ aiškinimą ir nusprendė, kad byla patenka į šią sąvoką, kai ieškovas grindžia atsakovui pareikštą ieškinį, remdamasis vieno asmens kito asmens atžvilgiu laisvai prisiimta teisine prievole. Būtent Sprendime *Engler* Teisingumo Teismas pirmą kartą aiškiai nurodė, kad „Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto neaiškina siaurai“. Vėliau sprendimuose *Kareda* ir *flightright*, kurie buvo patvirtinti vėlesnėje jurisprudencijoje²⁹⁷, jis galutinai atsisakė siauro šios nuostatos aiškinimo,

²⁹¹ Žr., pvz., 1993 m. liepos 13 d. Sprendimo *Mulox IBC prieš Geels*, C-125/92, 11 punktą (ECLI:EU:C:1993:306); 1997 m. liepos 3 d. Sprendimas *Benincasa prieš Detalkit*, C-269/95, 26 punktas (ECLI:EU:C:1997:337); taip pat *Hélène van Lith*, iš: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015, 3.15 punktas.

²⁹² Žr., pvz., 1992 m. birželio 17 d. Sprendimo *Handte prieš TMCS*, C-26/91, 18 punktą (ECLI:EU:C:1992:268); 1999 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *GIE Groupe Concorde ir kt.*, C-440/97, 24 punktą (ECLI:EU:C:1999:456); 2012 m. spalio 25 d. Sprendimas *Folien Fis cher und Fofitec*, C-133/11, 33 punktas (ECLI:EU:C:2012:664). Taip pat, pvz., *Andrew Dickinson*: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015, 1.65 punktas; *Hélène van Lith*, iš: Andrew Dickinson & Eva Lein, Briuselio I reglamento nauja redakcija, 2015 m., 3.15 punktas.

²⁹³ Dornis, T., *supra note*, 98: 21.

²⁹⁴ *Ibid.*

²⁹⁵ *Ibid.*, 23.

²⁹⁶ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 66-68 punktai.

²⁹⁷ Žr. sprendimus *Feniks* (39 ir 48 punktai) ir *Primera Air Scandinavia* (44 punktas).

grindžiamo „suasmenintu“ požiūriu „bylose dėl sutarties“²⁹⁸, įtvirtintu Sprendime *Handte*, pasirinkdamas platesnį šios nuostatos aiškinimą.²⁹⁹ [...] Iš šio platesnio aiškinimo matyti, kad ieškovo ieškinys, net pareikštas trečiajam asmeniui, turi būti laikomas pateiktu „dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą, jeigu jis grindžiamas vieno asmens prisiimta teisine prievole kito asmens atžvilgiu³⁰⁰. Todėl aplinkybė, kad atitinkamu atveju abi ginčo šalys nėra tiesiogiai siejamos sutarties, negali paneigti šio ieškinio kvalifikavimo kaip priskirtino prie „bylos dėl sutarties“. Svarbu tik tai, kad teisinė prievolė, kuria remiasi ieškovai pagrindinėje byloje, kilo iš sutarties, suprantamos kaip dviejų asmenų susitarimas, arba iš teisinio santykio, kuris gali būti prilyginamas sutarčiai tiek, kiek jis sukuria „stiprius, tokio paties pobūdžio kaip sutarties šalių ryšius“.³⁰¹

„Kalbant apie šį platesnį aiškinimą, iš sprendimų *Kareda* ir *flightright* matyti, kad Teisingumo Teismas rėmėsi ne tik nuspėjamumo ir teisinio saugumo, bet ir artumo bei tinkamo teisingumo vykdymo tikslais.“³⁰² Pvz. nustačius sutartinę prievolę, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys, turi būti nustatoma, ar yra ypač glaudus ryšys tarp reikalavimo ir teismo, į kurį gali būti kreipiamasi, arba ar reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto (buvusio Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto) taikymas leidžia palengvinti tinkamą teisingumo vykdymą.³⁰³ Šis vertinimas atitinka artumo ir teisinio saugumo principą, taip pat užtikrina ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyrą. Be to, toks sprendimas leidžia užtikrinti reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkte įtvirtintos jurisdikcijos taisyklės veiksmingumą.³⁰⁴

Galiausiai M. Szpunar išvados 75 punktas, taikomas Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto interpretavimui, turėtų būti perfrazuotas reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio kontekste, išdėstant jį sekančiai: „Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jo taikymas reiškia, kad turi būti nustatyta vieno asmens kito asmens atžvilgiu laisvai prisiimta teisinė prievolė, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys, net jeigu ši prievolė nesieja tiesiogiai bylos šalių. Aiškindamas šią nuostatą nacionalinis teismas turi užtikrinti, kad būtų išlaikyta nuspėjamumo ir teisinio saugumo tikslo bei artumo ir tinkamo teisingumo vykdymo tikslo pusiausvyrą“.³⁰⁵

²⁹⁸ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 11: 67 punktas (Cituota iš: Haftel, B. „Reirement et extension du champ de la „matière contractuelle“ dans les relations à trois personnes“, *Revue des contrats*, 5 t., Nr. 115, 2019, p. 85: „Po dviejų sprendimų bet koks suasmenintas kriterijus, atrodo, visiškai išnyko“)

²⁹⁹ *Ibid.*

³⁰⁰ Sprendimo *Engler* 45 ir 50 punktai.

³⁰¹ Sprendimo *Peters Bauunternehmung* 13 punktas.

³⁰² Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *op. cit.*, 11: 69 punktas (Dėl Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto aiškinimo žr. sprendimus *Kareda* (44 punktas), *flightright* (74 ir 75 punktai) ir *Feniks* (34, 36, 44 ir 47 punktai). Tačiau kartais Teisingumo Teismas rėmėsi arba tik šiuo pirmuoju tikslu (Sprendimo *Primera Air Scandinavia* 62 ir 63 punktai), arba antruoju (Sprendimo *Wikingerhof* 28 ir 37 punktai).

³⁰³ *Ibid.*, 71 punktas.

³⁰⁴ *Ibid.*, 74 punktas.

³⁰⁵ *Ibid.*, 75 punktas.

Apibendrinant teisinio tikrumo ir nuspėjamo doktrininius aspektus ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją, siūlytinas sąvokos „ginčo, kylančio iš sutarties“ kriterijaus dėl „įvykdymo vietos“ detalizavimas naujos redakcijos reglamento 4 straipsnio 1 dalies blanketine norma, „bylose, kylančiose iš sutarčių“, kai „įvykdymo vieta yra geografiškai neribota vieta“ arba „jeigu prievolė turi kelias įvykdymo vietas“ arba „įvykdymo vieta nenurodyta sutartyje“, turėtų sumažinti ginčo šalims jurisdikcijos nuspėjamumą, užtikrinti teisinio tikrumo ir tinkamo teisingumo vykdymo principų veiksmingumą. Ar būtų priešingai – sumažintų ir „ginčo, kylančio iš sutarties“ jurisdikcijos nuspėjamumą, ir neužtikrintų teisinio tikrumo ir tinkamo teisingumo vykdymo principų veiksmingumą?

1.2.3. Ekonominis pagrindumas.

„Visų pirma, procesinė teisė tarnauja materialinės teisės politikai, nes joje numatytas teisių įgyvendinimo mechanizmas. Tai reiškia, kad išlaidos, susikaupusios procesinės teisės lygmeniu, bus lemiamos taikytinos materialinės teisės režimo veiksmingumui. Ieškovo sprendimas bylinėtis priklauso nuo „tikėtinos naudos“ iš ieškinio – t. y. tikėtino išieškojimo, atėmus bylinėjimosi išlaidas.³⁰⁶ Kuo brangesnis ieškinys – o bylinėjimasis tolimame teisme gali būti brangus – tuo mažesnė tikimybė, kad ieškovas jį pateiks.³⁰⁷ Dėl brangiai kainuojančio bylinėjimosi nukenčia privataus vykdymo veiksmingumas. Jeigu materialinės teisės atsakomybė nebeatsiranda, galimi pažeidimai nėra veiksmingai atgrasomi.³⁰⁸ Atsižvelgiant į reglamento Briuselis I *bis* jurisdikcijos normas, griežta *actor sequitur forum rei* taisyklė daro daugiau nei kelia *déni de justice* problemai, kaip ji suprantama pagal tradicinius terminus.“³⁰⁹ „Ekonominiu požiūriu tai iškreiptų materialinę civilinės atsakomybės sistemą ir turėtų didelį poveikį materialinės teisės elgesio reguliavimo mechanizmui. Jei atsakovas gali tikėtis būti visiškai arba plačiai izoliuotas nuo bylinėjimosi užsienio teismuose, jis turės mažesnę paskatą laikytis materialinės teisės politikos veikdamas užsienyje arba gali numatyti, kad jo veikla turės pasekmių užsienyje.“³¹⁰ „Šis principas taip pat taikomas kitiems nei civilinės teisės pažeidimų atvejams. Tereikia įsivaizduoti pardavėjo poziciją dėl veiklos rezultatų lygio, kai aišku, kad visos užsienio pirkėjų pretenzijos

³⁰⁶ Dornis, T., *supra note*, 98: 21 (Cituota iš: *Steven Shavell*, Teisės ekonominės analizės pagrindai, 2004, 390; Kathryn E. Spier, Bylinėjimasis: 259, 264 ir toliau: A. Mitchell Polinsky & Steven Shavell (red.), Teisės ir ekonomikos vadovas, t. 1, 2007 m.; *Dustin E. Buehler*, Jurisdikcijos paskatos, 20 *Geo. Mason L. Rev.* 105, 121 ir kt. (2012)).

³⁰⁷ *Ibid.* (Cituota iš: *Dustin E. Buehler*, Jurisdikcijos paskatos, 20 *Geo. Mason L. Rev.* 105, 128 ir kt. (2012)).

³⁰⁸ *Ibid.*, (Cituota iš: *Dustin E. Buehler*, Jurisdikcijos paskatos, 20 *Geo. Mason L. Rev.* 105, 132 (2012)).

³⁰⁹ *Ibid.*, 21, 22 (Cituota iš: *Burkhard Hess*, Europos civilinio proceso teisė, 2010, § 6 para. 36; taip pat *Thom Pfeiffer*, Tarptautinė jurisdikcija ir procesinis teisingumas, 1995, 599 ir kt.)

³¹⁰ *Ibid.*, 22 (Cituota iš: *Peter Mankowski*, Europos tarptautinė privatinė ir procesinė teisė, ekonomikos požiūriu analizė, 118, 141: *Claus Ott & Hans-Bernd Schäfer* (red.), Civilinės teisės standartizavimas ir įvairovė tarptautinėse ekonomikos srityse (2002)).

turėtų įveikti kliūtį persekioti pardavėją per savo gyvenamosios vietos teisumą. Akivaizdu, kad neišvengiamai atsirastų pardavėjams paskatų taip gintis nuo sutarties kontrahento.³¹¹

Tuo pačiu metu ieškovo galimybės neturi būti didinamos neribotą laiką. Išplėtus *forum actoris* principo taikymą visų rūšių „ginčui dėl sutarties, savo ruožtu kiltų pernelyg didelio bylinėjimosi ir pernelyg didelio įvykdymo užtikrinimo rizika³¹². „Tradiciškiau tai išreiškiama palankesnio teismo (*forum shopping*) ieškojimu, kurį Briuselio sistema siekiama apriboti.³¹³ Konkrečiau tariant, jei kuris nors ieškovas galėtų kreiptis bet kur, įskaitant savo nuolatinę gyvenamąją vietą, bylinėjimasis gali vykti tais atvejais, kai jis neturi poveikio žalos prevencijai ir todėl yra socialiai perteklinis.³¹⁴ Be to, potencialūs skolininkai-atsakovai taip pat gali turėti pernelyg didelę paskatą užkirsti kelią žalai ir prievolių vykdymui. Ši perspektyva rodo, kad šalių interesų pusiausvyra civiliniame procese visų pirma siekiama užkirsti kelią rinkos nepakankamumui. Reglamento Briuselis I *bis* jurisdikcijos normos ir doktrinos atkartoja veiksmingą sprendimą tais atvejais, kai šalys negali susitarti dėl teismo vietos arba kai susitarimas turi būti laikomas negaliojančiu dėl nevienodų šalių derybinių pozicijų. Tai visų pirma susiję su specialiais teismais, skirtais draudimui, vartojimo ir darbo sutarčių scenarijams.³¹⁵

Vienas iš pavyzdžių yra asmens teisių pažeidimas *eDate Advertising ir Martinez* byloje, kur ESTT pakeitė savo ankstesnę ir siauresnę *Shevill*³¹⁶ doktriną, įsteigdamas ieškovo teisumą *visoms* žaloms, įskaitant tas, kurios yra ne tik atsakovo vietoje, bet ir nukentėjusiojo – ieškovo „interesų centre“ (paprastai įprastinėje gyvenamojoje vietoje).³¹⁷ Šis doktrinos pakeitimas interpretuojamas remiantis pigiausių išlaidų vengimo koncepcija.³¹⁸ Teisingumo Teismas vartojo neekonominę kalbą, tačiau nurodė lygiai tą patį: vertinant nuspėjamumą reikia atsižvelgti į tai, kad

³¹¹ Domis, T., *supra note*, 98: 22 (Cituota iš: Daniel Klerman, Asmeninė jurisdikcija ir Produkto atsakomybė, 85 S. Cal. L. Rev. 1551, 1572 ir kt. (2012)).

³¹² *Ibid.*, 22 (Cituota iš: Kathryn E. Spier, Bylinėjimas: 259, 267: A. Mitchell Polinsky & Steven Shavell (red.), Teisės ir ekonomikos vadovas, t. 1, 2007 m.).

³¹³ *Ibid.*, 22 (Cituota iš: Burkhard Hess, Europos civilinio proceso teisė, 2010, § 6, 36 p.).

³¹⁴ *Ibid.*, 22 (Cituota iš: Dėl principo, kad efektyvumas reikalauja tobulos kompensacijos, žr., pvz., Robert B. Cooter, Jr. ir Thomas Ulen, Teisė ir ekonomika, 6 leidimas. 2014, 187 ir kt.).

³¹⁵ *Ibid.*, 22, kur žr. Reglamento „Briuselis Ibis“ 10 ir paskesnius, 17 ir paskesnius bei 20 ir paskesnius straipsnius. Kalbant apie ekonominius teisinius terminus, Briuselio jurisdikcijos sistema turi būti paaiškinta kaip numatytyjų taisyklių sistema. Šios taisyklės taikomos tais atvejais, kai šalys iš viso nėra sudariusios sutarties šiuo klausimu, kai jų susitarimas yra negaliojantis arba turi būti laikomas negaliojančiu, arba kai dėl susitarimo liko spragų, susijusių su jurisdikcija. Apie standartinių taisyklių sampratą teisės pasirinkimo ir kolizinių normų teisėje žr.: Michael Whincop & Mary Keyes, „Privatinio“ sugražinimas į tarptautinę privatinę teisę: numatytosios taisyklės ir tinkama sutarčių teisė, 21 Melb. U. L. Rev. 515 (1997); Giesela Rühl, Statutas ir efektyvumas, 2011, 359 ir paskesni; dėl sutarčių teisės įsipareigojimų nevykdymo taisyklių žr.: Ian Ayres & Robert Gerner, Spragų neužbaigtose sutartyse užpildymas: ekonominė įsipareigojimų nevykdymo taisyklių teorija, 99 Yale L. J. 87 (1989); Richard Craswell, Sutarčių teisė: Bendrosios teorijos, 1 ir paskesni, in: Boudewijn Bouckaert & Gerrit De Geest (red.), Teisės ir ekonomikos enciklopedija, t. III (2000).

³¹⁶ 1995 m. kovo 7 d. Sprendimas *Shevill ir kt.*, C-68/93, ECLI:EU:C:1995:61.

³¹⁷ 2011 m. spalio 25 d. Sprendimo *eDat e Advertising ir kt.*, C-509/09 ir C-161/10, 48 ir paskesni punktai (ECLI:EU:C:2011:685).

³¹⁸ Domis, T., *op. cit.*, 98: 23 (Cituota iš: Guido Calabresi: Nelaimingų atsitikimų išlaidos, 1970 (visų pirma 135 ir paskesni punktai).

„žalingo turinio leidėjas tuo pačiu metu, kai tas turinys patalpinamas internete, gali žinoti asmenų, kuriems skirtas šis turinys, interesų centrus“.³¹⁹ „Taigi materialinė teisinė atsakomybė siejama su veiklos, nuspėjamumo ir vengimo galimybėmis. Be to, ieškovo *jurisdikcijos* pasirinkimų deliktiniame ginče paneigimas gali būti paaiškinamas tuo, kad atsakovo veikla yra tai, kas lemia ieškinio atsiradimą³²⁰. Todėl laikytina, kad atsakovas galėjo numatyti arba nuspėti, taigi ir išvengti šios aplinkybės arba apsidrausti, kad jam gali būti pareikštas ieškinyje dėl visos žalos atlyginimo už jo buveinės vietos ribų“³²¹. Ši pozicija pateisina *actor sequitur forum rei* principo atsisakymą ir leidžia atsakovui taikyti išplėstinę jurisdikciją pagal bet kurį iš „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 ir 2 punktų.³²²

„Savarankiškas Europos antrinės teisės interpretavimas apima lyginamąją perspektyvą.³²³ Iš tiesų nuo pat jo įkūrimo ESTT, vykdydamas savo darbo procedūrą, institucionalizavo lyginamąjį metodą.³²⁴ Todėl bet koks bandymas įsivaizduoti vidinę „ginčo, kylančio iš sutarties,“ sampratą Briuselio sistemoje turi prasidėti nuo materialinės teisės struktūrų analizės.³²⁵ Sąvoka „ginčas dėl sutarties“ dažnai apibūdinama kaip neturinti nuoseklios struktūros, nes ji turi daug skirtingų funkcijų³²⁶. „Kai kuriose jurisdikcijose ji naudojama kaip tam tikra numatytoji sistema nepavykusių sutarčių scenarijams, o kitose jurisdikcijose jos tikslas yra visiškas perdislokavimas ir perskirstymas“.³²⁷ Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad neįmanoma apibrėžti „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos lyginamojo konsensuso, tačiau toks nuogaštavimas išnyksta atidžiau panagrinėjus³²⁸ teisės mokslininkų darbus ir ESTT praktiką.

„Jau kurį laiką lyginamasis metodas bando sutalpinti įvairius doktrinos komponentus į darnią visumą. Iš pradžių analizėje daugiausia dėmesio buvo skiriama esminių teisės struktūrų palyginimui.³²⁹ Nors interpretavimas yra savarankiškas ir, kaip matėme, nėra jokio reguliavimo nuoseklumo reikalavimo, skirstymas į kategorijas Briuselio vidaus tikslais gali būti naudingas

³¹⁹ 2011 m. spalio 25 d. Sprendimo *eDate Advertising ir kt.*, C-509/09 ir C-161/10, 50 punktas (ECLI:EU:C:2011:685).

³²⁰ Dornis, T., *supra note*, 98: 23.

³²¹ *Ibid.*, 23 (Cituota iš: Arthur T. von Mehren & Donald T. Trautman, Jurisdikcija priimti sprendimą: siūloma analizė, 79 Harv. L. Rev. 1121, 1167-1168 (1966) („... bet kurioje bylų grupėje, kurioje ginčas kyla dėl elgesio, kuris iš esmės yra daugiašalis iš atsakovo pusės ir iš esmės lokalus iš ieškovo pusės, yra argumentas pakeisti tradiciškai atsakovams teikiamą jurisdikcinę pirmenybę.“). O dėl nuspėjamumo, kaip reikšmingo rodiklio, leidžiančio patikslinti pirmiausia veikla grindžiamą šalių jurisdikcijos naštos nustatymą, žr., *id.*, p. 1172-1173).

³²² *Ibid.*, 24. Dėl lyginamojo interpretavimo ESTT praktikoje pvz.: 1976 m. spalio 14 d. Sprendimas *LTU prieš Eurocontrol* (C-29/76, ECLI:EU:C:1976:137) (dėl „bendrųjų principų, kylančių iš nacionalinių teisės sistemų visumos“).

³²³ *Ibid.*,

³²⁴ *Ibid.*, (Cituota iš: Jürgen Basedow: Tarptautinio civilinio proceso teisės vadovas, I tomas, 1982, II sk., 22 ir 52 p.).

³²⁵ *Ibid.*

³²⁶ *Ibid.*, (Cituota iš: Peter Mankowski, *Negotiorum gestio*, 1301, 1302, iš Tarptautinės privatinės teisės enciklopedija (Jürgen Basedow, 2017)).

³²⁷ *Ibid.*

³²⁸ *Ibid.*

³²⁹ *Ibid.*, (Cituota iš: Samuel J. Stoljar, *Negotiorum Gestio*, iš: Tarptautinė Lyginamosios teisės enciklopedija, t. X (Peter Schlechtriem ed., 1984); Christian v. Bar, Europos teisės principai – geranoriškas kišimasis į kito reikalus (PEL Ben. Int.), 2006).

pagal šį lyginamąjį *acquis*. Kitaip tariant, koncepcija buvo plėtojama remiantis lyginamąja materialinės teisės analize ir Europos teisės pasirinkimas gali būti atspirties taškas skirstant doktriną į kategorijas Europos civiliniame procese.³³⁰

Šioje perspektyvoje neatsižvelgiama į ESTT praktikos, susijusios su „su sutartimi susijusiais klausimais“, *status quo*. Teismas pabrėžia šalies autonomiją, kartais net linksta prie normatyvinės laisvos valios sampratos,³³¹ arba išvelgia „ginčą dėl sutarties“ kai net nėra sudaryta rašytinė sutartis³³². Atsižvelgiant į tai, reikia konstatuoti, kad „byla dėl sutarties“ egzistuoja tais atvejais, kai ieškovas pateikia reikalavimą arba iškelia bylą atsakovui pagal *actio directa* reikalavimą.

Pagal *actio directa* reikalavimus iškeltose „bylose dėl sutarties“ akivaizdus klausimas yra, kur nustatyti įvykdymo vietą. Pvz. ESTT byloje *Falco Privatstiftung* pažymėjo, kad pagal Reglamento 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antrą įtrauką prievolės, kuria grindžiamas ieškiny, įvykdymo vieta yra vieta valstybėje narėje, kurioje paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos pagal sutartį.³³³ Tokių „bylų dėl sutarties“ reikalavimų scenarijai bus susiję su atvejais, kurie yra panašūs ir į „prekių pardavimą“, ir „paslaugų teikimą“. Jeigu „prekių pardavimas“ savaime suprantamas kaip atlygintinis sandoris, tai „paslaugų teikimas“ gali būti ir neatlygintinas sandoris (pvz. advokato teikiamos *pro bono* paslaugos). Šiuo atžvilgiu svarbu pažymėti, kad ESTT reikalauja, kad nagrinėjamos paslaugos turi būti „už atlyginimą“³³⁴, t.y. sąvoka „paslaugos“, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antrą įtrauką, reiškia tai, kad jas teikianti šalis atlieka tam tikrą veiklą už atlyginimą³³⁵. Analogiškai Teisingumo Teismui pateiktose pastabose nurodė ir Vokietijos, ir Italijos, ir Jungtinės Karalystės vyriausybės – „paslaugų sąvoka mažų mažiausiai reiškia tai, kad jas teikianti šalis atlieka tam tikrą veiklą už atlyginimą“³³⁶, todėl paslaugos teikimas be atlyginimo nėra numatytas.³³⁷ „Tokia perspektyva yra per siaura. Žinoma, interpretuojant nacionalinę teisę galima atsižvelgti į autonomiņį interpretavimą. Tačiau Europos nacionalinėse teisinėse sistemose toli gražu nėra vieningai pripažinta, kad gali būti kompensuojamos tik profesinės paslaugos. [...] Be to, kaip pabrėžė ESTT, atlyginimas, gaunamas už veiklą, neturi būti suprantamas siaurai, kaip pinigų sumos pervedimas“³³⁸. Iš tikrųjų tokio apribojimo nepagrindžia nei labai bendrai suformuluota reglamento

³³⁰ Dornis, T., *supra note*, 98: 24.

³³¹ *Ibid.*.

³³² Žr. 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarola*, C-196/15, 22, 23 punktai.

³³³ Žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Falco Privatstiftung ir Rabitsch*, C-533/07, 27 punktą).

³³⁴ Dornis, T., *supra note*, 98: 27.

³³⁵ žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins*, C-9/12, EU:C:2013:860, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarola*, C-196/15, 37 punktą.

³³⁶ Žr., pavyzdžiui, 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Falco Privatstiftung ir Rabitsch*, C-533/07, 29 punktą (EBLI:EU:C:2009:257)

³³⁷ Dornis, T., *op. cit.*, 98: 26, 27

³³⁸ *Ibid.*, 27.

„Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antra įtrauka, nei suvienodinimo ir nuspėjamumo tikslai, kurių siekiama šia nuostata³³⁹. „Atvirkščiai, Teisingumo Teismas išplėtė atlyginimo sąvoką nematerialiai naudai, kaip antai pranešimui apie praktinę patirtį arba išimtinės teisės parduoti tam tikrus produktus teritoriniu požiūriu suteikimui. Iš tiesų atlyginimą gali sudaryti bet koks pranašumas, suteiktas paslaugą teikiančiai šaliai“³⁴⁰, kuriai dažnai sutartyje numatyta pagalba – galimybė pasinaudoti reklamos medžiaga, žinių perdavimas organizuojant mokymus arba apmokėjimo lengvatos. Visi šie pranašumai, kurių buvimą turi patikrinti byla iš esmės nagrinėjantis teismas, šalims turi ekonominę vertę, kuri gali būti laikoma atlyginimu³⁴¹.

Nurodyti teisės mokslininkų samprotavimai apie Teisingumo Teismo išplėstą paslaugų sąvoką dėl jų atlyginimo ir paties atlyginimo sąvokos išplėtimą nematerialiai naudai, suponuoja logišką išvadą, kad „*ginčo, kylančio iš sutarties*“ sąvokos nuspėjamumo ir ekonominio pagrįstumo pagal reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto b papunkčio antrą įtrauką tikslais siūlytina šią normą papildyti žodžiu „atlygintinas“ ir ją išdėstyti sekančiai:

- teikiant atlygintinas paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos.

³³⁹ 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins*, C-9/12, EU:C:2013:860, 39 punktas; 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarola*, C-196/15, 40 punktas.

³⁴⁰ Dornis, T., *supra note*, 98: 27.

³⁴¹ 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins*, C-9/12, 40 punktas; 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarola*, C-196/15, 41 punktas.

2. REGLAMENTO „BRIUSELIS IBIS“ II SKIRSNIO NUSTATYTI „GINČAI KYLANČIOS IŠ SUTARČIŲ“

2.1. 7 straipsnio 1 punktas:

2.1.1. a) papunktis - bylos, kylančios iš sutarčių.

„Tarpvalstybinės prekybos ar komercijos srityje 1 dalis yra pats svarbiausias specialiosios jurisdikcijos vadovas, esantis ne tik 7 straipsnyje, bet ir visame Briuselio I reglamente, nes ji suteikia specialų teismą sutartyse, t. y. pagrindinėje prekybos priemonėje.³⁴² 7 straipsnio 1 dalimi nesiekama asmeninės naudos tam tikroms kreditorių grupėms, tačiau atsižvelgiama į tai, kad kreditorius ir skolininkas pagal sutartį yra susiję savanorišku įsipareigojimu.³⁴³ Juo užtikrinama vienoda pusiausvyra kreditoriui užkertant kelią ir išvengiant nepageidaujamo rezultato, kad skolininkui būtų sudarytos pernelyg palankios sąlygos išimtinai taikant 4 straipsnį.“³⁴⁴ Pastaroji P. Mankowski išvada ir panašūs kitų teisės mokslininkų samprotavimai apie reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punktą vertintini kritiškai ne tik dėl šio darbo pirmojoje dalyje identifikuotų „ginčo, kylančio iš sutarties“ kriterijų, bet ir dėl to, jog nacionaliniams teismams iki šiol kyla daug problemų nustatant teismų jurisdikciją ne tik pagal reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punktą, bet ir pagal jo pirmtako „Briuselis I“ reglamento 5 straipsnio 1 punktą.

Antai ESTT 2020 m. vasario 26 d. Čekijos Respublikos teismas (*Obvodní soud pro Prahu* 8) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *mBank S.A. / PA*, C-98/20, kuriame be kita ko klausia: „Ar vartotojui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio nauja redakcija, galiojančia nuo 2015 m. sausio 10 d., galima pareikšti ieškinį vietoje, kurioje prievolė buvo ar turėjo būti įvykdyta, teisme (neatsižvelgiant į šio Reglamento 18 straipsnio 2 dalį ir 26 straipsnio 2 dalį) dėl to, kad kita šalis, su kuria vartotojas sudarė sutartį, nevykdo profesinės ar komercinės veiklos valstybėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta ieškinio pareiškimo dieną?“³⁴⁵

2021 m. balandžio 1 d. *Cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas) sprendimu nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

³⁴² Mankowski, *supra note* 6: 161, (Cituota iš: Mankowski iš: FS Andreas Heldrich (2005), p. 867, 889; Kropholler/von Hein 5 Straipsnio 1 pastraipa)

³⁴³ *Ibid.*, (Cituota iš: Matthias Lehmann, ZJP Int. 9 (2004), 172, 182 ir t.t.; taip pat žr. Manfred Wolf, iš: *Liber amicorum* Walter F. Lindacher (2007), p. 201, 210 ir t.t.).

³⁴⁴ *Ibid.*, (Cituota iš: Schack, Įvykdymo vieta Vokietijos, užsienio ir tarptautinėje privatinėje ir civilinėje procesinėje teisėje (1985) p. 104; Schack, 256 punktas; Matthias Lehmann, ZJP Int. 9 (2004), 172, 183).

³⁴⁵ EUR-lex, žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62020CN0098&from=EN..>

„1. Ar sąvoka „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą:

turi būti aiškinama taip, kad pagal ją reikia nustatyti vieno asmens laisvai priimtą teisinę prievolę kitam asmeniui, kuria grindžiamas ieškovo pareikštas ieškinys, net ir tuo atveju, jeigu ši prievolė nebuvo laisvai priimta atsakovo ir (arba) ieškovui?

Jei būtų atsakyta teigiamai: kokio lygio sąsaja reikalinga tarp laisvai priimtose teisinės prievolės ir ieškovo ir (arba) atsakovo?

2. Ar taikant sąvoką „ieškinys“, kuria „remiasi“ ieškovas, kaip ir kriterijų, naudojamą siekiant nustatyti, ar ieškinys pareikštas dėl sutarties, kaip tai suprantama pagal [Reglamento Nr. 44/2001] 5 straipsnio 1 punktą, ar dėl „civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto“, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 5 straipsnio 3 punktą (2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Wikingerhof*, C-59/19 (toliau – Sprendimas *Wikingerhof*) 32 punktas), reikia patikrinti, ar laisvai priimtose teisinės prievolės aiškinimas yra būtinas siekiant įvertinti ieškinių pagrindą?

3. Ar ieškinys, kuriuo ieškovas reikalauja pripažinti, kad jis yra turto, kurį valdo remdamasis dviem pardavimo sutartimis, kurių vieną sudarė pirminis šio turto bendraturtis (atsakovo, kuris taip pat yra pirminis bendraturtis, sutuoktinis) ir turtą ieškovui pardavęs asmuo, o antrą – pastarieji du asmenys, savininkas, laikytinas ieškiniu dėl sutarties, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą?

a) Ar atsakymas skirtųsi, jeigu atsakovas nurodo, kad pirmoji sutartis buvo ne pardavimo, o pasaugos sutartis?

b) Jei vienas iš šių atvejų priskiriamas ieškiniui dėl sutarties, kuria sutartimi reikia remtis siekiant nustatyti prievolės, kuria grindžiamas reikalavimas, vietą?

4. Ar Reglamento Nr. 593/2008 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas trečiajame prejudiciniame klausime nurodytu atveju ir kokia sutartimi tokiu atveju reikėtų remtis?“³⁴⁶

Šioje byloje „dėl klausimo, ar ieškovų pagrindinėje byloje ieškinys laikytinas „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, kad tarp abiejų ginčo šalių nėra jokio tiesioginio sutartinio ryšio, tačiau, atsižvelgdamas į naujausius Teisingumo Teismo sprendimus šioje srityje³⁴⁷, mano, jog gali būti, kad reikalavimas nustatyti laisvai priimtą prievolę nebereiškia, kaip, pavyzdžiui, buvo priėmus Sprendimą *Handte*³⁴⁸, kad dėl šios prievolės turi būti

³⁴⁶ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, *supra note*, 11: 20 punktas.

³⁴⁷ 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimas *Kerr*, C-25/18 (EU:C:2019:376) 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

³⁴⁸ 1992 m. birželio 17 d. sprendimas *Handte*, C-26/91 (EU:C:1992:268) 15 punktas.

susitarusios ginčo šalys; jis reiškia tik tai, kad ieškovas savo ieškinį atsakovui grindžia teisine prievole, dėl kurios vienas asmuo laisvai susitarė su kitu asmeniu³⁴⁹. Klausimus pateikusio teismo teigimu, Teisingumo Teismas ne tik patikslino, jog bylos dėl sutarčių apima visas prievoles, kylančias iš sutarties, kurių neįvykdymu grindžiamas ieškovo ieškinys³⁵⁰, bet ir nusprendė, jog, kaip ir *actio Pauliana*, ieškinys dėl žalos atlyginimo³⁵¹ patenka į sąvoką „byla dėl sutarties“, jei pats ieškinio pagrindas yra laisvai priimta prievolė³⁵² „353

2021 m. birželio 24 d. Belgijos teismas (*Cour d'appel de Mons*) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *Ryanair DAC / Happy Flights Srl, buvusi Happy Flights Sprl*, C-386/21, kuriuo ESTT klausia:

„1. Ar Reglamento Briuselis I *bis* 7 straipsnio 1 dalies a) punktą reikia aiškinti taip, kad sąvoka „bylos, kylančios iš sutarčių“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima ieškinį dėl kompensacijos, kurį pagal 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 261/2004³⁵⁴, nustatantį bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, pareiškė skolų išieškojimo bendrovė, kuri yra trečioji šalis vežimo oro transportu sutarties atžvilgiu ir remiasi savo, kaip keleivio reikalavimų perėmėjos, statusu, nors ši bendrovė neįrodo, jog perėmė visas pradinės sutarties šalies teises ir pareigas?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 dalies a) ir b) punktus reikia aiškinti taip, kad prievolės, kuria grindžiamas ieškinys, įvykdymo vieta yra vežimo oro transportu sutarties įvykdymo vieta, t. y. skrydį vykdančio lėktuvo išvykimo ar atvykimo vieta arba, prireikus, kokio nors kita vieta?“³⁵⁵

2021 m. kovo 26 d. Vokietijos teismas (*Oberlandesgericht Stuttgart*) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *Paypal (Europe) Sàrl et Cie, SCA / PQ*, C-190/21, kuriame pateikė ne 1 ar 2 klausimus, o 10 klausimų, kurių 9 klausimai tiesiogiai susiję su atsakymu į pirmąjį klausimą, jei į jį būtų atsakyta neigiamai : „1. Ar reikalavimas, kuris, taikant izoliuotą vertinimą ir autonomišką interpretavimą, yra deliktinis, pagal Reglamento (ES) 1215/2012 7 straipsnio 1 punktą turi būti kvalifikuojamas kaip sutartinis jau tuomet, kai deliktinis reikalavimas kaip nors

³⁴⁹ 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimas *Kerr*, C-25/18 (EU:C:2019:376) 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

³⁵⁰ 2017 m. birželio 15 d. Sprendimas *Kareda*, C-249/16 (EU:C:2017:472), 30 ir 31 punktai.

³⁵¹ 2018 m. kovo 7 d. Sprendimas *flightright ir kt.*, C-274/16, C-447/16 ir C-448/16 (EU:C:2018:160) (toliau – Sprendimas *flightright*) 57–63 punktai.

³⁵² 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Feniks*, C-337/17 (EU:C:2018:805, toliau – Sprendimas *Feniks*) 42 ir 43 punktai.

³⁵³ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, *supra note*, 11: 18 punktas.

³⁵⁴ 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91. OL L 046, 17/02/2004 p. 0001 – 0008, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32004R0261>

³⁵⁵ EUR-lex, žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62021CN0386&from=EN>.

konkuruoja su sutartiniu reikalavimu, tačiau deliktinio reikalavimo buvimas nepriklauso nuo sutarties interpretavimo?“³⁵⁶ Šio prašymo 2.8) klausimo antroje dalyje klausama: „Ar nustatant šios prievolės atsiradimo vietą gali būti orientuojamasi į bendrosios mokėjimo paslaugų sutarties įvykdymo vietą arba skolininko gyvenamąją vietą?“³⁵⁷

Autoriaus nuomone ESTT atsakymas į šios bylos pirmąjį klausimą, susijusį su deliktiniu reikalavimu, kurio buvimas nepriklauso nuo sutarties interpretavimo, gali būti naudingas ir Vilniaus apygardos teismui iš naujo nagrinėjant civilinę bylą, kurioje LAT 2023 m. kovo 30 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-92-943/2023, ne tik nutarė panaikinti žemesnių instancijų teismų nutartis ir perduoti ieškinio priėmimo klausimą iš naujo nagrinėti Vilniaus apygardos teismui, bet nurodė, kad klausimą dėl ieškinio priėmimo iš naujo sprendžiant pirmosios instancijos teismas turėtų įvertinti reglamente „Briuselis Ibis“ nustatytą jurisdikcijos pagrindų nagrinėjamu atveju buvimą.³⁵⁸ Taigi, jeigu byloje *Paypal (Europe)*³⁵⁹ Teisingumo Teismas į pirmąjį klausimą atsakys teigiamai, neatmestina galimybė, jog Reglamento (ES) 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto interpretavimas gali būti aktualus iš naujo sprendžiant ieškovės ieškinio, nors ir pareikšto pagal „Briuselis Ibis“ reglamento 7 straipsnio 2 dalį, priėmimo klausimą. Tuo pačiu, gali būti naudingi LAT 2022 m. sausio 18 d. nutartyje nurodyti išaiškinimai dėl prejudicinių sprendimų galiojimo laiko atžvilgiu, kai „ESTT, pasisakydamas dėl šio teismo sprendimų galiojimo laiko atžvilgiu, yra išaiškinęs, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos teisės normos išaiškinimu, kurį Teisingumo Teismas pateikia vykdydamas SESV 267 straipsniu jam suteiktus įgaliojimus, paaiškinama ir prireikus patikslinama šios normos reikšmė ir apimtis, kaip ji turi arba turėjo būti suprasta ir taikoma nuo jos įsigaliojimo momento. Išaiškintą normą pats teismas gali ir turi taikyti net tiems teisiniams santykiams, kurie atsirado ir buvo užmegzti prieš priimant sprendimą dėl prašymo išaiškinti, jei, be to, įvykdytos sąlygos, leidžiančios kompetentinguose teismuose pareikšti ieškinį dėl šios normos taikymo.“³⁶⁰ Vadinas, Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais ir taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Sąjungos teisės sistemos dalis, gali apriboti visų suinteresuotų asmenų galimybę pasinaudoti jo išaiškinta norma ginčijant sąžiningai nustatytus teisinius santykius. Kad būtų galima nuspręsti dėl tokio apribojimo, turi būti tenkinami du esminiai kriterijai, t. y. suinteresuotų asmenų sąžiningumas ir didelių sunkumų rizika.“³⁶¹

³⁵⁶ Žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62021CN0190&from=EN..>

³⁵⁷ *Ibid.*

³⁵⁸ LAT 2023 m. kovo 30 d. nutartis CB Nr. e3K-3-92-943/2023, 97 punktas, LAT, žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c5192080d49411ed9978886e85107ab2>

³⁵⁹ *Supra note* 263.

³⁶⁰ LAT 2022 m. sausio 18 d. nutartis CB Nr. e3K-3-121-916/2022, 45 punktas ir jame nurodyta ESTT praktika, žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9356fa807ec911ec993ff5ca6e8ba60c>

³⁶¹ *Ibid.*, 46 punktas ir jame nurodyta ESTT praktika.

Ar teismams kiltų aukščiau nurodytose bylose tokie klausimai, jeigu Reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies a) punktas nustatytų, kad „asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas bylose, kylančiose iš sutarties – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose. Jeigu prievolės įvykdymo vieta sutartyje necharakterizuota, taikoma 4 straipsnio 1 dalis“? Autoriaus įsitikinimu, tokia imperatyvi nuostata ne tik įpareigotų sutarties šalis sudaromose sutartyse nustatyti išipareigojimų pagal sutartį įvykdymo vietą, tuo užtikrinant ginčą nagrinėjančio teismo jurisdikcijos nuspėjamumą, ginčo šalių teisinį tikrumą, bet ir sumažintų ESTT teikiamų prašymų priimti prejudicinį sprendimą dėl 7 straipsnio 1 punkto interpretavimo ir taikymo „ginčiuose, kylančiuose dėl sutarties“.

Tai ypač aktualu žvelgiant iš ESTT 7 straipsnio 1 punkto a) papunkčio jurisprudencijos perspektyvos, kurioje vis dažniau įvairūs tarp šalių susiklostę teisiniai santykiai patenka į „ginčo kylančio dėl sutarties“ sąvoką.³⁶² Minėta, kad ESTT pripažino, kad sutartis sudaryta vykdant viešojo pirkimo procedūrą [...] tarp šalių sukuria teisinį santykį, kurios pagrindas – laisva valia priimtą teisės ir pareigos, todėl ji priskirtina prie civilinių ir komercinių bylų.³⁶³ Kitose bylose Teisingumo Teismas pripažino, kad „reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnis interpretuojamas taip, kad ginčas, susijęs su nacionalinėje teisėje nustatytų finansinių išipareigojimų, nustatytų pastato bendraturčiams, nevykdymas turi būti laikomas patenkančiu į „bylos dėl sutarties“ sąvoką, kaip apibrėžta to paties reglamento 7 straipsnio 1 punkto a) papunktyje“³⁶⁴; kad „Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a) papunktis turi būti aiškinamas taip, kad ginčas dėl mokėjimo prievolės, išplaukiančios iš pagal įstatymą dėl specialaus tam tikrų teisių įgyvendinimo susikūrusių daugiabučio gyvenamojo namo bendraturčių visuotinio susirinkimo, neturinčio juridinio asmens statuso, sprendimo, kuris priimtas narių dauguma, tačiau yra privalomas visiems jos nariams, turi būti laikomas patenkančiu į sąvoką „bylos dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą“³⁶⁵; kad „Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, jog atgręžtinis reikalavimas vieno solidarinio kredito sutarties bendraskolio kitam priskirtinas „byloms dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.“³⁶⁶

Apibendrinant „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunktį – „bylos, kylančios dėl sutarčių“, sutiktina su P. Mankowski išvada, kad „a) papunktis užmaskuoja daugiau, nei atskleidžia iš pirmo žvilgsnio, ir turi būti interpretuojamas atsižvelgiant į ankstesnius ETT

³⁶² 2020 m. rugsėjo 10 d. generalinio advokato Henrik Saugmandsgaard Øe išvada, *Wikingerhof GmbH & Co. KG prieš Booking.com BV*, C-59/19, EU:C:2020:688, 37 punktas.

³⁶³ Sprendimas *TOTO* C-581/20, *supra note*, 12: 43 punktas.

³⁶⁴ ESTT 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d. ir kt. / LJUBLJANSKA BANKA d.d.*, C-200/19, 26 ir tolesni punktai.

³⁶⁵ ESTT 2019 m. gegužės 8 d. sprendimas *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019: 376, 30 punktas

³⁶⁶ ESTT 2017 m. birželio 15 d. sprendimas *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 30 punktas.

sprendimus, pradedant dviem seniausiais pagal Briuselio konvenciją, t. y. *Tessili* ir *de Bloos*, kurie abu priimti 1976 m.³⁶⁷ Taigi, pagal nuo 1976 metų ETT interpretuojamas specialiosios jurisdikcijos taisyklės, įtvirtintas Reglamente 1215/2012, asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose, kai „byla kyla iš sutarčių“ (7 straipsnio 1 punkto a) papunktis). 2023 metais papildžius 1 punkto a) papunktį siūloma sąlyga: „jeigu prievolės įvykdymo vieta sutartyje necharakterizuota, taikoma 4 straipsnio 1 punktas“, asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje turi būti pareikštas tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę (4 straipsnio 1 punktas). Tokia imperatyvi nuostata ne tik užtikrintų Briuselio sistemos tęstinumą, bet ir padėtų pasiekti pagrindinius Reglamento „Briuselis Ibis“ tikslus:

„jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. [...]

jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą. Glaudaus ryšio reikalavimas turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme. [...]³⁶⁸

2.1.2. b) papunktis – *lex specialis* a) punktui

„Pagrindinė taisyklė nurodyta b) papunktyje yra *lex specialis* a) papunkčiui ir todėl b) papunktis yra labiau paplitęs nei a) papunktis, nes jis susijęs su dviem specifinėmis sutarčių kategorijomis, o a) papunktis apima visų rūšių sutartis³⁶⁹, dėl to, autoriaus nuomone, laikytinas 7 straipsnio 1 dalies *lex generalis*. „Nors b) papunktis apima tik dvi sutarčių kategorijas, jis apima daugumą sutarčių, nes daugumą tarptautinės prekybos sutarčių galima laikyti arba prekių pirkimo–pardavimo sutartimis, arba paslaugų teikimo sutartimis.“³⁷⁰

„Reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto b) papunktis yra modernizavimo elementas, nes juo įvedama savarankiška faktais pagrįsta sąvoka, taikoma svarbiausioms sutarčių

³⁶⁷ Mankowski, *supra note* 6: 161.

³⁶⁸ Reglamento, *supra note*, 5, 15 ir 16 konstatuojamosios dalys.

³⁶⁹ Mankowski, *op. cit.*, 6, 161 (Cituota iš: *van Lith*, Tarptautinė jurisdikcija ir komerciniai ginčai – vienodos ginčų dėl sutarčių taisyklės (Haga 2009) p. 86)

³⁷⁰ *Ibid.*

kategorijoms.³⁷¹ Pagal šią nuostatą ir jeigu nesusitarta kitaip, atitinkamos prievolės įvykdymo vieta yra parduodant prekes – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį prekės buvo ar turėjo būti pateiktos (7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio pirmoji įtrauka), ir teikiant paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos (7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antroji įtrauka).³⁷² Už šių sutarčių kategorijų ribų ir be jų egzistuoja tik gana nedidelė sutarčių dalis.³⁷³ Atsižvelgiant į Reglamento 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto c) papunktyje nustatytą a) ir b) papunkčių hierarchiją, a) papunktyje nustatyta jurisdikcijos taisyklė taikoma tik alternatyviai, jeigu nėra galimybės taikyti b) papunktyje esančios jurisdikcijos taisyklės.³⁷⁴

Teisės mokslininkai mano, kad praktikoje a) papunkčio taikymas yra išimtinis, o ne taisyklė.³⁷⁵ P. Mankowski cituojami teisės mokslininkai mano, jog „praktiniais tikslais pirmiausia turėtų būti pažvelgta į sutartį, t. y. ar joje yra konkretus susitarimas dėl įvykdymo vietos.³⁷⁶ Jeigu susitarimo dėl sutarties įvykdymo vietos nėra, reikėtų pradėti nuo b) papunkčio.³⁷⁷ Jei atitinkama sutartis nepatenka į b) papunkčio taikymo sritį, nes ta sutartis negali būti laikoma prekių pardavimo arba paslaugų teikimo sutartimi, reikia grįžti prie a) papunkčio.³⁷⁸ Taigi, a) papunkčio taikymas iš esmės yra neigiamai apibūdinamas pagal b) papunktį.³⁷⁹ 7 straipsnio 1 punkto a) papunkčio taikymo sritis iš esmės yra atimties klausimas, nes apima visas sutartis, likusias atėmus b) papunktyje nurodytas sutartis.³⁸⁰ Jei sutartis priklauso kuriai nors iš dviejų b) papunktyje nurodytų kategorijų, tačiau įvykdymo vieta, kaip nustatyta pagal b) papunktį, yra už ES ribų, c) papunktis pradeda veikti ir veda atgal į a) papunktį.³⁸¹ Todėl pirmiausia reikėtų išsiaiškinti, ar „ginčui kylančiam iš sutarties“ taikytinas b) papunktis, nes išskyrus klausimo kvalifikavimą kaip sutartinį, iškyla papildomų charakterizavimo klausimų.³⁸² Pvz. Belgijos teismas *Cour d'appel de Mons* 2021 m. birželio 24 d. pateiktame prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje *Ryanair DAC / Happy Flights Srl*, buvusi *Happy Flights Sprl*, C-386/21, ESTT klausia:

1. Ar reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies a) punktą reikia aiškinti taip, kad sąvoka „bylos, kylančios iš sutarčių“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima

³⁷¹ Mankowski, *supra note* 6: 161.

³⁷² LAT 2018 m. lapkričio 27 d. nutartis CB Nr. e3K-3-462-916/2018, 21 punktas.

³⁷³ Mankowski, *op. cit.* 6: 161.

³⁷⁴ *Supra note* 278, (Cituota iš: 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo byloje *Granarolo*, C-196/15, 30 ir 31 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

³⁷⁵ Mankowski, *op. cit.* 6: 162 (Cituota iš: *A-G Bot*, [2007] ECR I-3702, I-3717, 86 punktas)

³⁷⁶ *Ibid.*, (Cituota iš: *Rb. Haarlem* NIPR 2010 Nr. 86 p. 164, ir kt.).

³⁷⁷ *Ibid.*, (Cituota iš: Potocki, Patvirtintas raportas, RCDIP 100 (2011), 139, 144 ir toliau. = DMF 2011, 231, 234 ir kt.)

³⁷⁸ *Ibid.*, (Cituota iš: *Rb. Roterdamas* NIPR 2004 Nr. 156 p. 251; Gehri, *Komercinė teisė. Atsakomybės tarptautinėje civilinio proceso teisėje Šveicarijoje* (2002) p. 197).

³⁷⁹ *Ibid.*, (Cituota iš: *Rb. Leeuwarden* NIPR 2010 Nr. 484 p. 791; *Rb. Leeuwarden* NIPR 2010 Nr. 485 p. 793).

³⁸⁰ *Ibid.*, (Cituota iš: OLG Saarbrücken IPRax 2013, 74, 77).

³⁸¹ *Ibid.*, (Cituota iš: Mankowski, 7 straipsnio pastabos 141–144).

³⁸² *Ibid.*, (Cituota iš: Tagaras, CDE 2003, 399, 404).

ieškinį dėl kompensacijos, kuri [...] pareiškė skolų išieškojimo bendrovė, kuri yra trečioji šalis vežimo oro transportu sutarties atžvilgiu ir remiasi savo, kaip keleivio reikalavimų perėmėjos, statusu, nors ši bendrovė neįrodo, jog perėmė visas pradinės sutarties šalies teises ir pareigas?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalies a ir b punktus reikia aiškinti taip, kad prievolės, kuria grindžiamas ieškinys, įvykdymo vieta yra vežimo oro transportu sutarties įvykdymo vieta, t. y. skrydį vykdančio lėktuvo išvykimo ar atvykimo vieta arba, prireikus, kokia nors kita vieta?³⁸³

Tokių klausimų neturėtų kilti, jeigu 7 straipsnio 1 dalies a) papunktis būtų papildytas ir konkretizuotas naujos redakcijos reglamento 4 straipsnio 1 dalies blanketine norma. Kadangi galioja, taikomas ir interpretuojamas nepapildytas a) papunktis, verta pažymėti, kad minėtų teisės mokslininkų iki 2016 metų išreikšti samprotavimai apie b) papunktyje nurodytas taisyklės kaip *lex specialis* a) papunkčiui yra pagrįsti ne tik ESTT išaiškinimais 2013 metų *Corman-Collins* byloje³⁸⁴, bet ir vėlesnėje praktikoje.

2018 metais byloje *Saey Home & Garden* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė sužinoti, kaip aiškinti Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktą siekiant nustatyti, kuris teismas turi jurisdikciją nagrinėti reikalavimą dėl nuostolių atlyginimo nutraukus komercinio platinimo sutartį, dviejų skirtingose valstybėse narėse įsteigtų ir veikiančių bendrovių sudarytą dėl produktų komercinio platinimo trečios valstybės narės, kurios teritorijoje šios bendrovės neturi jokio filialo ar padalinio, nacionalinėje rinkoje.³⁸⁵ Siekiant atsakyti į šį klausimą reikia priminti, kad būtina atsižvelgti į Teisingumo Teismo išaiškinimą dėl Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto ir Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punkto, kuris taikomas ir Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punktui, kiek šios nuostatos gali būti laikomos lygiavertėmis³⁸⁶. *Saey Home & Garden* byloje Teisingumo Teismas „pirmiausia patikslino, kad „Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunktyje numatyti jurisdikciją turinčio teismo nustatymo kriterijai yra taikomi tik tuo atveju, jeigu nacionalinis teismas, nagrinėdamas ginčą, kilusį tarp šalių, kurias sieja ilgamečiai verslo santykiai, galėtų padaryti išvadą, kad tokių santykių pagrindas yra „prekių pirkimo–pardavimo sutartis“ arba „paslaugų teikimo sutartis“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Padarius tokią išvadą, nebūtų galima taikyti šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto a) papunktyje numatytos jurisdikcijos taisyklės. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į

³⁸³ EUR-lex, žiūrėta 2023 m. balandžio 5 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62021CN0386&from=EN>.

³⁸⁴ 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins*, C-9/12, EU:C:2013:860, 42 punktas.

³⁸⁵ 2018 m. kovo 8 d. Sprendimo *Saey Home & Garden*, C-64/17, EU:C:2018:173, 33 punktas.

³⁸⁶ 2017 m. birželio 15 d. Sprendimo *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 27 punktas.

c) papunktyje nustatyta a) ir b) papunkčių hierarchiją, a) papunktyje numatyta jurisdikcijos taisyklė taikoma tik alternatyviai, jeigu nėra galimybės taikyti b) papunktyje esančios jurisdikcijos taisyklės³⁸⁷.³⁸⁸ Plėtodamas reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio interpretavimą, siekiant nustatyti, ar komercinio platinimo sutartis, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra „prekių pirkimo–pardavimo sutartis“, ar „paslaugų teikimo sutartis“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, ESTT visų pirma išaiškino Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio pirmą ir antrą įtraukas.³⁸⁹ Šiuo tikslu šių sutarčių atvejais siekiant nustatyti jurisdikciją turintį teismą sąsajos kriterijus yra šioms sutartims labiausiai būdinga pareiga.³⁹⁰ Vadinasi, *sutartis, kuriai labiausiai būdinga pareiga yra daikto pristatymas, turi būti laikoma „prekių pirkimo–pardavimo“ sutartimi*, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio pirmą įtrauką.³⁹¹ Šioje byloje Teisingumo Teismas dar kartą priminė „ginčo kylančio iš sutarties“ ekonominio pagrįstumo kriterijų, kad „[...] *sutartis gali būti laikoma „paslaugų teikimo sutartimi“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antrą įtrauką,“ kur „[...] sąvoka „paslaugos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, reiškia mažų mažiausiai tai, kad jas teikianti šalis atlieka tam tikrą veiklą už atlyginimą. Dėl pirmojo šiame apibrėžime nurodyto kriterijaus, t. y. veiklos buvimo, remiantis Teisingumo Teismo praktika darytina išvada, jog reikalaujama, kad būtų atliekami pozityvaus pobūdžio veiksmai, o ne paprasčiausiai susilaikoma nuo veiksmų. [...] Dėl antrojo kriterijaus, t. y. atlyginimo, gaunamo už veiklą, pabrėžtina, kad jis neturi būti suprantamas siaurai, kaip pinigų sumos pervedimas.“³⁹²*

Autoriaus įsitikinimu Reglamento „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkto b) papunktyje nustatyti sąsajos su jurisdikciją turinčiu teismu kriterijai yra lygiaverčiai reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto b) papunktyje nustatytiems kriterijams, todėl yra taikomi tik tuo atveju, jeigu nacionalinis teismas, nagrinėdamas ginčą, kilusį tarp šalių, [...], galėtų padaryti išvadą, kad tokių santykių pagrindas yra „prekių pirkimo-pardavimo sutartis“ arba „paslaugų teikimo sutartis“, kaip suprantama pagal šią nuostatą.³⁹³ Priešingu atveju – ne „prekių pirkimo-pardavimo“ arba ne „paslaugų teikimo“ sutartims b) papunktis kaip a) papunkčio *lex specialis* nebus taikomas, o bus taikomas 7 straipsnio 1 punkto *lex generalis* – a) papunktis kartu su siūloma jį papildyti reglamento

³⁸⁷ *Supra note 290.*

³⁸⁸ 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarolo*, C-196/15, EU:C:2016:559, 30 ir 31 punktai; 2018 m. kovo 8 d. Sprendimo *Saey Home & Garden*, C-64/17, EU:C:2018:173, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija;

³⁸⁹ *Supra note 287*, 34 punktas.

³⁹⁰ 2010 m. vasario 25 d. sprendimas *Car Trim*, C-381/08, EU:C:2010:90, 31 ir 32 punktus ir 2017 m. birželio 15 d. Sprendimo *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 40 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija.

³⁹¹ 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarolo*, C-196/15, EU:C:2016:559, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

³⁹² 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Granarolo*, C-196/15, EU:C:2016:559, 37, 38 ir 40 punktai.

³⁹³ *Supra note 296*, 30 punktas.

„Briuselis Ibis“ 4 straipsnio 1 dalies blanketine norma, ir tokiu būdu bus užtikrintas sąvokos „ginčas, kylantis iš sutarties“ teleologinis interpretavimas.

2.1.3. c) bylos, kylančios iš sutarčių, kai netaikomas *lex specialis* a) papunkčiui

Toliau seka 7 straipsnio 1 punkto c) papunktis, kuris yra tam tikra staigmena, nes iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad tai yra tam tikra visa apimanti³⁹⁴ sąlyga, tačiau iš tikrųjų jos taikymo sritis yra labai ribota³⁹⁵ ir b) papunktyje numatytų „dviejų sutarčių rūšių atžvilgiu tapo visiškai subsidiari“³⁹⁶, t.y. tik pagalbinė funkcija.³⁹⁷ Susipažinus su labai negausia ESTT „Briuselis I“ 5 straipsnio 1 punkto c) papunkčio praktika³⁹⁸ ir žinant, kad šio reglamento 5 straipsnio 1 punkto nuostatos gali būti taikomos reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punktui tiek, kiek šios nuostatos gali būti laikomos lygiavertėmis³⁹⁹, sutiktina su generalinio advokato *Y. Bot* išvada, kad „Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b) papunkčio nuostatos tam tikru požiūriu yra „pagrindinė“ specialios jurisdikcijos taisyklė“⁴⁰⁰. „Iš esmės, kaip aiškiai nurodyta minėto reglamento 5 straipsnio 1 punkto c) papunktyje, a) papunktis taikomas tuomet, kai netaikomas b) papunktis“⁴⁰¹. Šie generalinio advokato *Y. Bot* 2007 metų samprotavimai apie reglamento „Briuselio I“ 5 straipsnio 1 punkto c) papunkčio taikymą „ginčiuose kylančiuose dėl sutarties“, turėję įtakos ESTT priimant sprendimus iki 2015 m. Sausio 10 d. įsigaliojant naujos redakcijos reglamentui, išdėstyti nurodytoje ESTT jurisprudencijoje⁴⁰², yra pakartoti vėlesnėje, ypač negausioje šio teismo praktikoje⁴⁰³, susijusioje su reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto c) papunkčio (ne)taikymo interpretavimu, atsakant į nacionalinių teismų užduotus prejudicinius klausimus. Pvz. Oficialioje ES interneto svetainėje „EUR-lex Prieiga prie Europos Sąjungos teisės“ tėra tik dvi nuorodos į „bylas, kurios turi įtakos“, reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto c) papunkčiui⁴⁰⁴.

³⁹⁴ Mankowski, *supra note*, 6: 161 (Cituota iš: *Kerameus* iš: *Liber amicorum Pierre Widmer* (2003), p. 163, 166).

³⁹⁵ *Falco Privatstiftung ir Thomas Rabitsch prieš Gisela Weller-Lindhorst*, (byla C-533/07) [2009] Rink. p. I-3327, I-3383, 40 punktas; *Corman-Collins SA prieš. La Maison du Whisky SA* (byla C-9/12), ECLI: EU:C:2013:860, 42 punktas; *Marc Brogsitter prieš Norman Watches EURL ir Karsten Fräßdorf gamybą* (byla C-519/12), ECLI:EU:C:2014:148, 28 punktas.

³⁹⁶ Mankowski, *op. cit.* 6: 162 (Cituota iš: 2007 m. vasario 15 d. (1) generalinio advokato *Y. Bot* išvada Byloje C-386/05, 86 punktas).

³⁹⁷ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 302.

³⁹⁸ Sprendimo *Peters Bauunternehmung* 13 punktas

³⁹⁹ Žr., pvz., 1992 m. birželio 17 d. Sprendimo *Handte prieš TMCS*, C-26/91, 18 punktą (ECLI:EU:C:1992:268); 1999 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *GIE Groupe Concorde ir kt.*, C-440/97, 24 punktą (ECLI:EU:C:1999:456); 2012 m. spalio 25 d. Sprendimas *Folien Fis cher und Fofitec*, C-133/11, 33 punktas (ECLI:EU:C:2012:664).

⁴⁰⁰ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *op. cit.*, 302.

⁴⁰¹ Mankowski, *op. cit.* 6: 162 (Cituota iš: *Corman-Collins SA prieš. La Maison du Whisky SA*, C-9/12, ECLI:EU:C:2013:860, 42 punktas).

⁴⁰² *Ibid.*, (Cituota iš: *Corman-Collins SA prieš. La Maison du Whisky SA*, C-9/12, ECLI:EU:C:2013:860, 42 punktas).

⁴⁰³ 2018 m. kovo 8 d. Sprendimo *Saey Home & Garden*, C 64/17, EU:C:2018:173, 34 punktas.

⁴⁰⁴ EUR-lex, žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d.,

Minėtoje *Saey Home & Garden* byloje *Tribunal da Relação do Porto* (Porto apeliacinis teismas, Portugalija) 2016 m. lapkričio 10 d. nutartimi pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą su trylika (13) prejudicinių klausimų, tarp kurių buvo vienas klausimas dėl 4 straipsnio 1 dalies ir du klausimai dėl 7 straipsnio a) ir c) papunkčiais:

„1. Ar ieškinys turi būti pareikštas Belgijos teismuose, vadovaujantis Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu principu, nes Belgija yra šalis, kurioje atsakovė turi savo buveinę ir faktinę veiklos vietą?

2. Ar ieškinys turi būti pareikštas Portugalijos teismuose, vadovaujantis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 [punkto] a ir c papunkčiais (atsižvelgiant į to paties reglamento 5 straipsnio 1 dalį), nes jis susijęs su ginču, kilusiu dėl komercinio platinimo sutarties, ir pagal šią sutartį kylančios tarpusavio prievolės turėjo būti vykdomos Portugalijoje?

3. Ar ieškinys turi būti pareikštas Ispanijos teismuose, vadovaujantis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 [punkto] a ir c papunkčiais (atsižvelgiant į to paties reglamento 5 straipsnio 1 dalį), nes jis susijęs su ginču, kilusiu dėl komercinio platinimo sutarties, ir pagal šią sutartį kylančios tarpusavio prievolės turėjo būti vykdomos Ispanijoje? [...]“.⁴⁰⁵

Atsakydamas į šioje byloje užduotus, su 7 straipsnio 1 dalies c) punkto taikymu susijusius klausimus Teisingumo Teismas tik pakartojo savo anksčiau suformuotą šios normos interpretavimą⁴⁰⁶, tačiau nustatęs, kad byloje taikytinos b) papunktyje esančios jurisdikcijos taisyklės, plačiau dėl c) papunkčio taikymo nepasisakė.

Kareda byloje *S. Benkö*, Austrijos Respublikos pilietis, gyvenantis Austrijoje, kreipėsi į *Landesgericht St. Pölten* (Sankt Pölten apygardos teismas, Austrija) pateikdamas ieškinį buvusiai partnerei *S. Kareda*, Estijos Respublikos pilietei, gyvenančiai nežinomu adresu Estijoje, siekdamas susigrąžinti 17 145,41 EUR sumą su palūkanomis ir bylinėjimosi išlaidomis.⁴⁰⁷ Austrijos Aukščiausiasis Teismas (*Oberster Gerichtshof*) sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, tarp kurių buvo klausimas susijęs su 7 straipsnio 1 punkto c) papunkčiu:

„[...] ar vieno skolininko reikalavimo dėl grąžinimo (kompensacijos reikalavimas ir (arba) atgręžtinis reikalavimas) kitam skolininkui pagal šią kredito sutartį įvykdymo vieta nustatoma:

a) pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antrą įtrauką („teikiant paslaugas“) arba

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A62016CN0249> ir <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A62017CN0064>.

⁴⁰⁵ *Ibid.*, 16 punktas.

⁴⁰⁶ 2016 m. liepos 14 d. sprendimas *Granarolo*, C-196/15, EU:C:2016:559, 30 ir 31 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija.

⁴⁰⁷ 2017 m. birželio 15 d. sprendimas *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 18 punktas.

b) pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto c papunktį kartu su a papunkčiu pagal *lex causae* (taikytiną teisę)? [...] ⁴⁰⁸

Šioje byloje Teisingumo Teismas apskritai nepasisakė dėl galimybės taikyti reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto c) papunktį, todėl ši norma turėtų būti interpretuojama pagal generalinio advokato *Y. Bot* 2007 m. išvadą ⁴⁰⁹, pagal kurią vėlesnėje ESTT jurisprudencijoje interpretuotos ir ankstesnių ES teisės aktų – Briuselio konvencijos ir reglamento „Briuselis I“ normos ⁴¹⁰, reglamentuojančios specialiąją jurisdikciją. Pvz. „Teritorinė jurisdikcija *byloje dėl sutarties* turės būti nustatyta remiantis Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b) papunktyje apibrėžtais sąsajos kriterijais, jeigu pagrindinėje byloje aptariama sutartis yra prekių pardavimo ar paslaugų teikimo sutartis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Kaip numatyta Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto c) papunktyje, tik tais atvejais, kai sutartis nepatenka nė į vieną šių kategorijų, teismo jurisdikcija turi būti nustatoma remiantis Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a) papunktyje numatytais sąsajos kriterijais“ ⁴¹¹. Šioje citatoje reglamentą „Briuselis I“ pakeitus reglamentu „Briuselis Ibis“ gautume 7 straipsnio 1 punkto c) papunkčio taikymo interpretavimą „byloms, kylančioms iš sutarčių“, kai netaikomas *lex specialis* a) papunkčiui:

„...Teritorinė jurisdikcija „byloje dėl sutarties“ turės būti nustatyta remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunktyje apibrėžtais sąsajos kriterijais, jeigu pagrindinėje byloje aptariama sutartis yra prekių pardavimo ar paslaugų teikimo sutartis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Kaip numatyta Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto c) papunktyje, tik tais atvejais, kai sutartis nepatenka nė į vieną šių kategorijų, teismo jurisdikcija turi būti nustatoma remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a) papunktyje numatytais sąsajos kriterijais“ ⁴¹².

Atsižvelgiant į tokią skurdžią ESTT jurisprudenciją dėl reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto c) papunkčio taikymo ir interpretavimo, generalinio advokato *Yves Bot* dar 2007 m. padaryta išvada ⁴¹³, autoriaus įsitikinimu, turėtų būti interpretuojama sekančiai:

⁴⁰⁸ 2017 m. birželio 15 d. sprendimas *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 25 punktas.

⁴⁰⁹ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 302.

⁴¹⁰ „Be to, kadangi Reglamentas Nr. 44/2001, kiek tai susiję su santykiais tarp valstybių narių, pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo ([OL L 299, 1972, p. 32](#)), iš dalies pakeistą konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos (toliau – Briuselio konvencija), Teisingumo Teismo pateiktas Briuselio konvencijos nuostatų išaiškinimas taikomas ir reglamento nuostatomis, kai šių instrumentų nuostatas galima laikyti lygiavertėmis“ (žr., be kita ko, 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *ÖFAB*, C-147/12, 28 punktą).

⁴¹¹ šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Falco Privatstiftung ir Rabitsch*, C-533/07, [Rink. p. I-3327](#), 40 punktas; 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins SA*, C-9/12, 42 punktas; 2014 m. kovo 13 d. Sprendimo *Marc Brogssitter prieš Fabrication de Montres Normandes EURL, Karsten Fräßdorf*, C-548/12, 28 punktas.

⁴¹² *Op. cit.*, 410.

⁴¹³ 2007 m. vasario 15 d. generalinio advokato *Y. Bot* išvada, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:105, 131 punktas.

„Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio nuostatos tam tikru požiūriu yra „pagrindinė“ specialios jurisdikcijos taisyklė, ir „ginče kylančiame iš sutarties“ iš esmės, kaip aiškiai nurodyta šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto c) papunktyje, a) papunktis – *lex generalis*, taikomas tuomet, kai netaikomas b) papunktis – *lex specialis*, a) papunkčiui“.⁴¹⁴

Apibendrinant reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto c) papunkčiui nustatytus sąsajos kriterijus darytina išvada, jog siūlomas šio reglamento 7 straipsnio 1 dalies *lex generalis* – a) papunkčio papildymas blanketine 4 straipsnio 1 dalies norma žymiai palengvintų ne tik sąvokos „ginčo kylančio iš sutarties“ apibrėžtumą, bet ir užtikrintų specialiosios jurisdikcijos nuspėjamumą, teisinio tikrumo, ekonominio pagrįstumo ir tinkamo teisingumo vykdymo principų veiksmingumą, „bylose, kylančiose iš sutarčių“, kai netaikomas šio reglamento 7 straipsnio 1 dalies *lex specialis* a) papunkčiui.

⁴¹⁴ Generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, *supra note*, 302.

IŠVADOS

1. Reglamentas „Briuselis Ibis“ detaliai necharakterizuoja sąvokos „ginčas, kylantis iš sutarties“ kriterijų. Šios sąvokos esminis kriterijus – sutartinės prievolės įvykdymo vieta, nustatytas 7 straipsnio 1 punkte a) papunktyje, suteikia sutarties šalims galimybę susitarti dėl bet kokios, tinkamos šalims prievolės įvykdymo vietos – tiek valstybėje narėje, tiek trečiojoje šalyje, tiek atvirojoje jūroje, tiek kosmose, tiek internete. Šis kriterijus, nors ir būdamas pagrindine specialiosios jurisdikcijos norma (*lex generalis*) 7 straipsnio 1 punkto b) ir c) papunkčių atžvilgiu, neužtikrina sąvokos „ginčas kylantis iš sutarties“ teisinio tikrumo, „ginčo kylančio iš sutarties“ jurisdikcijos nuspėjamumo ir tinkamo teisingumo įvykdymo tais atvejais, kai, įgyvendinant sutarties šalių autonomijos principą, tarp šalių sudarytoje sutartyje nėra susitarta dėl prievolės įvykdymo vietos ir nėra įvykdymo vietos teismo. Tokiais atvejais atsakymo į išskylančią specialiosios jurisdikcijos nustatymo klausimą šalys neras nei 7 straipsnio 1 punkto b) papunktyje, įvardinamame *lex specialis* a) papunkčiui, nei vadinamojoje staigmenoje – c) papunktyje.
2. Atsižvelgiant į pirmos išvados teikiamą pasiūlymą papildyti reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunktį ir į tai, kad specialiosios jurisdikcijos taisyklės turi būti interpretuojamos siaurai ir negalima jų aiškinti plačiau, nei reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 dalyje aiškiai įtvirtinti atvejai, reglamente „Briuselis Ibis“ identifikavus „ginčo, kylančio iš sutarties“ sąvokos kriterijų „įvykdymo vieta“, jį siejant su atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcija, kai „įvykdymo vieta yra geografiškai neribota vieta“ arba „jeigu prievolė turi kelias vykdymo vietas“ arba „nėra prievolės įvykdymo vietos teismo“, ESTT sumažės prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose, susijusiose su „ginču, kylančiu iš sutarties“, bus užtikrintas ir stiprinamas teisinio tikrumo ir jurisdikcijos nuspėjamumo principų įgyvendinimas bei tinkamo teisingumo vykdymas.
3. Teisingumo Teismo išplėsta sąvoka „paslaugos“ dėl jų atlyginimo ir paties atlyginimo sąvokos išplėtimas nematerialiai naudai, suponuoja logišką išvadą, kad „ginčo, kylančio iš sutarties“ sąvokos nuspėjamumo ir ekonominio pagrįstumo tikslais reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antrą įtrauką reikia papildyti žodžiu „atlygintinos“.

PASIŪLYMAI

1. Atsižvelgiant į pirmosios išvados argumentus, siūloma papildyti reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto a) papunktį blanketine norma - šio reglamento 4 straipsnio 1 punktą, ir išdėstyti taip:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

1) a) byloje, kylančiose iš sutarties – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose. Jeigu prievolės įvykdymo vieta ir įvykdymo vietos teismas sutartyje necharakterizuoti, taikoma 4 straipsnio 1 dalis.“

2. Atsižvelgiant į trečiosios išvados argumentus reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto b) papunkčio antrą įtrauką reikia papildyti žodžiu „atlygintinos“ ir ją išdėstyti sekančiai:

„- teikiant atlygintinas paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos“.

ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS

Šiame darbe buvo analizuota „ginčo, kylančio iš sutarties“ pagal reglamentą „Bruselis Ibis“ sąvokos turinio nustatymo problematika. Pirmiausia tyrime buvo siekiama atskleisti „ginčo, kylančio iš sutarties“ sąvokos turinį sudarančių kriterijų sampratą, teisinį reglamentavimą ir raidą. Taip pat, analizuota „ginčo, kylančio iš sutarties“ šalių galimybė pasirinkti sutartinių prievolių „įvykdymo vietą“, ir tokio pasirinkimo sąlygas. Tinkamo teisingumo administravimo, teisinio tikrumo ir nuspėjamumo, ekonominio principų interpretavimo kontekste vertintos taisyklės, kuriomis vadovaujantis, nustatomas teismas turintis teisę nagrinėti šalių „ginčą, kylantį iš sutarties“ pagal reglamentą „Bruselis Ibis“. Analizuota doktrininė literatūra ir teismų jurisprudencija leido nustatyti reglamente „Bruselis Ibis“ įtvirtintų „ginčo, kylančio iš sutarties“ kriterijų reikšmę ir paties reglamento trūkumus.

Reikšminiai žodžiai: *ginčas, kylantis iš sutarties, reglamentas „Bruselis Ibis“, jurisdikcija.*

This work analysed the problem of determining the content of the notion of the “dispute in matter relating to a contract” under the Brussels Ibis Regulation. Firstly, the study sought to reveal the concept, legal regulation and development of the criteria constituting the content of the notion of the „dispute in matter relating to a contract“. In addition, the possibility of a ‘matters relating to contract’ and the conditions for choosing the "place of performance" of contractual obligations were analysed. According to this, the rules of interpreting the principles of proper administration of justice, legal certainty and predictability, and of economic feasibility were evaluated which determine which court has jurisdiction to examine the parties' "dispute in a matter relating to a contract" under the Brussels Ibis Regulation. The analysis of the doctrinal literature and judicial jurisprudence made it possible to establish in the regulation "Brussels Ibis" the requirements of the asserted criteria of the "dispute in matter relating to a contract" and the regulation itself.

Keywords: *dispute in matter relating to a contract, regulation "Brussels Ibis", jurisdiction.*

SANTRUMPA LIETUVIŲ KALBA

Dalius Urbšys. „Ginčo kylančio iš sutarties“ sąvoka pagal Briuselio I bis reglamentą. Magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. Katažyna Bogdzevič. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Teisės mokykla, Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės institutas, 2023.

Europoje ir Europos Sąjungoje civiliniai ir komerciniai santykiai neįsivaizduojami be sutarčių tarp šalių, kurių gyvenamoji (buveinės) vieta yra skirtingose valstybės narėse ar EEE valstybėse. ES nuolat gyvenančių asmenų teisinės apsaugos stiprinimas, suteikiant ieškovui galimybę lengvai patekti į teismą, kuriame jis gali nuspręsti iškelti bylą, o atsakovui – pagrįstai numatyti, kuriame teisme jam gali būti iškelta byla, yra vienas iš pagrindinių visos Briuselio režimo tikslų. Kitaip tariant, šiuolaikinė visuomenė ir ekonomika negalėtų apsieiti be civilinių ir komercinių sutarčių, kurios susiję su daugiau nei viena valstybe. Sudarytų sutarčių pagrindu gaminamos, transportuojamos ir parduodamos prekės ne vienoje, o keliose ES valstybės narėse, sutartinės paslaugos taip pat teikiamos visoje ES. Dauguma šias prekes gaminančių, gabenančių ar parduodančių ir paslaugas teikiančių asmenų faktiškai susiduria su situacija, kai jų sutartiniuose santykiuose kyla ginčai. Iš to kyla ne viena problema, t. y. neaišku, kurios valstybės teismai turi jurisdikciją nagrinėti „ginčą kylantį iš sutarties“ – ar prekes gaminančios valstybės, teismas, ar prekių pristatymo vietos teismas, ar teismas valstybės narės, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos, ar šalies gyvenamosios (buveinės) vietos teismas, nes pagal sutartį nebuvo numatyta paslaugų teikimo vieta nei vienoje valstybėje narėje.

Atsižvelgiant į minėtą problematiką, pirmoje darbo dalyje siekiama identifikuoti tarptautinės privatinės teisės „ginčo kylančio iš sutarties“ sąvokos teisinius šaltinius, jų raidą ir šios sąvokos doktrininius pagrindus. Antroje dalyje atliekama kompleksiška reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto normų, reglamentuojančių atskirų kategorijų sutartis, analizė, vertinamos kiekvienos sutarties, iš kurios kyla ginčas, teigiamos ir neigiamos pusės teisės doktrinoje ir ESTT jurisprudencijoje, ir tai ar įtvirtinti reglamento pakeitimai iš tikrųjų užtikrina didesnę nuspėjamumą ir teisinį saugumą civilinių ir komercinių santykių šalims, o ne kelia pavojų jurisdikcijos režimo teisiniam tikrumui ir veiksmingumui.

Tyrimas atliktas analizuojant tarptautinės privatinės teisės mokslininkų darbus, aktualią ESTT jurisprudenciją. Darbo pabaigoje pateiktos išvados ir siūlymai dėl reglamento „Briuselis Ibis“ 7 straipsnio 1 punkto papildymo.

SANTRUMPA ANGLŲ KALBA

Dalius Urbšys. The notion of "dispute in matter relating to a contract" under the Brussels I bis Regulation. Master's thesis. Head: prof. dr. Katažyna Bogdzevič. Vilnius: Mykolas Romeris University, Law School, Institute of International and European Union Law, 2023.

The civil and commercial relations are unthinkable without contracts between persons whose place of residence is (domiciled) in different Member States of the European Union or EEA states. Strengthening the legal protection of those permanently residing in the EU, giving the claimant easy access to the court where he can decide to bring proceedings and for the defendant to reasonably foresee in which court he may be sued, is one of the main objectives of the entire Brussels regime. In other words, modern society and the economy could not do without civil and commercial contracts that relate to more than one state. Since concluded contracts, goods are produced, transported and sold in not one but several EU Member States, and contractual services are also provided throughout the EU. The majority of those who produce, transport, or sell these goods and provide services are in fact faced with a situation in which disputes arise in matter relating to a contract of their contractual relations. This raises a number of problems, namely the courts of which country have jurisdiction to hear a 'dispute in matter relating to a contract', whether the court in the country of manufacture, whether the court of the place of delivery of the goods, whether the court of the Member State in which the services were or should have been provided under the contract, whether the court of the place of residence of the person since the contract did not provide for the place of performance of the services in any of the Member States.

In view of the above-mentioned problematics, the first part of the work seeks to identify the legal sources of the notion of "dispute arising from the contract" in international private law, their development, and the doctrinal foundations of this concept. The second part carries out a complex analysis of the provisions of Article 7(1) of the Brussels I bis Regulation governing individual categories of contracts, assesses the positive and negative sides of each contract from which the dispute arises in the legal doctrine and the case-law of the CJEU, and whether the amendments to the regulation actually provide greater predictability and legal certainty for the parties to civil and commercial relations, rather than jeopardising the legal certainty of the jurisdictional regime and Efficiency.

The study was carried out by analyzing the works of scientists of private international law, relevant jurisprudence of the CJEU. At the end of the work, conclusions and proposals were made on the addition of Article 7(1) of the Brussels I bis Regulation.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Suvestinė redakcija nuo 2023-05-01). LRS, žiūrėta 2023 m. kovo 31 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr>
2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (Suvestinė redakcija nuo 2023-01-01). LRS, žiūrėta 2023 m. vasario 27 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2E7C18F61454/asr>

Europos Sąjungos teisės aktai

3. 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo. Suvestinė redakcija CF 498Y0126(01). OL L 299 , 31/12/1972 P. 0032 – 0042, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:41968A0927\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:41968A0927(01))
4. 1988 m. rugsėjo 16 d. Lugane priimta Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo. OL L 319 , 25/11/1988 P. 0009 – 0048, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A41988A0592>
5. 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo ir prie Protokolo dėl jos išaiškinimo Teisingumo Teismo su pakeitimais, padarytais Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimas ir jų pataisymai, padaryti pagal Graikijos Respublikos stojimo konvenciją (89/535/EEB). OL L 285, 3.10.1989, p. 1–98, žiūrėta 2023m. kovo 14 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A41989A0535>
6. 1991 m. vasario 4 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 295/91 nustatantis bendras kompensavimo už atsisakymą vežti reguliariu oro transportu taisykles. OL L 36, 8.2.1991, p. 5–7, žiūrėta 2023 m. kovo 20 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A31991R0295>
7. 1998 m. gruodžio 28 d. Proposal for a Council Regulation (EC) on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. OL C 376 E , 28/12/1999 P. 0001 – 0017, žiūrėta 2023 m. vasario 11 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A51999PC0348>
8. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo

sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. OL L 12, 2001 1 16, p. 1, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32001R0044&qid=1674597205753>

9. 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantys Reglamentą (EEB) Nr. 295/91. OL L 046 , 17/02/2004 p. 0001 – 0008, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32004R0261>

10. 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I). OL L 177, 4.7.2008, p. 6–16, žiūrėta 2023 m. vasario 27 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32008R0593>

11. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos 2012/C 326/01. OL C 326 , 26/10/2012 p. 0001 – 0390, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

12. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija). OL L 351, 20.12.2012, p. 1–32, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A32012R1215>

Teismų praktika

Europos Teisingumo Teismo jurisprudencija:

13. 1976 m. spalio 6 d. sprendimas *De Bloos prieš Bouyer*, 14/76, ECLI:EU:C:1976:134, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A61976CJ0014>

14. 1976 m. lapkričio 30 d. sprendimas *Handelskwekerij G. J. Bier BV prieš Mines de potasse d'Alsace SA*, 21/76, ECLI:EU:C:1976:166, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61976CJ0021>

15. 1976 m. spalio 14 d. sprendimas *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG prieš Eurocontrol*, C-29/76, ECLI:EU:C:1976:137, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:61976CJ0029>

16. 1976 m. gruodžio 12 d. sprendimas *Tessili prieš Dunlop*, 12/76, ECLI:EU:C:1976:133, žiūrėta 2022-01-07,

- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61976CJ0012>
17. 1980 m. sausio 17 d. sprendimas *Zelger prieš Salinitri*, 56/79, ECLI:EU:C:1980:15, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61979CJ0056>
18. 1982 m. kovo 4 d. sprendimas *Effer SpA prieš Hans-Joachim Kantner*, 38/81, ECLI:EU:C:1982:79, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61981CJ0038>
19. 1983 m. kovo 22 d. sprendimas *Martin Peters Bauunternehmung GmbH prieš Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging*, 34/82, EU:C:1983:87, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61982CJ0034>
20. 1987 m. sausio 15 d. sprendimas *Hassan Shenavai prieš Klaus Kreischer*, C-266/85, ECLI:EU:C:1987:11, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61985CJ0266>
21. 1988 m. kovo 8 d. sprendimas *SPRL Arcado prieš SA Haviland*, 9/87, EU:C:1988:127, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=ecli:ECLI:EU:C:1988:127>
22. 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Athanasios Kalfelis prieš Bankhaus Schröder*, 189/97, ECLI:EU:C:1988:459, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61987CJ0189>
23. 1989 m. vasario 15 d. sprendimas *Six Constructions Ltd prieš Paul Humbert*, 32/88, ECLI:EU:C:1989:68, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61988CJ0032>
24. 1992 m. birželio 17 d. sprendimas *Jakob Handte & Co. GmbH prieš Traitements Mécanochimiques des Surfaces SA*, C-26/91, ECLI:EU:C:1992:268, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61991CJ0026>
25. 1993 m. liepos 13 d. sprendimas *Mulox IBC Ltd prieš Hendrick Geels*, C-125/92, ECLI:EU:C:1993:306, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61992CJ0125>
26. 1994 m. birželio 29 d. sprendimas *Custom Made Commercial Ltd. prieš Stawa Metallbau GmbH*, C-288/92, ECLI:EU:C:1994:268, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61992CJ0288>
27. 1995 m. kovo 7 d. sprendimas *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL ir Chequepoint International Ltd prieš Presse Alliance SA*, C-68/93, ECLI:EU:C:1995:61, žiūrėta 2023 m. vasario 20 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:61993CJ0068>

28. 1997 m. liepos 3 d. sprendimas *Francesco Benincasa prieš Dentalkit Srl.*, C-269/95, ECLI:EU:C:1997:337, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=43682&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1226113>
29. 1998 m. spalio 27 d. sprendimas *Réunion européenne SA ir kt. prieš Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV ir Capitaine commandant le navire „Alblasgracht V002“*, C-51/97, ECLI:EU:C:1998:509, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0051>
30. 1999 m. rugsėjo 28 d. sprendimas, *GIE Groupe Concorde prieš The Master of the vessel Suhadiwarno Panjan*, C-440/97, ECLI:EU:C:1999:456, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=44733&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1025476>
31. 2000 m. liepos 13 d. sprendimas *Group Josi Reinsurance Company SA prieš Universal General Insurance Company (UGIC)*, 412/98, ECLI:EU:C:2000:399, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61998CJ0412>
32. 2002 m. vasario 19 d. sprendimas *Besix SA prieš WABAG ir Plafog*, C-256/00, ECLI:EU:C:2002:99, žiūrėta 2022 m. sausio 7 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=46720&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1014607>
33. 2002 m. liepos 11 d. sprendimas *Rudolf Gabriel*, C-96/00, ECLI:EU:C:2002:436, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47097&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1156236>
34. 2002 m. rugsėjo 17 d. sprendimas *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA prieš Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH (HWS)*, C-334/00, ECLI:EU:C:2002:499, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0334>
35. 2002 m. spalio 1 d. sprendimas *Verein für Konsumenteninformation prieš Karl Heinz Henkel*, C-167/00, ECLI:EU:C:2002:555, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:62000CJ0167>
36. 2004 m. sausio 15 d. sprendimas *Freistaat Bayern prieš Jan Blijdenstein*, C-433/01, ECLI:EU:C:2004:21, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=48852&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1169709>

37. 2004 m. vasario 5 d. sprendimas *Frahuil SA prieš Assitalia SpA*, C-265/02, ECLI:EU:C:2004:77, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionId=DBE7F7E11F4C7ACEAF9E7600011F117D?text=&docid=48893&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1139669>
38. 2004 m. birželio 10 d. sprendimas *Rudolf Kronhofer prieš Marianne Maier, Christian Möller, and Others*, C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62002CJ0168>
39. 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Petra Engler prieš Janus Versand GmbH*, C-27/02, ECLI:EU:C:2005:33, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49850&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1287935>
40. 2005 m. kovo 1 d. (didžioji kolegija) sprendimas *Andrew Owusu v N. B. Jackson*, C-281/02, ECLI:EU:C:2005:120, žiūrėta 2023 m. sausio 28 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=55027&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1219379>
41. 2006 m. liepos 13 d. sprendimas *Reisch Montage AG prieš Kiesel Baumaschinen Handels GmbH*, C-103/05, ECLI:EU:C:2006:471,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=56470&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1173456>
42. 2007 m. gegužės 3 d. sprendimas *Color Drack GmbH v Lexx International Vertriebs GmbH*, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=61471&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1142126>
43. 2008 m. spalio 2 d. sprendimas *Nicole Hassett prieš South Eastern Health Board ir Cheryl Doherty prieš North Western Health Board*, C-372/07, ECLI:EU:C:2008:534, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=68909&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1290093>
44. 2009 m. balandžio 23 d. sprendimas *Draka NK Cables Ltd, AB Sandvik international, VO Sembodja BV ir Parc Healthcare International Limited prieš Omnipol Ltd.*, C-167/08, ECLI:EU:C:2009:263, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=77986&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1292607>
45. 2009 m. balandžio 23 d. sprendimas *Falco Privatstiftung and Thomas Rabitsch prieš Gisela*

Weller-Lindhorst, C-533/07, ECLI:EU:C:2009:257, žiūrėta 2023 m. sausio 28 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=77990&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1230482>

46. 2009 m. gegužės 14 d. sprendimas *Renate Ilsinger v Martin Dreschers*, C-180/06, ECLI:EU:C:2009:303, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=73917&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1217842>

47. 2009 m. liepos 16 d. sprendimas *Zuid-Chemie BV prieš Filippo's Mineralenfabriek NV/SA*, C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A62008CJ0189>

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija:

48. 2010 m. vasario 25 d. sprendimas *Car Trim GmbH v KeySafety Systems Srl.*, C-381/08, EU:C:2010:90, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=72407&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1293812>

49. 2010 m. kovo 11 d. sprendimas *Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH prieš Silva Trade SA*, C-19/09, EU:C:2010:137, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=79844&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1295722>

50. 2010 m. gegužės 10 d. (didžioji kolegija) sprendimas *TNT Express Nederland BV v AXA Versicherung AG*, ECLI:EU:C:2010:243, žiūrėta 2023 m. sausio 21 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=81174&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1172614>

51. 2011 m. kovo 10 d. sprendimas *Electrosteel Europe SA prieš Edil Centro SpA*, C-87/10, ECLI:EU:C:2011:375, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=124882&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1296346>

52. 2022 m. liepos 11 d. sprendimas *Rudolf Gabriel*, C-96/00, ECLI:EU:C:2002:436, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47097&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1603435>

53. 2011 m. spalio 18 sprendimas *Realchemie Nederland BV prieš Bayer CropScience AG*, C-406/09, ECLI:EU:C:2011:668, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,

- <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111401&pageIndex=0&olang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1273783>
54. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas *eDate Advertising GmbH ir kt. prieš X ir Société MGN LIMITED*, C-509/09 ir C-161/10, ECLI:EU:C:2011:685, žiūrėta, 2022 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111742&pageIndex=0&olang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1297153>
55. 2012 m. spalio 25 d. sprendimas *Folien Fischer AG and Fofitec AG prieš Ritrama SpA*, C-133/11, ECLI:EU:C:2012:664, žiūrėta 2023 m. sausio 28 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=128908&pageIndex=0&olang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1221044>
56. 2013 m. gegužės 16 d. sprendimas *Melzer prieš MF Global UK Ltd*, C-228/11, EU:C:2013:305, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=137427&pageIndex=0&olang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299314>
57. 2013 m. kovo 14 d. sprendimas *Česká spořitelna, a.s. prieš Gerald Feichter*, C-419/11, ECLI:EU:C:2013:165, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=135027&pageIndex=0&olang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1216465>
58. 2013 m. liepos 18 d. sprendimas *ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB prieš Frank Koot and Evergreen Investments BV*, C-147/12, ECLI:EU:C:2013:490, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=139747&pageIndex=0&olang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299774>
59. 2013 m. rugsėjo 12 d. sprendimas *The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs prieš Sunico ApS ir kiti*, C-49/12, ECLI:EU:C:2013:545, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=140942&pageIndex=0&olang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1278654>
60. 2013 m. spalio 17 d. sprendimas *OTP Bank Nyilvánosán Működő Részvénytársaság prieš Hochtief Solution AG*, C-519/12, EU:C:2013:674, žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:62012CJ0519>
61. 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimas *Corman-Collins SA v La Maison du Whisky SA*, C-9/12, EU:C:2013:860, žiūrėta 2023 m. kovo 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=145906&pageIndex=0&olang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1232098>
62. 2014 m. kovo 13 d. sprendimas *Marc Brogitter prieš Norman Watches EURL ir Karsten*

- Fräßdorf*, C-548/12, EU:C:2014:148, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=149139&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1302492>
63. 2014 m. birželio 5 d. sprendimas, C-360/12, *Coty Germany GmbH prieš. First Note Perfumes NV*, ECLI:EU:C:2014:1318, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=153309&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1302961>
64. 2015 m. sausio 28 d. sprendimas *Harald Kolassa v Barclays Bank plc*, C-375/13, EU:C:2015:37, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=161845&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1196788>
65. 2016 m. balandžio 20 d., sprendimas *Profit Investment SIM SpA prieš Stefano Ossi ir kt.*, CLI:EU:C:2016:282, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=176721&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1215138>
66. 2016 m. liepos 14 d. sprendimas *Granarolo SpA prieš Ambrosi Emmi France SA*, C-196/15, ECLI:EU:C:2016:559, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=181683&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1304969>
67. 2017 m. birželio 15 d. Sprendimo *Saale Kareda prieš Stefan Benkö*, C-249/16, EU:C:2017:472, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=191809&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1306209>
68. 2018 m. kovo 7 d. sprendimas *flightright GmbH prieš Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA, Roland Becker prieš Hainan Airlines Co. Ltd ir Mohamed Barkan ir kt. prieš Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA*, C-274/16, C-447/16 ir C-448/16, EU:C:2018:160, žiūrėta 2023 m. kovo 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200011&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1198849>
69. 2018 m. kovo 7 d. sprendimas *E.ON Czech Holding AG prieš Michael Dédouch ir kt.*, C-560/16, ECLI:EU:C:2018:167, žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200014&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1306934>
70. 2018 m. kovo 8 d. sprendimas *Saey Home & Garden NV/SA prieš Lusavouga-Máquinas e Acessórios Industriais SA*, C-64/17, EU:C:2018:173, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200063&pageIndex=0&oclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1309086>

71. 2018 m. rugsėjo 12 d. sprendimas *Helga Löber prieš Barclays Bank plc*, C-304/17, EU:C:2018:701, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=205609&pageIndex=0&oclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1309701>
72. 2018 m. lapkričio 15 d. sprendimas *Hellenische Republik prieš Leo Kuhn*, C-308/17, EU:C:2018:911, žiūrėta 2023 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=208637&pageIndex=0&oclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1311348>
73. 2018 m. spalio 4 d. sprendimas *Feniks Sp. z o.o. prieš Azteca Products & Services SL*, C-337/17, EU:C:2018:805, žiūrėta 2022 m. sausio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206435&pageIndex=0&oclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1316435>
74. 2019 m. gegužės 8 d. sprendimas *Brian Andrew Kerr prieš Pavlo Postnov ir Natalia Postnova*, C-25/18, EU:C:2019:376, žiūrėta 2023 m. kovo 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213851&pageIndex=0&oclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1234829>
75. 2019 m. lapkričio 19 d. sprendimas *NA-Industrija nafte d.d. and Others prieš Ljublanska banka d.d.*, C-200/19, ECLI:EU:C:2019:985, žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:62019CO0200>
76. 2020 m. vasario 26 d. prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *mBank S.A. prieš PA*, C-98/20, žiūrėta 2023 m. kovo 20 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62020CN0098&from=EN>
77. 2020 m. lapkričio 24 d. (didžioji kolegija) sprendimas *Wikingerhof GmbH & Co. KG prieš Booking.com BV*, C-59/19, ECLI:EU:C:2020:950, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=234206&pageIndex=0&oclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1200196>
78. 2021 m. birželio 24 d. prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *Ryanair DAC / Happy Flights Srl, buvusi Happy Flights Sprl*, C-386/21, žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62021CN0386&from=EN>.
79. 2021 m. kovo 26 d. prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *Paypal (Europe) Sàrl et Cie, SCA prieš PQ*, C-190/21, žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:62021CN0190&from=EN>

80. 2021 m. spalio 6 d. sprendimas *Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad v TOTO SpA - Costruzioni Generali and Vianini Lavori SpA*, C-581/20, ECLI:EU:C:2021:808, žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62020CJ0581>

Generalinių advokatų nuomonės / išvados

81. 1998 m. vasario 5 d. generalinio advokato G. Cosmas išvada, *Réunion européenne ir kt.*, C-51/97, EU:C:1998:45, 2023 m. vasario 20 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61997CC0051>
82. 2001 m. rugsėjo 27 d. generalinio advokato Alber išvada, *Besix SA prieš Wasserreinigungsbau Alfred Kretzschmar GmbH & Co. KG (WABAG) ir Planungs- und Forschungsgesellschaft Dipl. Ing. W.*, C-256/00, ECLI:EU:C:2001:500, žiūrėta 2023 m. sausio 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:62000CC0256>
83. 2001 m. gruodžio 13 d. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Gabriel*, C-96/00, EU:C:2001:690, žiūrėta 2023 m. vasario 4 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=46972&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1195214>
84. 2007 m. vasario 15 d. generalinio advokato Yves Bot išvada, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:105, žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=63629&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1252347>
85. 2011 m. kovo 3 d. generalinės advokatės Juliane Kokott išvada, C-87/10, ECLI:EU:C:2011:116, žiūrėta 2023 m. vasario 4 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=84225&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1154863>
86. 2012 m. lapkričio 29 d. generalinio advokato Niilo Jääskinen išvada *Melzer prieš MF Global UK Ltd*, C-228/11, ECLI:EU:C:2012:766, žiūrėta 2023 m. sausio 8 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=130661&pageIndex=0&doclang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1322122>
87. 2013 m. balandžio 25 d. generalinio advokato Niilo Jääskinen išvada *Corman-Collins SA prieš La Maison du Whisky SA*, C-9/12, ECLI:EU:C:2013:273, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=136842&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1611554>

88. 2015 m. gruodžio 23 d. generalinės advoktės Juliane Kokott išvada *Granarolo SpA prieš Ambrosi Emmi France SA*, C 196/15, ECLI:EU:C:2015:851, žiūrėta 2023 m. balandžio 20 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=173243&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1212112>
89. 2016 m. kovo 3 d. (1) generalinio advokato Yves Bot išvada, C-404/15 ir C-659/15, ECLI:EU:C:2016:140, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=174758&pageIndex=0&doclang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1323574>
90. 2020 m. rugsėjo 10 d. generalinio advokato Henrik Saugmandsgaard Øe išvada, *Wikingerhof GmbH & Co. KG prieš Booking.com BV*, C-59/19, EU:C:2020:688, žiūrėta 2023 m. vasario 20 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=230870&pageIndex=0&doclang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1190266>
91. 2022 m. birželio 16 d. generalinio advokato Maciej Szpunar išvada, C-265/21, ECLI:EU:C:2022:476, žiūrėta 2023 m. sausio 15 d., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=261006&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1183720>

LR teismų praktika

92. LAT 2016 m. vasario 3 d. nutartis CB Nr. 3K-3-25-695/2016. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ea1c3310d01711e583a295d9366c7ab3>
93. LAT 2017 m. balandžio 19 d. nutartis CB Nr. e3K-3-209-969/2017. TAR. Žiūrėta 2023 m. sausio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/76c0f7102a9911e78397ae072f58c508>
94. LAT 2018 m. lapkričio 27 d. nutartis CB Nr. e3K-3-462-916/2018. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/456473b0f7e611e880d0fe0db08fac89>
95. LAT 2018 m. lapkričio 29 d. nutartis CB Nr. e3K-3-459-1075/2018. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a15fec10f97811e89953b467accabea6>
96. LAT 2021 m. birželio 3 d. nutartis CB Nr. e3K-3-149-969/2021. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/525814b0cace11eba2bad9a0748ee64d>
97. LAT 2021 m. rugsėjo 28 d. nutartis CB Nr. DOK-4992. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/47969850278811ecad73e69048767e8c>
98. LAT 2021 m. spalio 21 d. nutartis CB Nr. e3K-3-258-943/2021. TAR. Žiūrėta 2022 m. sausio 8 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/86edd4d0d53111ec8d9390588bf2de65>

99. LAT 2022 m. sausio 18 d. nutartis CB Nr. e3K-3-121-916/2022. TAR. Žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9356fa807ec911ec993ff5ca6e8ba60c>
100. LAT 2023 m. kovo 30 d. nutartis CB Nr. e3K-3-92-943/2023. TAR. Žiūrėta 2023 m. balandžio 10 d., <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c5192080d49411ed9978886e85107ab2>

Specialioji literatūra

101. Ulrich Magnus and Peter Mankowski (red.), Brussels Ibis Regulation - Commentary. Miuchenas: Sellier, 2016, [Brussels Ibis Regulation - Commentary: EBSCOhost \(mruni.eu\)](#)
102. Andrew Dickinson & Eva Lein, The Brussels I Regulation Recast, © Oxford University Press 2015, <https://global.oup.com/academic/product/the-brussels-i-regulation-recast-9780198714286?cc=lt&lang=en&>.
103. U. Magnus and P. Mankowski (eds), Brussels I Regulation. European Commentaries on Private International Law, © Sellier European Law Publishers, [Brussels I Regulation \(mruni.eu\)](#)

Kiti literatūros šaltiniai

104. Hamed Alavi, Tatsiana Khamichonak (2015). A Step forward in the harmonization of European jurisdiction: Regulation Brussels I Recast. Baltic Journal of Law & Politics 8:2 (2015), <https://versita.com/menuscrypt/index.php/Versita/article/view/140>
105. Michiel Poesen. Jurisdiction over ‘matters relating to a contract’ under the Brussels I (Recast) Regulation: No direct contractual relationship required. (2018) 25 Maastricht Journal of European and Comparative Law 516-523. <https://doi.org/10.1177/1023263X18794405>
106. Aleš Galič. Jurisdiction over Consumer, Employment, and Insurance Contracts under the Brussels - Regulation Recast: Enhancing the Protection of the Weaker Party [article] Austrian Law Journal, Vol. 2016, Issue 2 (2016), pp. 122-134. DOI: 10.25364/1.3:2016.2.2. 2016 ALJ 122 (2016), <https://elibrary.verlagoesterreich.at/article/10.25364/1.3%3A2016.2.2>
107. Daria Levina, Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure. Journal of Private International Law. Aug2022, Vol. 18 Issue 2, p266-295. 30p. <https://web-p-ebSCOhost-com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=7&sid=38bddf51->

[038f-4077-a648-](#)

[81a7f1b756e9%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=159297385&db=asn](#)

108. Xandra Kramer, Alina Ontanu, Michiel de Rooij, Erlis Themeli, Kyra Hanemaayer. The application of Brussels I (Recast) in the legal practice of EU Member States Synthesis Report. <https://www.asser.nl/projects-legal-advice/the-application-of-brussels-i-recast-2016-2018/>
109. Vėbraitė, Vigita. Europos Komisijos pasiūlymo dėl Reglamento „Briuselis I“ pakeitimo įtaka Europos Sąjungos civilinio proceso ateities tendencijoms. Verslo ir teisės aktualijos, 2012, 7(2), p. 330, DOI: <http://dx.doi.org/10.15388/Teise.2016.98.9971>
110. Jarusevičius, Justinas. (2016) “LIMITS OF THE CIVIL AND COMERCIAL MATTER IN THE REGULATION ON JURISDICTION AND THE RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF JUDGMENTS IN CIVIL AND COMMERCIAL MATTERS”, Teisė, 980, pp. 90-113, DOI: <http://dx.doi.org/10.15388/Teise.2016.98.9971>
111. Von Mehren, Arthur Taylor ir Eckart Gottschalk, Adjudicatory Authority in International Private Law: A Comparative Study. 2007 m., 157, 158. [Adjudicatory Authority in Private International Law : A Comparative Study: EBSCOhost \(mruni.eu\)](#).
112. Negotiorum gestio and the Brussels Ibis Regulation, in: Peter Mankowski (ed.), Research Handbook on the Brussels Ibis Regulation, Edward Elgar Publishing, 2020, 64-94, žiūrėta 2023 m. sausio 28 d., https://www.researchgate.net/publication/348151545_Negotiorum_gestio_and_the_Brussels_Ibis_Regulation_in_Peter_Mankowski_ed_Research_Handbook_on_the_Brussels_Ibis_Regulation_Edward_Elgar_Publishing_2020_64-94.

PATVIRTINIMAS APIE DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2023-05-15

Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas), Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės instituto, Tarptautinės teisės (nuo 2017) programos studentas Dalius Urbšys,

patvirtinu, kad šis magistro baigiamasis darbas

„„Ginčo kylančio iš sutarties“ sąvoka pagal Briuselio I bis reglamentą“ :

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

Dalius Urbšys

(parašas) (vardas, pavardė)